

ANDORRA

i el seu Sistema Financer
and its Financial System

2008



ANDORRA
i el seu Sistema Financer

PRESENTACIÓ

Durant el 2008, l'economia mundial ha experimentat un canvi del seu cicle submergint la majoria dels països en una forta crisi econòmica originada però, en la crisi dels mercats financers internacionals. Com a conseqüència, s'ha produït una pèrdua de confiança dels inversors i consumidors a nivell global. Així, el PIB real de les economies avançades, es va reduir en un 7,50% el quart trimestre del 2008. Les previsions per al 2009 són d'una contracció del PIB de l'1,30% i per al 2010 d'una gradual recuperació, amb un creixement de l'1,90%.

L'economia d'Estats Units, és, possiblement, la que més ha patit les conseqüències de les creixents tensions financeres i la continua desacceleració del sector de la construcció. No obstant, Europa occidental i les economies avançades d'Àsia també s'han vist greument perjudicades pel col·lapse del comerç mundial, per l'agreujament dels seus propis problemes financers i, en alguns casos, per les correccions del seu sector immobiliari.

Les economies dels països emergents també estan experimentant greus problemes, enregistrant una contracció del 4% durant l'últim trimestre del 2008. Aquesta situació ha afectat especialment als països d'Àsia oriental que depenen majoritàriament de l'exportació de les manufactures, i la dels països emergents d'Europa i de la Comunitat d'Estats Independents (CEI), el creixement de les quals està estretament relacionat amb les afluències de capital.

La ràpida desacceleració de l'activitat mundial, ha coincidit amb una ràpida dissipació de les pressions inflacionistes. La inflació interanual en les economies avançades a desembre de 2008 va baixar al voltant de l'1%, amb excepció de Japó que va assolir el 0,40%. Durant el 2008, en les diferents economies emergents, la inflació també es va moderar significativament.

Algunes de les mesures polítiques que s'han pres en la majoria de països han estat, entre altres, les següents:

- Injeccions de capital públic.
- Serveis de subministrament de liquiditat.
- Mesures monetàries expansives.
- Programes d'estímul fiscal.

Europa, també ha entrat en una profunda recessió; la inflació s'ha reduït considerablement per la caiguda del consum, la inversió i les exportacions en tots els sectors de l'economia. Tot i que s'adoptin mesures de política econòmica més enèrgiques, és molt probable que la desacceleració a Europa s'allargui fins a principis del 2010, iniciant-se aleshores una recuperació gradual.

El creixement interanual del PIB espanyol, es va situar en l'1,16% el 2008, davant el 3,80% que havia assolit el 2007. No obstant, el creixement de l'economia espanyola s'ha situat per sobre del d'Estats Units, que ha estat d'un 1,11%, del d'Alemanya amb un 1,29% i del de Luxemburg d'un 0,68%.

El FMI pronostica que durant el 2009, l'economia espanyola es contraurà un 1% i alerta que si no es realitzen reformes profundes, el país caurà en un cicle de baix creixement i elevat atur, generant així un augment continuat del seu deute públic. Addicionalment, la inflació a Espanya, és superior a la dels seus països veïns i un dels problemes estructurals de la seva economia, és la baixa productivitat.

La taxa de creixement interanual per a França, ha estat del 0,72%, un creixement inferior al de la majoria d'economies europees i al seu creixement el 2007, que fou de l'1,9%. Aquesta desacceleració es deu una vegada més, a la forta crisi financera internacional i a la desacceleració de la demanda tant interior com exterior. El Govern francès preveu que el 2009, sigui el primer any de recessió a França des de 1993 en què el PIB va disminuir un 0,9%.

Al Principat d'Andorra, tot i que l'economia ha crescut per sobre de la mitja de la Zona Euro, aquesta també s'ha vist afectada per la forta crisi internacional, sobretot durant el segon semestre del 2008 i el primer trimestre del 2009, amb la conseqüent disminució del consum, especialment del vinculat al turisme que és un dels pilars de l'economia andorrana. Durant l'any 2008, el nombre de turistes i excursionistes ha disminuït en un 5,11%.

Al llarg d'aquest any 2008, en un entorn de crisi econòmica globalitzada, Andorra ha continuat treballant en la diversificació estructural de la seva economia, però sobretot s'han focalitzat esforços en millorar l'eficiència i competitivitat dels sectors econòmics que han estat clau en el desenvolupament de l'economia en els darrers anys: el turisme, l'hostaleria, el comerç, l'esquí i el sector financer, mitjançant la millora en la qualitat del servei i sobretot fomentant la innovació.

Andorra ha seguit en la línia iniciada en exercicis anteriors d'impulsar iniciatives innovadores, obertes al món i amb capacitat per generar un creixement sostenible de la seva economia, població i riquesa.

Per això, des del Govern s'ha engegat una nova etapa en el camí de l'obertura, la modernització i la diversificació de l'economia. Juntament amb l'empresa *Andorra Desenvolupament i Inversió* (ADI), s'està treballant en la promoció econòmica internacional i en el programa d'acollida per atreure inversors en sectors estratègics per a la diversificació de l'economia andorrana com són, l'audiovisual, el comerç electrònic, la medicina estètica, la producció industrial, la recerca i desenvolupament i la formació.

A la vegada s'està treballant en el *Pla de millora del Comerç*: pla estratègic que vol millorar la competitivitat del comerç i que es basa en criteris de qualitat, especialització i professionalitat. Aquest programa pretén potenciar un entorn comercial agradable, sent capaços de crear una experiència de compra única i irrepetible per a cada client, amb comerços moderns i adaptats a les tendències internacionals, tot disposant d'un servei i d'un producte de qualitat i innovador.

En un entorn marcat per una crisi financera internacional i una recessió globalitzada de l'economia real, els resultats obtinguts per la banca andorrana segueixen la tendència desacceleradora però denoten una gestió prudent i sòlida. Acabada la fase de creixement econòmic ininterromput, ens trobem en un nou entorn més difícil i exigent, en què es diferenciaran les entitats més sòlides, amb millors models de negoci i millors equips gestors. El sector bancari andorrà està preparat per fer front amb serenitat i confiança els reptes del futur.

ÍNDEX

I. El Principat d'Andorra **Pàg. 9**

- I.1. Introducció a Andorra Pàg. 11
- I.2. Història d'Andorra Pàg. 15
- I.3. Institucions andorranes Pàg. 16

II. Marc legal andorrà **Pàg. 21**

- II.1. Marc mercantil Pàg. 23
- II.2. Marc laboral Pàg. 25
- II.3. Marc tributari Pàg. 26
- II.4. Marc legislatiu del sistema financer Pàg. 31
- II.5. Desenvolupaments en el marc regulatori
del sistema financer Pàg. 36
- II.6. Evolució del marc legal i regulatori del sistema
financer andorrà en el context internacional Pàg. 45

III. Entorn econòmic **Pàg. 51**

- III.1. Introducció Pàg. 53
- III.2. Aspectes generals Pàg. 54
- III.3. Principals variables econòmiques Pàg. 60
- III.4. El sector públic Pàg. 66
- III.5. Els sectors econòmics Pàg. 70

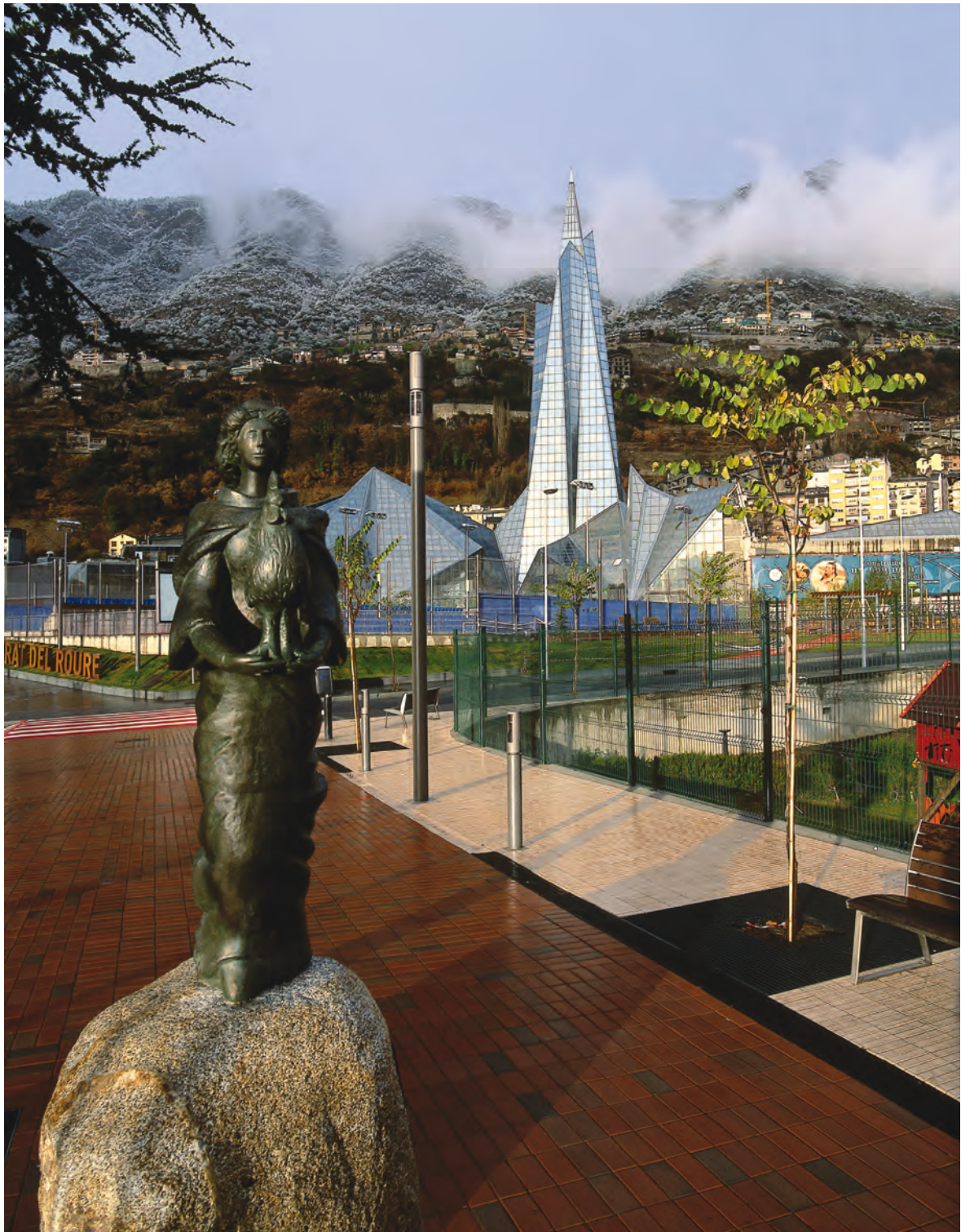
IV. Sector bancari **Pàg. 91**

- IV.1. Introducció Pàg. 93
- IV.2. Associació de Bancs Andorrans Pàg. 95
- IV.3. El sector bancari Pàg. 98

V. Dades d'interès **Pàg. 127**

- V.1. Grups bancaris andorrans Pàg. 129
- V.2. Altres dades d'interès Pàg. 139

I. EL PRINCIPAT D'ANDORRA



I. EL PRINCIPAT D'ANDORRA

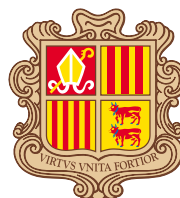
I.1. INTRODUCCIÓ A ANDORRA

El **Principat d'Andorra** és un **microestat europeu** situat al Pirineu Central, entre Espanya i França, estats membres de la Unió Europea amb els quals comparteix, respectivament, 64 km de frontera pel sud i l'oest i 57 km pel nord. La seva capital és Andorra la Vella.



La superfície d'Andorra és aproximadament de **468 km²**, superior a la d'altres petits estats europeus com ara San Marino (61 km²), Liechtenstein (157 km²) o el Principat de Mònaco (1,5 km²).

La bandera i l'escut d'Andorra són els següents:



La llengua oficial d'Andorra és el **català**, si bé s'utilitzen també de manera habitual el castellà i el francès, gràcies als contactes econòmics i socials amb els estats veïns. L'anglès s'utilitza també en l'àmbit comercial i financer.

El Principat d'Andorra, que no disposa de moneda pròpia, va adaptar-se a l'**euro** l'1 de gener de 2002 igual que els altres països membres de la Unió Europea.

Andorra és un país muntanyós. El punt més baix és la confluència del riu Runer amb el Valira (838 m) i el més alt, el Pic de Coma Pedrosa (2.942 m). El clima d'Andorra es considera sec i mediterrani. Les temperatures varien sensiblement entre les zones altes i les baixes a causa sobretot de les grans diferències d'altitud. La temperatura mitjana mínima és de -2° C i la mitjana màxima de 24° C. Les precipitacions en forma de neu són freqüents i les pluges es concentren principalment entre els mesos d'octubre i maig. L'aigua és un dels recursos naturals més importants i permet l'aprofitament hidroelèctric i termal.

La **població** d'Andorra al 2008 ha estat de 84.484 habitants, amb un 37% d'habitants de nacionalitat andorrana, un 32% dels residents de nacionalitat espanyola, un 16% de nacionalitat portuguesa, un 6% de nacionalitat francesa i un 1% de nacionalitat britànica. L'altre 8% de la població està distribuïda en més de 16 nacionalitats diferents a les esmentades anteriorment.

La **nacionalitat andorrana** per naturalització pot ésser adquirida per les persones estrangeres que contreguin matrimoni amb andorrans, si acrediten una residència ininterrompuda a Andorra de tres anys. Els estrangers amb una residència efectiva d'almenys vint anys poden també sol·licitar-la al Govern. La Constitució andorrana no permet tenir dues nacionalitats.

La persona física estrangera major de 18 anys que desitja establir la seva residència efectiva a Andorra sense exercir-hi cap activitat ha d'obtenir del Ministeri d'Interior una autorització de **resident passiu** que es regeix per la Llei qualificada de modificació de residències passives de data 28 de novembre de 1996.

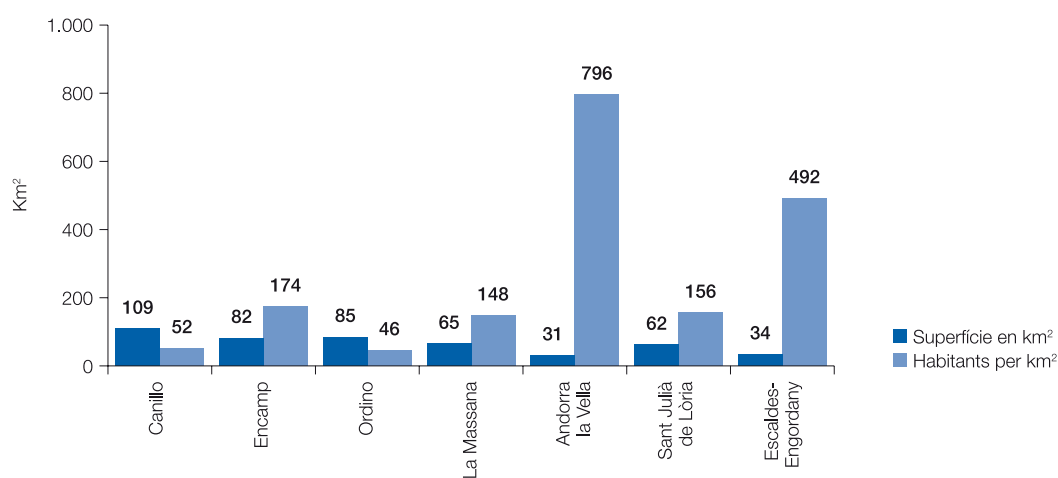
Les persones físiques no residents majors d'edat i les persones físiques residents amb menys de vint anys de residència necessiten una autorització del Govern per poder adquirir un **habitatge** en règim de propietat horitzontal, amb la corresponent plaça d'aparcament. En aquest cas, les parcel·les de terreny per a un xalet o un habitatge unifamiliar no poden excedir els 1.000 m². En el cas dels espanyols i francesos, el període de residència queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Trilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, i pels portuguesos el període també queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Bilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals.

Tal com podem veure a continuació, Andorra està dividida administrativament en set circumscripcions territorials anomenades parròquies, que es diferencien les unes de les altres en quant a l'extensió i la població, i que disposen cadascuna d'elles del seu propi Comú (Ajuntament). Les set parròquies són: Canillo, Encamp, Ordino, La Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany.



La superfície i la densitat demogràfica per a cadascuna de les set parròquies al 2008 és com segueix:

Superfície parroquial i densitat demogràfica 2008



Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

Les distàncies per carretera fins al Principat des de les principals ciutats dels estats veïns són les següents:

Des d'Espanya:

Madrid 600 km
Barcelona 210 km

Des de França:

París 900 km
Marsella 532 km
Tolosa 196 km

Andorra disposa d'una xarxa pública i privada de transports amb les principals ciutats dels països veïns.

El Principat no disposa de xarxa ferroviària pròpia, si bé s'hi pot accedir des de Lleida o Puigcerdà, a Espanya, i des d'Aix-les-Thermes o l'Hospitalet, a França, en menys d'una hora fins a Andorra per carretera.

Els aeroports més propers es troben a Tolosa i Perpinyà, a França, i Barcelona, Girona i Reus, a Espanya. Així mateix, durant el primer semestre del 2009, s'han iniciat els vols de prova a l'aeroport de l'Alguair (Lleida) que es preveu que entri en funcionament a finals del 2009. Finalment, també està en estudi l'entrada en funcionament de l'aeroport de La Seu d'Urgell (Espanya), a 10 km d'Andorra, aeroport que havia estat utilitzat en el passat.

El Servei de Telecomunicacions d'Andorra (Andorra Telecom) també permet un altre tipus de comunicació mitjançant la telefonia fixa i mòbil (GSM i 3G), internet bàsic i en banda ampla (ADSL), fibra òptica (FITH) i televisió digital terrestre (DVB - T), GPRS, el telègraf, el tèlex i el telefax.

I.2. HISTÒRIA D'ANDORRA

La història d'Andorra es coneix a través dels primers testimonis escrits trobats que s'hi relacionen, datats el segle IX.

Un precepte carolingi datat de l'any 843 i signat pel rei Carles el Calb mencionava l'atribució de les Valls d'Andorra a Sunifred Comte d'Urgell. El 988, Borrell II, Comte de Barcelona i d'Urgell, va cedir Andorra a l'Església d'Urgell a canvi de possessions dins el Comtat de la Cerdanya. El Bisbe d'Urgell va esdevenir així sobirà temporal de les Valls.

No obstant, durant els segles següents, el Bisbat d'Urgell es va veure en conflicte amb el Comtat de Foix, el qual desitjava recuperar allò que en un passat li pertanyia. Aquesta situació va finalitzar el 1278 i el 1288 amb la signatura del primer i el segon Pariatge entre el Bisbe d'Urgell i el Comte de Foix, respectivament. Aquestes sentències arbitrals van establir un condomini indivís de les Valls amb igualtat de drets i atribucions entre els dos senyors (fixaven els tributs a pagar pels andorrans i disposaven l'exercici de la justícia conjunta mitjançant els batlles, les obligacions militars dels andorrans envers els dos senyors i el nomenament de notaris i veguers). En definitiva, els Pariatges van representar la independència d'Andorra durant més de set-cents anys.

Els drets de consenyeria sobre Andorra van passar després als reis de França, hereus dels comtes de Foix, i més tard al President de la República Francesa.

Va ser al principi dels anys 80 quan la necessitat de reformes de les institucions va esdevenir patent. Així, l'any 1981, amb la separació de poders, es va redactar un acord entre coprínceps, es va crear el Govern andorrà sota la denominació de Consell Executiu i la figura del Cap de Govern. D'aquesta manera es van anar desenvolupant diferents reformes tals com el codi penal, el codi de l'administració, sempre sota l'acord dels coprínceps.

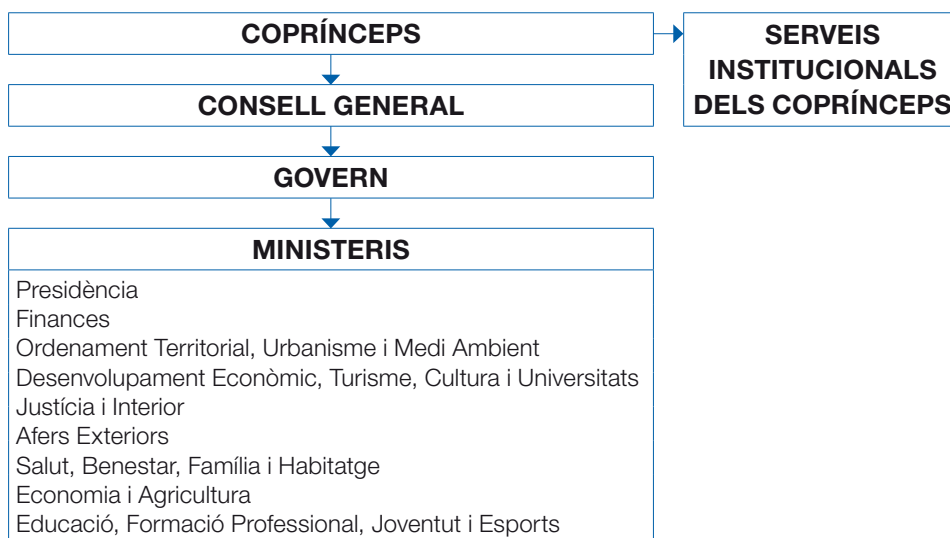
El gran canvi va arribar a Andorra el 14 de març de 1993, data en la qual es va aprovar per referèndum la Constitució del Principat d'Andorra, convertint-se així en un Estat independent, de dret, democràtic i social. Malgrat que aquesta darrera fita pot semblar recent, el Principat d'Andorra fa més de 700 anys que es regeix per un sistema institucional propi.

Així, el poble andorrà, va assumir la sobirania, però els coprínceps, indivisa i conjuntament, són el cap d'Estat. A títol personal i exclusiu, aquest càrrec recau en el Bisbe d'Urgell (actualment l'Excm. Sr. Enric Vives i Sicília) i el President de la República Francesa (actualment l'Excm. Sr. Nicolas Sarkozy). Cada copríncep nomena un representant personal a Andorra.

I.3. INSTITUCIONS ANDORRANES

Principals Institucions i Organismes Polítics

L'esquema de les principals institucions a Andorra és el següent:



Font: Govern d'Andorra - Any 2008

Tal com hem explicat anteriorment, l'any 1993, Andorra es va dotar d'una Constitució moderna i va esdevenir un copríncipat parlamentari.

Els **coprínceps** arbitren i moderen el funcionament dels poders públics i de les institucions. Les seves funcions són, entre d'altres, la sanció i la promulgació de lleis, la convocatòria d'eleccions generals, la convocatòria de referèndums a petició del Cap de Govern i de la majoria del Consell General sobre una qüestió d'ordre polític. Dels seus actes se'n fan responsables qui els contrasignen.

El **Consell General** (Parlament Andorrà) és el màxim òrgan de representació popular. Exerceix el poder legislatiu, aprova els pressupostos de Govern, nomena el Cap de Govern i promou i controla la seva acció política. El Consell General està format per 28 membres elegits per sufragi universal per un termini de 4 anys. La meitat d'aquests consellers s'elegeix per circumscripció parroquial i l'altra meitat per circumscripció nacional. L'òrgan que regeix el Consell General és la Sindicatura, encapçalada pel Síndic General i el Subsíndic, elegits pel ple del Consell General. Amb l'aprovació de la Constitució, les normes que emanen del Consell General reben la denominació unitària de lleis.

Fins el passat 26 d'abril de 2009, data en què se celebraren eleccions generals al Principat, a Andorra hi havia els següents **partits polítics** amb representació parlamentària: el *Partit Liberal d'Andorra* (afiliat a la Internacional Liberal, a l'European Liberal Democrat and Reform Party i a la International Network of Liberal Women), el *Partit Socialdemòcrata* (afiliat a la Internacional Socialista), el *Centre Demòcrata Andorrà* (afiliat a la Internacional Demòcrata de Centre), *Segle 21* i *Renovació Democràtica*. Des del 19 de maig de 2009, les formacions polítiques amb representació parlamentària al nou Parlament andorrà són el *Partit Socialdemòcrata* (afiliat a la Internacional Socialista), la Coalició Reformista, integrada entre altres pel *Partit Liberal d'Andorra* (afiliat a la Internacional Liberal), i finalment *Andorra pel Canvi*, plataforma ciutadana constituïda al darrer trimestre del 2008.

El **Govern** té el poder executiu de l'Estat i es compon del Cap de Govern i els Ministres. El Cap de Govern és elegit pel Consell General i dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra, l'Administració

de l'Estat i exerceix la potestat reglamentària (veure la composició del Govern actual en el capítol "V. Dades d'interès").

Andorra està dividida administrativament en set parròquies: Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany. L'òrgan de representació i administració de la parròquia és el **Comú**, que actua per mitjà del seu Consell. La Constitució defineix els comuns com a corporacions públiques amb personalitat jurídica i potestat normativa local, sotmeses a la llei, en forma d'ordenances, reglaments i decrets. Els electors de cada parròquia elegeixen deu consellers, dels quals en designen dos pels càrrecs de cònsol major i cònsol menor.

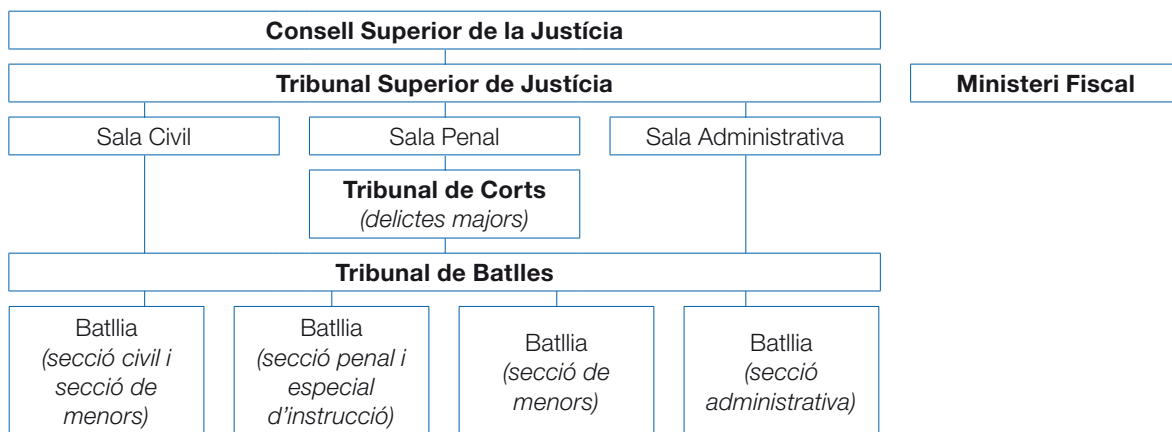
El **Tribunal de Comptes** és un òrgan tècnic, independent, vinculat orgànicament al Consell General, que fiscalitza la despesa pública. A més, s'encarrega de verificar la transparència de la gestió econòmica, financera i comptable de l'Administració Pública.

El **Raonador del Ciutadà**. És la institució que defensa i vetlla pel compliment i l'aplicació dels drets i les llibertats recollits a la Constitució, actuant com a comissionat o delegat del Consell General. El Raonador del Ciutadà recull i tramita les queixes i reclamacions relatives a les relacions dels ciutadans amb totes les administracions i organismes públics del Principat, amb independència i objectivitat.

Altres Institucions

Òrgans judicials andorrans. La missió dels òrgans judicials és sotmetre tots els poders públics al compliment de la llei, controlar la legalitat de l'actuació administrativa i oferir a tots els ciutadans una protecció efectiva en l'exercici dels seus drets i en la defensa dels seus interessos legítims.

Un organigrama representatiu del sistema judicial andorrà es presenta a continuació:



Font: Govern d'Andorra

El **Tribunal Constitucional** és l'òrgan màxim d'interpretació de la Constitució i les seves sentències vinculen els poders públics i els particulars. Aprova el seu propi reglament i, en l'exercici de la seva funció, està sotmès únicament a la Constitució i a la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Es compon de quatre magistrats constitucionals, un per cadascun dels coprínceps i dos pel Consell General, amb un mandat d'una durada de vuit anys, no renovables per períodes consecutius.

El **Consell Superior de la Justícia** és l'òrgan de representació, govern i administració de l'organització judicial, que vetlla per la independència i el bon funcionament del poder judicial. Es compon de cinc membres designats, un per cada copríncep, un pel síndic general, un pel Cap de Govern i un pels magistrats i batlles. Aquest consell és l'encarregat de nomenar els batlles, els magistrats, el fiscal gene-

ral de l'estat, els fiscals adjunts i secretaris judicials; exerceix també la funció disciplinària i promou les condicions perquè l'administració de Justícia disposi dels mitjans adients per al seu funcionament.

El **Ministeri Fiscal** és l'òrgan que vetlla per la defensa i l'aplicació de l'ordre jurídic i per la independència dels tribunals i promou davant d'aquests l'aplicació de la llei per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i la defensa de l'interès general. Es compon de membres nomenats pel Consell Superior de la Justícia a proposta del Govern, amb mandats renovables de sis anys.

El **Tribunal Superior de Justícia** constitueix la més alta instància de l'organització judicial del Principat. Es compon d'un president i vuit magistrats nomenats pel Consell Superior de la Justícia. Està integrat per la sala civil, la sala penal i la sala de contenciós administratiu i de seguretat social.

El **Tribunal de Corts** és competent per jutjar en primera instància els delictes majors, així com per dur a terme l'execució de les seves sentències i altres resolucions. Aquest tribunal jutja, en apel·lació, els recursos contra sentències penals dictades pel Tribunal de Batlles, en causes seguides per delictes menors, i pels batlles, en matèria de contravencions penals. Exerceix, mitjançant el seu president, les funcions de jurisdicció de vigilància penitenciària i d'aplicació de les penes. En l'actualitat es compon d'un president, un vicepresident, un magistrat i dos magistrats adjunts.

La **Batllia d'Andorra** esdevé una primera instància unificada en els tres àmbits: civil, penal i administratiu. Està composta per batlles i secretaris judicials així com pel seu President. El President del Tribunal de Batlles serà alhora el President de la Batllia. El Tribunal de Batlles com a tribunal col·legiat disposa de tres seccions: civil, penal i administrativa, i una secció especial d'instrucció.

Altres Organismes

L'**Institut Nacional Andorrà de Finances** (INAF) és una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar pública i privadament, amb independència de l'administració general. L'INAF és l'autoritat del sistema financer andorrà i promou i vetlla pel bon funcionament i l'estabilitat del sistema financer.

La **Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra** (UIF) és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig i finançament del terrorisme. Es crea l'any 2000 amb la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, seguint les recomanacions del Comitè MONEYVAL del Consell d'Europa, així com les 40 recomanacions i les 9 recomanacions especials del GAFI. La UIF (fins el 21 d'Abril de 2009, l'UIF s'anomenava Unitat de Prevenció del Blanqueig - UPB-) va ser creada el 2000.

La **Unitat de Prevenció i Lluita contra la Corrupció**, està adscrita orgànica i funcionalment al ministeri que tingui atribuïdes les competències de Presidència, actualment al ministeri de Presidència. Aquesta unitat és competent en matèria de lluita anticorrupció, i a aquest efecte impulsa i coordina tota actuació governativa de l'administració general. El decret per al funcionament d'aquesta unitat, entrà en vigor el dia 24 de gener de 2008.

La **Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra** (CCIS) és una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar per al compliment dels seus fins. És un òrgan consultiu de les administracions públiques i té com a finalitat primordial la d'afavorir i potenciar l'activitat econòmica i empresarial del país, defensar els seus interessos i facilitar tota una sèrie de serveis d'orientació empresarial. La inscripció al cens de la Cambra és obligatòria per a tots els comerciants, industrials i titulars de serveis inscrits al Registre de Comerç i Indústria del Govern.

L'**Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers d'Andorra** (JEF) té com a objectiu principal la promoció i l'organització d'activitats de formació, de recerca i de divulgació de temes jurídics, econòmics i financers a escala internacional i en relació amb la Unió Europea. El patronat d'aquesta fundació està format pel Govern d'Andorra, l'Associació de Bancs Andorrans, la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, i la Universitat d'Andorra.

Andorra Desenvolupament i Inversió (ADI) des del 7 d'abril de 2009, substitueix i dóna continuïtat a l'activitat de l'Oficina per a la Innovació Empresarial (OIE). ADI, una societat pública de dret privat, engega una nova etapa com l'agència de promoció econòmica del Principat amb la missió de diversificar i modernitzar l'economia nacional. En l'àmbit internacional, els objectius d'ADI són posicionar i promocionar Andorra com una economia oberta, moderna i atractiva on realitzar inversions i crear noves empreses en un entorn d'oportunitats. ADI s'encarrega d'acollir i acompanyar aquests projectes de valor afegit. En l'àmbit nacional, dóna suport als empresaris locals que desitgen créixer i internacionalitzar-se.

II. MARC LEGAL ANDORRÀ



II. MARC LEGAL ANDORRÀ

II.1. MARC MERCANTIL

- Les **societats mercantils** andorranes han de tenir el seu domicili social a Andorra i haver-se constituït d'acord amb la *Llei 20/2007 de 18 d'octubre de 2007, de Societats Anònimes i de Responsabilitat Limitada*. Les formes jurídiques contemplades per aquesta llei són: societat anònima (SA) i societat de responsabilitat limitada (SL), i ambdues poden adquirir la condició de societat unipersonal.

Cal destacar que en l'àmbit dels efectes que els articles de la *Llei 20/2007* atorguen a la inscripció de diversos actes i contractes, el Registre Mercantil contribueix a augmentar la seguretat del tràfic jurídic mercantil. L'actuació del Registre de Societats Mercantils queda regulada en el *Decret del 20 de febrer de 2008 d'aprovació del Reglament del Registre de Societats Mercantils*, que va ser modificat posteriorment pel *Decret del 26 de març de 2008*.

Les societats que el 22 de novembre de 2007, en què entrà en vigor la *Llei 20/2007*, no estiguessin constituïdes o no es constituïssin com a societats anònimes o de responsabilitat limitada i que tinguessin per objecte la producció o l'intercanvi de béns o de serveis per al mercat es consideren societats col·lectives i es regeixen per les disposicions del Reglament de societats mercantils, aprovat pel Consell General en la sessió del 19 de maig de 1983. En les societats col·lectives, tots els socis responen solidàriament i il·limitadament al compliment dels deutes socials de forma subsidiària respecte de la societat.

Una societat estrangera pot transferir el seu domicili social a Andorra i adquirir la nacionalitat andorrana, sempre que s'adapti a les disposicions de la legislació vigent a Andorra, i que la legislació de l'estat d'origen ho permeti amb els efectes de manteniment de personalitat jurídica.

El 8 d'abril de 2008 el Consell General va aprovar la nova *Llei d'Inversions Estrangeres al Principat d'Andorra, Llei 2/2008*, que entrà en vigor al 7 de novembre de 2008. En aquest nou marc legislatiu, es contempla l'obertura immediata a capital estranger per alguns sectors de l'economia, prèvia autorització per part del Govern d'Andorra en cas que dita participació sigui igual o superior al 50%, com per exemple l'audiovisual, e-comerç, medicina estètica i wellness, formació, producció industrial fonamentada en noves tecnologies i recerca i desenvolupament. Mentre que, de moment, no hi haurà obertura de capital estranger en els sectors estratègics. El Govern haurà de presentar davant del Consell General propostes d'obertura de nous sectors en un termini d'entre 2 i 6 anys.

Per a la resta de sectors i activitats, l'actual legislació en matèria d'inversions estrangeres preveu que el capital de les societats andorranes ha d'estar compost per capital andorrà com a mínim en un 51% (un 67% en la legislació vigent fins al 7 de novembre de 2008), entenent-se per capital andorrà el de les persones físiques o jurídiques de nacionalitat andorrana i el de les persones físiques estrangeres amb una residència continuada a Andorra mínima de vint anys a excepció dels següents casos: els espanyols i els francesos, per als quals el període queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Trilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals, i els portuguesos per als quals el període també queda rebaixat a deu anys en aplicació del "Conveni Bilateral" relatiu a l'entrada, la circulació, el sojorn i l'establiment dels seus nacionals.

Aquesta legislació no és d'aplicació per a les entitats bancàries de dret andorrà que es regeixen d'acord amb la normativa específica del sector financer, i especialment pel previst en la *Llei de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries, de data 30 de juny de 1998*. Aquesta llei fixa que les entitats bancàries andorranes poden ser participades fins a un 51% del seu capital per entitats de crèdit estrangeres.

La *Llei 2/2008 del 8 d'abril de 2008*, ha estat modificada per la *Llei 36/2008 del 18 de desembre de 2008* per tal d'aclarir els dubtes que varen sorgir després de la publicació de la primera llei sobre la

interpretació del procediment d'autorització de les inversions estrangeres directes i sobre el grau de liberalització de les mateixes. Aquesta llei entrà en vigor el 22 de gener de 2009.

Les societats mercantils andorranes tenen l'obligació de portar i conservar la comptabilitat; formular i signar els seus comptes anuals i la proposta d'aplicació de resultat en el termini de 6 mesos des del tancament de l'exercici i de sotmetre els comptes anuals a auditoria quan durant dos exercicis consecutius compleixin dues de les circumstàncies següents:

- El total de les partides de l'actiu superi els 3.600.000 euros;
- L'import de la xifra anual de negoci superi els 6.000.000 euros;
- El nombre de treballadors sigui superior a 25 persones.

No obstant, l'obligació d'auditoria establerta en la *Llei 20/2007* no serà exigible fins a l'aprovació de la llei d'auditoria.

D'acord amb la *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris* que ha entrat en vigor per als exercicis comptables que comencin a partir de l'1 de gener de 2009, les societats mercantils andorranes hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera, d'acord amb el que s'estableix en el Pla General de Comptabilitat que fou publicat el 30 de juliol de 2008 i que entrà en vigor l'1 de gener de 2009.

Així mateix, d'acord amb la legislació vigent les societats hauran de dipositar la certificació de l'acord d'aprovació de comptes anuals i de l'aplicació del resultat, juntament amb una còpia dels comptes anuals i de l'informe d'auditoria, si és necessari, en el termini d'un mes des de l'adopció de l'acord. Aquesta obligació és d'aplicació per als exercicis iniciats a partir de l'1 de gener de 2009.

- Per a l'exercici del **comerç i indústria**, les persones estrangeres necessiten més de vint anys de residència per poder tenir al seu nom la titularitat d'un establiment comercial o industrial. A excepció dels francesos, els espanyols i els portuguesos que només necessiten deu anys d'acord amb allò establert en el "Conveni Trilateral" i el "Conveni Bilateral", respectivament.

D'acord amb la *Llei 30/2007 de Comptabilitat dels Empresaris* que ha entrat en vigor per als exercicis comptables que comencin a partir de l'1 de gener de 2009, les persones físiques que realitzen activitats empresarials o professionals, empresaris, hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera, d'acord amb el que s'estableix en el Pla General de Comptabilitat que fou publicat el 30 de juliol de 2008 i que entrà en vigor l'1 de gener de 2009.

- L'exercici de les **professions lliberals** es regeix per una llei específica que exigeix vint anys de residència per als estrangers i estar en possessió del corresponent títol universitari expedit per Andorra, França o Espanya o degudament convalidat. El Govern pot atorgar discrecionalment un permís d'exercici lliberal per una durada de deu anys renovables tenint en compte les necessitats puntuals d'Andorra, l'especialitat i les condicions personals del sol·licitant. El Consell General en la sessió del 8 de maig de 2008 ha aprovat una nova llei sobre l'exercici de les professions lliberals.
- La **Llei de fundacions del 12 de juny de 2008** té per objectiu donar resposta a la demanda social de regular les fundacions privades d'interès públic o social, tenint en compte la tradició jurídica i la experiència dels països de l'entorn. Aquesta llei entrà en vigor el dia següent de la seva publicació al BOPA, a excepció de l'article 1 i el capítol II, que no entraren en vigor fins el 12 de desembre de 2008.

II.2. MARC LABORAL

- L'any 1968 fou creat el règim andorrà de seguretat social que cobreix les branques de malaltia i vellesa. L'afiliació a la **Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS)** és obligatòria per a tots els treballadors assalariats i les persones pensionades i facultativa per als no assalariats residents al Principat. La cotització efectuada pels assegurats assalariats oscil·la entre un 5% i un 9% sobre el seu salari real, mentre que la cotització a càrrec de l'empresa és d'un 13%. La cotització per als no assalariats consisteix en un preu revisat anualment i calculat sobre el salari mig declarat durant l'exercici anterior. Un treballador estranger ha de disposar d'un permís de treball concedit pel Ministeri d'Interior. La concessió de permisos per part del Ministeri està condicionada a unes quotes aprovades pel Consell General. Amb data 3 d'octubre de 2008 el Consell General del Principat va aprovar la *Llei 17/2008 de la Seguretat Social* que entrarà en vigor el proper 1 de novembre del 2009. Una de les principals modificacions que suposarà l'entrada en vigor d'aquesta nova legislació és que l'afiliació a la CASS passarà a ser obligatòria tant per als treballadors assalariats i les persones pensionades com per a les persones que realitzen una activitat per compte propi; aquest nou sistema incorpora també millores rellevants en el sistema de prestacions socials.
- La *Llei 34/2008 de la seguretat i la salut en el treball del 18 de desembre de 2008* estableix la regulació dels principis generals de protecció ja establerts en la majoria de països europeus amb l'objectiu de prevenir els riscos laborals i protegir la seguretat i la salut, eliminant o disminuint els factors de risc i millorant la informació, la consulta, la participació, la formació dels treballadors i dels seus delegats, així com les línies generals per aplicar els principis esmentats i les mesures per promoure la millora de la seguretat i la salut en el treball. Aquesta llei entrà en el 18 de març de 2009.
- La *Llei del codi de relacions laborals del 18 de desembre de 2008* té per objecte reunir en un sol text legal els aspectes ja regulats en la *Llei 8/2003 del 12 de juny de 2003 sobre el contracte de treball*, afegint-hi qüestions no tractades amb anterioritat, com la regulació dels drets de representació col·lectiva, el dret de reunió dels treballadors i la negociació col·lectiva de convenis i acords col·lectius de treball. Aquesta llei entrà en vigor el 18 de març de 2009.
- La *Llei qualificada de llibertat sindical del 18 de desembre de 2008* té per objectiu delimitar el dret sindical i el règim jurídic de les organitzacions sindicals i n'estableix els requisits per a la seva constitució, les responsabilitats de les organitzacions i la representativitat, així com l'acció sindical. Aquesta llei entrà en vigor el 18 de març de 2009.

II.3. MARC TRIBUTARI

Introducció

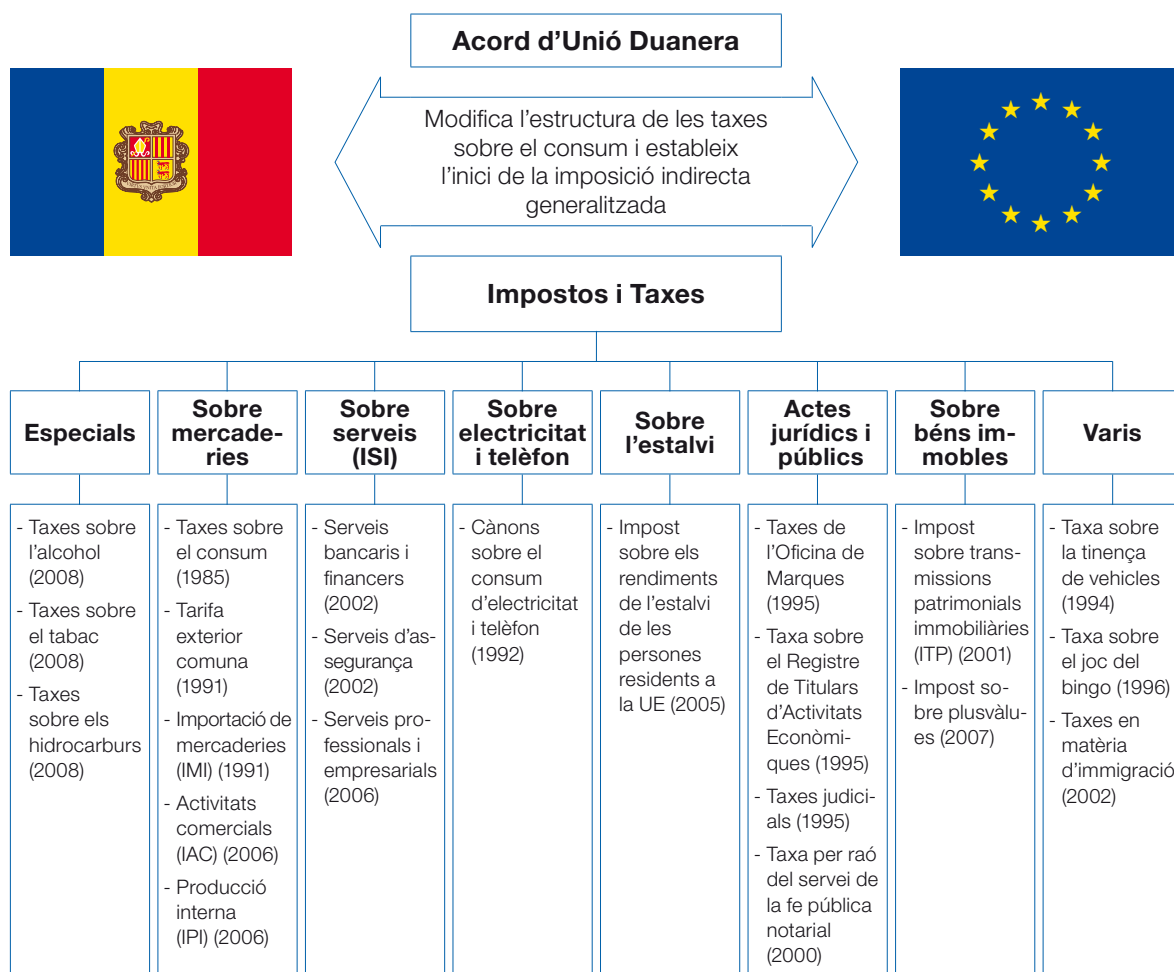
En la nostra història recent, l'aprovació de l'Acord d'Unió Duanera entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Econòmica Europea (1990) i, posteriorment la Constitució (1993), marquen un nou entorn per al desenvolupament del sistema tributari andorrà.

El sistema fiscal andorrà està basat en la imposició indirecta. Al Principat d'Andorra no hi ha cap impost directe sobre els beneficis de les empreses ni sobre el patrimoni o la renda de les persones físiques.

Tributs de l'Administració Central

La *Llei de bases de l'ordenament tributari, del 19 de desembre de 1996*, configura el marc bàsic de referència amb aplicació preeminent dins l'àmbit tributari del Principat, i incorpora els principis de justícia, legalitat i reserva de llei, generalitat i distribució equitativa de la càrrega tributària establerts en la Constitució. La llei esmentada estableix les normes generals per les quals, a manca de llei específica en contra, es regeixen els tributs.

En l'actualitat, i tal i com s'ha esmentat anteriorment, el sistema tributari andorrà es regeix per un sistema d'imposició indirecte resumit en el quadre següent:



Impostos sobre les mercaderies

Impost indirecte sobre les mercaderies (IMI)

L'any 1991 arran de l'entrada en vigor de l'acord comercial entre Andorra i la Unió Europea, es va crear l'**Impost de Mercaderies Indirecte (IMI)**, que grava la importació i la producció de mercaderies.

Es tracta d'un impost sobre les importacions dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat de designació i codificació de mercaderies, i que inclouen productes destinats al consum final o a la seva elaboració. L'import es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor de la mercaderia (base de tributació) i, en alguns casos, un import fix per unitat de producte. El tipus de gravamen esmentat oscil·la entre l'1% i el 12%, segons la mercaderia. Un detall dels mateixos és com segueix:

- Tipus reduït: 1% s'aplica als preus dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat i s'afegeix a la taxa esmentada sobre el consum de les importacions.
- Tipus normal: 4% correspon a la majoria dels productes.
- Tipus incrementat: 7% és aplicable a productes electrònics, de perfumeria, òptica i altres.
- Tipus especial: 12% s'aplica a joieria i a aparells recreatius.

Per a certs productes específics com ara llibres o impresos, cadires de rodes i altres vehicles per a invàlids, així com certs accessoris de vehicles, no existeix tipus impositiu de l'impost de mercaderies indirecte.

La Llei també estableix tipus d'impostos per unitat de producte sobre carburants i mínims imposables sobre algunes mercaderies, com per exemple el tabac.

Des del 1996 la duana recapta la totalitat de la **Tarifa Exterior Comuna (TEC)** sobre les importacions de productes industrials procedents de països que no pertanyen a la Unió Europea.

Impost indirecte sobre la producció interna (IPI)

Aquest impost entrà en vigor l'1 de gener de 2006 amb l'objectiu de generalitzar la imposició indirecta a totes les mercaderies de l'economia andorrana.

Aquest impost grava el lliurament de béns produïts o elaborats per empresaris i professionals al territori andorrà. L'impost es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor del bé produït (base de tributació). El percentatge repercutit al client final oscil·la entre l'1% i el 12% segons el tipus de mercaderia. Un detall dels mateixos és com segueix:

- Tipus reduït: 1% s'aplica als preus dels productes que figuren als capítols 1-24 del sistema harmonitzat, és a dir, principalment producció de productes alimentaris.
- Tipus normal: 4% correspon a la producció de la majoria dels productes.
- Tipus incrementat: 7% és aplicable a la producció de productes electrònics, de perfumeria entre d'altres.
- Tipus especial: 12% s'aplica a la producció de productes de joieria i aparells recreatius.

Impost sobre les activitats comercials (IAC)

Aquest impost entrà en vigor el 3 de novembre de 2004 i va ser modificat el 27 d'octubre de 2006. Grava en origen i fase única la comercialització de béns ja siguin importats o bé produïts al país. Als efectes d'aquest impost s'entén per comercialització de béns el conjunt d'operacions de venda al major i venda al detall que intervenen en la transmissió fins al consumidor final.

El tipus de gravamen d'aquest impost aplicable tant pel que fa a les importacions com al lliurament de béns produïts o elaborats en territori andorrà, consisteix en un recàrrec d'equivalència afegit al tipus de gravamen de l'impost de mercaderies indirecte (IMI) o de l'impost indirecte sobre la producció interna (IPI) que suporti el bé comercialitzat.

Un detall dels recàrrecs d'equivalència aplicats per a cada tipus de gravamen és com segueix:

Tipus de gravamen de l'IMI/IPI	Recàrrec d'equivalència
0%	0,0%
1%	0,0%
4%	0,8%
7%	1,4%
12%	2,4%

Impostos sobre els serveis

Impost indirecte sobre els serveis (ISI)

El dia 13 d'abril de 2000 es va aprovar la *Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis*, que estableix les bases d'una imposició indirecta sobre els serveis prestats en territori andorrà per empresaris i professionals, persones físiques i jurídiques, residents i no residents, excepte els serveis subjectes a la Llei de l'IMI. Aquesta llei fou modificada posteriorment en la *Llei 16/2004*, del 3 de novembre. Els tres tipus d'impostos establerts són: el tipus reduït de l'1%, el tipus normal del 4% i el tipus incrementat del 7%.

Com a desenvolupament de la llei marc anterior, el dia 14 de maig de 2002, es va aprovar la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i serveis financers, modificada en la *Llei 3/2005 del 21 de febrer*, i la *Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança, que va ser d'aplicació a partir del 13 de juny de 2002*. D'acord amb aquestes lleis, la prestació de serveis bancaris i serveis financers es grava amb un 12%, i la prestació de serveis d'assegurança amb un 4%. La quota de liquidació de l'impost es calcula segons un sistema que estima, a partir de les magnituds econòmiques i financeres, el valor de les prestacions de serveis realitzades.

Així mateix, amb data 1 de gener de 2006 va entrar en vigor la *Llei 17/2004*, del 3 de novembre, de l'Impost indirecte sobre la prestació de serveis empresarials i professionals amb l'objectiu de generalitzar la imposició indirecta a tots els sectors de l'economia andorrana. Aquest impost grava la prestació de serveis realitzades per empresaris i professionals al Principat d'Andorra. En cas que el servei sigui prestat per un empresari o professional no establert a Andorra, i el destinatari o beneficiari del servei subjecte a gravamen sigui un empresari o professional establert a Andorra, és obligat tributari el destinatari o beneficiari del servei prestat. L'impost es determina aplicant un tipus de gravamen sobre el valor del servei prestat (base de tributació). El percentatge repercutit al client l'1% (tipus reduït) i el 4% (tipus normal).

Impostos especials

La Llei d'impostos especials del 20 de novembre de 2008 s'ha creat amb ànim d'harmonitzar la imposició fiscal indirecta en la importació amb els països de l'entorn del Principat. Aquesta llei estableix un impost que grava determinats productes especials com ara l'alcohol, el tabac i els hidrocarburs, que generen uns costos socials assumits en bona part per l'Estat i en últim terme, per la societat.

Impostos sobre béns immobles

Impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries (ITP)

La Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries fou aprovada el 29 de desembre de 2000, i va ser modificada per la *Llei 7/2006* de 21 de juny de 2006. Aquest impost grava les transmissions patrimonials, a títol onerós o lucratiu *inter vivos*, de tota classe de béns immobles així com la constitució i la cessió de drets reals sobre els béns immobles. També queden subjectes a aquest impost la transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets sobre aquestes accions o participacions, quan almenys el 50% de l'actiu de la societat estigui compost per béns immobles i que com a resultat de la transmissió d'accions o participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre les mateixes, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat.

Aquest impost s'aplica a totes les transmissions de béns immobles i a les constitucions i cessions de drets reals sobre aquests béns immobles quan estiguin situats en territori del Principat d'Andorra. El tipus de gravamen és del 4%.

No obstant, la llei preveu, en el seu article 4, una sèrie d'exempcions a l'impost, sempre que concorrin les condicions en ella exigides. En aquest sentit, la principal novetat de la *Llei 7/2006* és la introducció de l'exempció de l'impost per adquisició del primer habitatge quan concorrin determinades circumstàncies personals i econòmiques.

Impost sobre plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries

El dia 14 de desembre de 2006 es va aprovar la Llei de l'impost sobre les plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries. Tribut de naturalesa directa que grava l'increment del valor dels béns immobles que es posi de manifest per a les transmissions, oneroses o lucratives, *inter vivos* de béns immobles, així com per a les constitucions o cessions de drets reals sobre aquests mateixos béns. Aquesta llei ha estat modificada amb data 3 d'octubre de 2008 amb l'aprovació de la *Llei 19/2008* que ha entrat en vigor el 28 d'octubre del mateix any.

Aquest impost s'aplica a totes les transmissions de béns immobles situats al territori del Principat d'Andorra, i a les constitucions o cessions de drets reals sobre aquests béns immobles, que es puguin exercir en el mateix territori. També queden subjectes a aquest impost la transmissió d'accions o de participacions de societats mercantils, així com la constitució o cessió de drets sobre aquestes accions o participacions, quan almenys el 50% de l'actiu de la societat estigui compost per béns immobles i que com a resultat de la transmissió d'accions o participacions, o de la constitució o cessió de drets reals sobre les mateixes, l'adquirent tingui més d'una cinquena part del capital de la societat.

S'estableix el tipus de gravamen del 0% al 15% en funció dels anys en què el bé immoble hagi estat en propietat de l'obligat tributari.

Fiscalitat dels rendiments de l'estalvi

El Consell General del Principat d'Andorra, en la seva sessió del 21 de febrer de 2005, va ratificar **l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos**. Així mateix, en la seva sessió del 13 de juny de 2005, va aprovar la Llei d'aplicació de l'esmentat Acord. Amb data 20 de juny de 2007, es publicà el Decret de modificació del model 420: "Declaració de les retencions sobre els rendiments de l'estalvi" de l'annex de la *Llei 11/2005* anomenada sobre aquestes línies.

Aquesta llei estableix l'obligació de practicar una retenció en origen sobre els pagaments d'interessos efectuats per agents pagadors establerts al Principat d'Andorra a beneficiaris efectius, persones físiques residents en un dels estats membres de la Unió Europea. Aquesta retenció va ser del 15% durant els tres primers anys, però a partir de l'1 de juliol de 2008 és del 20% i a partir de l'1 de juliol de 2011 serà del 35%. L'import recaptat pel Govern d'Andorra derivat de l'obligació de retenció per part dels agents pagadors es transfereix en un 75% als països de la Unió Europea on resideixin els beneficiaris efectius. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Acord els rendiments derivats dels contractes de pensions i d'assegurances.

Tributs de les administracions comunals

El dia 27 de juny de 2003 el Consell General va aprovar la Llei de les finances comunals, que desenvolupa, entre d'altres, l'autogovern comunal en matèria tributària i de gestió financera, estableix un marc suficient que permet als comuns desenvolupar les seves competències tributàries i financeres, i homogeneïtzar el marc tributari comunal. A més, es regulen les modalitats d'endeutament dels comuns i es fixen uns límits màxims i uns mecanismes de control que contribueixin a un sector públic andorrà més sòlid i financerament equilibrat.

La Llei de finances comunals determina la potestat tributària dels comuns en relació als següents tributs:

- Tributs tradicionals del foc i lloc.
- Taxes per a la prestació de serveis comunals.
- Taxes i drets per a la realització d'actes administratius d'intervenció i el lliurament d'autoritzacions.
- Tribut de radicació d'activitats comercials, industrials i professionals no comercials.
- Tributs immobiliaris sobre la propietat immobiliària edificada, la propietat immobiliària no edificada, els seus rendiments arrendataris i les transaccions immobiliàries que s'han d'inscriure en el cadastre comunal.
- Participació dels comuns en la taxa per tinença de vehicles, que és de recaptació governamental, en funció del nombre de vehicles que estiguin donats d'alta en el registre del Govern.

II.4. MARC LEGISLATIU DEL SISTEMA FINANCER

El marc regulatori andorrà està alineat amb els països del seu entorn i cobreix aspectes com l'operatiu, la solvència i blanqueig de diners o valors producte del crim i finançament del terrorisme, i d'altres temes que es detallen tot seguit.

A continuació, es presenta un resum de tota la normativa relativa al sistema financer vigent fins a l'actualitat:

- La **Llei reguladora** de l'actuació de les **companyies d'assegurances** al Principat d'Andorra de l'11 de maig de 1989 inclou els aspectes fonamentals per poder operar a Andorra.
- La **Llei d'ordenació del sistema financer** de 27 de novembre de 1993, i la **Llei de regulació de les facultats operatives dels diversos components del sistema financer** de 19 de desembre de 1996, estableixen el marc legal que regula l'exercici de les activitats professionals en el sector financer, així com les facultats operatives dels diferents components del sistema financer, que són:
 - Components operatius.
 - Entitats bancàries.
 - Entitats financeres, no bancàries, de crèdit especialitzat.
 - Entitats financeres d'inversió.
 - Entitats financeres de serveis diversos.
 - Associacions professionals del sector financer.
 - Òrgans d'autoritat tècnica executiva.
- Molt abans de ser promulgada la *Llei d'ordenació del sistema financer*, de 27 de novembre de 1993, el sistema financer andorrà, amb la inquietud de transmetre serietat i confiança a tercers, ja havia promogut la seva pròpia autoregulació mitjançant l'Associació de Bancs Andorrans (ABA).
- La **Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries** de 30 de juny de 1994 estableix un coeficient obligatori que s'ha de cobrir amb fons públics i que, d'acord amb l'esmentada llei, només és aplicable, actualment, a les entitats bancàries. Aquesta llei es desenvolupa en el Decret de reglamentació de la *Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries* de 22 d'agost de 1994 i el Decret d'homologació com a fons públics, als efectes del compliment del coeficient d'inversions obligatòries, de determinats dipòsits a l'INAF de la mateixa data. Les emissions de deute públic també queden regulades en aquest marc. Així, l'última emissió de deute públic data del 31 de desembre de 2005 i està regulada en el Decret d'emissió de deute públic d'aquesta mateixa data.
- La **Llei de regulació de reserves en garantia de dipòsits i altres obligacions operacionals** de l'11 de maig de 1995 estableix el límit i l'abast de les reserves mínimes de fons propis en garantia de les obligacions operacionals que han de mantenir les entitats integrades en el sistema financer.
- La **Llei sobre la remuneració de les reserves en garantia de dipòsits** i altres obligacions operacionals que han de mantenir i dipositar les entitats enquadrades en el sistema financer, estableix la forma de retribució i les altres condicions aplicables als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats bancàries. Aquesta *lleí de 4 de juliol de 2001* es desenvolupa en els següents decrets:
 - Decret relatiu a la disposició dels dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats bancàries del 23 d'agost de 2001, el qual estableix que el Ministeri de Finances podrà autoritzar a les entitats bancàries que ho sol·licitin perquè disposin de les reserves en garantia.

- Decret del 23 de gener de 2008 relatiu a les condicions a aplicar als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats integrades en el sistema financer, el qual estipula el següent:
 - El percentatge efectiu que s'aplica en el càlcul de les reserves en garantia a dotar per les entitats bancàries és de l'1,25% del volum de les inversions de l'entitat per a tots els conceptes, amb deducció de les efectuades amb fons propis i d'origen bancari, en base a les xifres dels balanços individuals de les entitats bancàries tancats el 31 de desembre de 2002.
 - Durant el període comprès entre el 31 de desembre de 2007 i el 31 de gener de 2008, ambdues dates incloses, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) es remuneren al tipus d'interès del 4,338%.
 - A partir del 31 de gener de 2008 i fins al 31 de desembre de 2008, darrer dia hàbil de l'any, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'INAF es remuneren al tipus prenedor del mercat interbancari a 11 mesos vigent per a operacions amb data de valor del 31 de gener de 2008, i es calculen prenent com a base el tipus d'interès Euribor publicat pel BCE de dos dies hàbils anteriors.
- Decret del 18 de febrer de 2009 relatiu a les condicions a aplicar als dipòsits de les reserves en garantia constituïts per les entitats integrades en el sistema financer, el qual estipula el següent:
 - El percentatge efectiu que s'aplica en el càlcul de les reserves en garantia a dotar per les entitats bancàries és de l'1,25% del volum de les inversions de l'entitat per a tots els conceptes, amb deducció de les efectuades amb fons propis i d'origen bancari, en base a les xifres dels balanços individuals de les entitats bancàries tancats el 31 de desembre de 2002.
 - Durant el període comprès entre el 31 de desembre de 2008 i el 27 de febrer de 2009, ambdues dates incloses, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) es remuneren al tipus d'interès del 2,1475%.
 - A partir del 27 de febrer de 2009 i fins al 31 de desembre de 2009, darrer dia hàbil de l'any, els dipòsits de reserves en garantia constituïts per les entitats enquadrades en el sistema financer a l'INAF es remuneren al tipus prenedor del mercat interbancari a 10 mesos vigent per a operacions amb data de valor del 27 de febrer de 2009, i es calculen prenent com a base el tipus d'interès Euribor de dos dies hàbils anteriors publicat pel BCE.

■ La **Llei de protecció del secret bancari i prevenció del blanqueig de diner o valors productes del crim** d'11 de maig de 1995 assolia dos objectius: donar forma legal al compromís de lluita contra el blanqueig de diner i ratificar el principi bancari de no ingerència en els afers del client.

■ La **Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional**, aprovada pel Consell General el 29 de desembre de 2000, va crear la Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB), a partir del 21 d'abril de 2009 va passar a anomenar-se Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF), i és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció del blanqueig i finançament del terrorisme. Així mateix, aquesta regulació implica, per a totes les entitats financeres:

- La definició de procediments estrictes d'identificació dels clients.
- L'establiment de procediments i controls adequats per detectar operacions sospitoses de pertànyer al crim organitzat.
- La formació del personal en programes específics de blanqueig de diners.
- La submissió a una auditoria externa que revisi el grau de compliment dels punts anteriors.

Aquesta llei deroga l'anterior legislació.

Així mateix el 31 de juliol de 2002 es publica el Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners, el qual, entre d'altres coses, regula l'organització i el funcionament de la Unitat de Prevenció de Blanqueig (UPB; creada el 2000), les obligacions de diligència i de declaració dels subjectes obligats, i també els procediments que cal seguir en cas de detectar-se operacions sospitoses.

Amb data 13 de febrer de 2008 el Govern d'Andorra va aprovar el Decret de creació i funcionament de la Comissió Permanent de Prevenció del Blanqueig i el Finançament del Terrorisme, amb la finalitat de millorar la coordinació de tots els organismes i ministeris implicats en la prevenció i lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme, i obtenir una visió multidisciplinària i global que facilita més efectivitat i agilitat en l'adopció de mesures. Aquesta comissió es presideix pel cap de la Unitat de Prevenció del Blanqueig i es compon de representants dels ministeris titulars de Presidència, Finances, Justícia, Interior, Economia, Afers Exteriors i de la Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB). Així mateix, quan es tractin temes que afectin al sistema financer andorrà pot assistir a les reunions un representant de l'INAF. Aquesta comissió es reuneix com a mínim una vegada cada trimestre.

El passat 11 de desembre de 2008 s'aprovà la *Llei 28/2008* de modificació de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional del 29 de desembre de 2000. La **Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme**, va entrar en vigor el 21 d'abril de 2009, i ha permès harmonitzar la legislació andorrana vigent fins ara a la legislació i regulació internacional, i en especial a la tercera directiva europea en aquesta matèria. Amb aquesta nova llei, la UPB ha passat a denominar-se Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF). Les modificacions més significatives introduïdes en el marc legal andorrà en prevenció de blanqueig i el finançament del terrorisme han estat l'ampliació de l'abast dels subjectes obligats, la definició de les persones políticament exposades, la definició del veritable drethavent, la major precisió a l'hora de detallar les obligacions dels subjectes obligats, la introducció de criteris de risc, el caràcter obligatori dels comunicats tècnics de la UIF i la prohibició explícita de les relacions amb bancs pantalla i els comptes anònims.

A conseqüència de l'entrada en vigor de la *Llei 28/2008*, s'ha modificat el Reglament que la desenvolupa, conformant aspectes organitzatius i de funcionament de la UIF. Aquest reglament, estableix la forma en què els subjectes obligats han de complir les obligacions establertes en la llei i els procediments que s'han de seguir en cas de detectar una operació que pugui estar relacionada amb blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme.

En l'àmbit internacional, cal destacar que gràcies a les regulacions establertes dins la Llei contra el blanqueig de diners mencionada anteriorment (29 de desembre de 2000), el Principat d'Andorra va entrar en un **acord de col·laboració** a partir de l'1 de gener de 2001 amb l'organisme **Internal Revenue Service dels Estats Units (IRS)**.

Així mateix, les entitats bancàries del Principat i altres entitats financeres també van arribar a l'esmentat acord amb l'IRS individualment, obtenint així l'estatus de **Qualified Intermediary (QI)**.

Durant l'any 2006, tant Andorra com a país com les entitats que integren el sistema financer andorrà van renovar el seu estatus de *Qualified Intermediary* el qual és vigent per a 6 anys (establint-se que durant aquest període les entitats estaran subjectes a 2 auditories).

- La **Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres** de 29 de febrer de 1996, i posteriorment modificada el 12 de desembre de 1996 estableix un mínim del 10% per a la ràtio de solvència i un mínim del 40% per a la ràtio de liquiditat.
- La **Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer** de 27 de novembre de 1997 té com a objectius estimular la correcció i el rigor en l'exercici professional de l'activitat financera i protegir el mateix sistema financer.

■ La **Llei de regulació per a la creació de noves entitats bancàries de dret andorrà** de 30 de juny de 1998 regula l'autorització de creació d'entitats bancàries i, en concret, estableix la possible concessió de dues llicències el 1999 i d'una l'any 2000.

■ La **Llei de regulació del capital social mínim de les entitats bancàries de dret andorrà** de 30 de juny de 1998 estableix que aquestes han de ser constituïdes amb un capital social mínim de 30 milions d'euros.

■ El **Decret d'aprovació del pla comptable del sistema financer** de 19 de gener de 2000 estableix els principis, els criteris i les normes comptables bàsiques per a les entitats financeres de dret andorrà, fet que ha de permetre a l'INAF realitzar una supervisió efectiva del sistema financer. Aquest pla comptable és vigent des de l'1 de gener de 2000 i és d'aplicació a tots els components operatius del sistema financer andorrà.

Els Comunicats Tècnics emesos per l'INAF complementaran i actualitzaran la normativa del nou pla comptable del sistema financer, a fi que aquest no esdevingui caduc a curt termini.

Alguns d'aquests Comunicats obliguen a reportar a l'INAF, amb periodicitat trimestral, informació addicional de control que complementa els estats financers a fi de detectar així com poder prendre mesures correctores sobre l'exposició de les esmentades entitats als riscos de mercat, liquiditat, concentració de riscos i insolvències.

■ La **Llei de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries de dret andorrà** de 30 de juny de 2000 permet la participació d'entitats de crèdit fins a un 51% del capital i n'estableix igualment els requisits administratius amb l'objectiu de reunir totes aquelles condicions que han de propiciar la qualitat i la seguretat de la gestió.

■ La **Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers** del 14 de maig de 2002 en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis estableix un sistema de càlcul de la base de liquidació, alhora que determina un tipus de gravamen del 7% aplicable a les entitats bancàries, les entitats financeres (no bancàries) de crèdit especialitzat, les entitats financeres d'inversió i les entitats financeres de serveis diversos. A partir de l'1 d'abril de 2005 l'ISI bancari va passar del 7% al 12%.

■ La **Llei sobre l'impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança** del 14 de maig de 2002 en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis determina un sistema de càlcul de la base de liquidació, alhora que un tipus de gravamen del 4%, aplicable a les entitats asseguradores, hi resten fora del marc d'aquesta llei:

- El règim de la seguretat social.
- Els productes de capitalització, com ara fons de pensions, plans de jubilació o altres productes de la mateixa naturalesa.

■ El 23 d'octubre de 2003 va entrar en vigor la **Llei de l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)**, per redefinir les seves funcions i dotar l'Institut de més independència i, en línies generals, equiparar les seves competències a les d'entitats supervisores d'altres països.

■ L'INAF emet Comunicats Tècnics d'obligat compliment per a les entitats del sector financer.

■ El Consell General del Principat d'Andorra, en la seva sessió del 21 de febrer de 2005, va ratificar l'**Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos**. Així mateix, en la seva sessió del 13 de juny de 2005, va aprovar la Llei d'aplicació de l'esmentat Acord. Amb data 20 de juny

de 2007, es publica el Decret de modificació del model 420: “Declaració de les retencions sobre els rendiments de l'estalvi” de l'annex de la *Llei 11/2005* comentada sobre aquestes línies.

Aquesta llei estableix l'obligació de practicar una retenció en origen sobre els pagaments d'interessos efectuats per agents pagadors establerts al Principat d'Andorra a beneficiaris efectius, persones físiques residents en un dels estats membres de la Unió Europea. A partir de l'1 de juliol de 2008 aquesta retenció és del 20% (fins ara era del 15%, i a partir de l'1 de juliol de 2011 serà del 35%). L'import recaptat pel Govern d'Andorra derivat de l'obligació de retenció per part dels agents pagadors es transfereix en un 75% als països de la Unió Europea on resideixin els beneficiaris efectius. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Acord els rendiments derivats dels contractes de pensions i d'assegurances.

- La **Llei de regulació d'organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà** de 12 de juny de 2008, inclou una definició genèrica del que s'entén per organismes d'inversió al Principat, en regula el seu funcionament i la distribució d'aquests a l'estranger així com la distribució d'organismes d'inversió estrangers a Andorra. Aquesta llei entrà en vigor el 17 de juliol de 2008.
- La **Llei sobre el règim jurídic de les entitats financeres -no bancàries- de crèdit especialitzat** del 30 d'octubre de 2008, estableix uns requisits econòmics amb l'objectiu que les bases personals, tècniques i econòmiques sobre les quals s'ha de recolzar el desplegament de l'activitat de les entitats perquè aquestes reuneixin les condicions que han de propiciar la qualitat i la seguretat de la gestió en el sistema financer andorrà.

II.5. DESENVOLUPAMENTS EN EL MARC REGULATORI DEL SISTEMA FINANCER

Andorra és un país en evolució i amb una clara projecció cap a l'exterior. Això fa que dins del país es creïn una sèrie de necessitats i s'estigui desenvolupant un nou marc econòmic que ajusti l'economia andorrana als estàndards internacionals. Com a resultat, en els darrers mesos el marc legislatiu andorrà s'ha estat modernitzant fortament i així ho seguirà fent durant els propers mesos. Cal remarcar que la normativa i regulació del sistema financer també estan sent adaptats als estàndards internacionals.

En aquesta línia la banca andorrana està fent un seguiment continuat dels temes més actuals, com són: la normativa i regulació internacionals, els riscos estratègics del sector, els sistemes de supervisió, els requeriments resultants de Basilea II, els reptes de l'estabilitat financera, el secret bancari i la transparència, els nous productes financers i la banca d'assegurances, l'ètica, deontologia i govern corporatiu del sistema financer, així com altres temes d'interès per al sector.

Alguns dels temes en els que està treballant actualment el sector bancari andorrà són els següents:

Normes Internacionals d'Informació Financera

La globalització dels mercats implica un procés inexorable d'harmonització en els mecanismes d'informació corporativa. Les exigències creixents de transparència i comparabilitat de la informació, fan necessari l'ús d'unes normes de comptabilitat amb abast internacional, que permetin analitzar els estats financers de les entitats, amb independència del territori on desenvolupen els seus negocis. En aquest context, l'obligació de que les empreses cotitzades apliquin les normes internacionals de comptabilitat a partir de l'1 de gener de 2005, introduïda pel Reglament del Parlament Europeu i del Consell 1606/2002, i per la Directiva 2001/65/CE del Parlament i del Consell, han afectat el conjunt de països veïns amb els quals Andorra manté fortes relacions comercials. Concretament per al sector bancari, el Banc d'Espanya va aprovar el 22 de desembre de 2004 la nova circular 4/2004, que ha suposat canvis significatius respecte a molts dels tractaments comptables que es venien aplicant.

Les entitats del sistema financer andorrà apliquen els principis, criteris i normes establerts en el Pla Comptable del sistema financer aprovat per Govern d'Andorra el 19 de gener del 2000. Aquests estàndards, inspirats en els estàndards comptables del Banc d'Espanya d'aquella època, són adequats en general, però s'assegura una actualització en el context de les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF). D'acord amb la *Llei 30/2007* de Comptabilitat dels Empresaris que ha entrat en vigor per als exercicis comptables que comencen a partir de l'1 de gener de 2009, les societats mercantils andorranes hauran de portar una comptabilitat ordenada i adequada a la naturalesa i dimensió de la seva activitat, basada en les normes internacionals de comptabilitat i normes internacionals d'informació financera (NIIF), d'acord amb el Pla General de Comptabilitat que fou publicat el 30 de juliol de 2008 i que entrà en vigor l'1 de gener de 2009. En seguiment al decret del 23 de juliol de 2008, correspon al Ministeri de Finances o a l'INAF, per delegació, aprovar la normativa comptable especial per a les entitats bancàries i altres entitats operatives del sistema financer adaptada a la *Llei 30/2007, del 20 de desembre de la comptabilitat dels empresaris*.

Durant el primer trimestre de 2006, l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), amb l'assessorament de les principals firmes d'auditoria a nivell internacional, va realitzar un estudi sobre l'impacte en el Pla Comptable del Sistema Financer Andorrà d'un procés de convergència a les normes internacionals, que va ésser distribuït a tots els bancs per a la seva avaluació.

Basilea II

La complexitat del Nou Acord de Capital, així com les seves interdependències amb les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF) i amb els sistemes de regulació i supervisió existents a cada país, fan que la implementació de Basilea II constitueixi alhora una oportunitat i un repte no exempt de certa dificultat. La finalitat última del Comitè de Basilea és la de millorar la seguretat i solidesa del sistema financer, fent cada cop més èmfasi en el propi control intern de cada entitat, en els seus processos i models de gestió del risc, en el procés de revisió del supervisor i en la disciplina de mercat.

A més, l'acord centra el seu interès no només en els tradicionals riscos de crèdit i de mercat, sinó que també demana requeriments de capital per cobrir el risc operacional així com altres riscos (risc estratègic o risc reputacional, per exemple) per als quals també estableix requisits qualitatius relatius a la seva gestió i control.

Els tres pilars en que es recolza Basilea II i que miren d'alinejar els requisits regulatoris amb els principis econòmics de la gestió del risc, són els següents:

- El *Pilar I* estableix les necessitats de capital regulatori, mantenint el tradicional 8% dels actius ponderats segons el seu risc, però permeten l'ús d'eines sofisticades que moltes entitats andorranes ja utilitzen, i considerant el seu perfil de risc.
- El *Pilar II* defineix el procés per a la revisió del supervisor reforçant els principis de control intern i les bones pràctiques de govern corporatiu. Els òrgans reguladors seran per tant els responsables d'avaluar i d'intervenir, en cas que ho considerin necessari. El supervisor podrà determinar que una entitat ha de mantenir major % de capital regulatori que el que resulti de l'aplicació del Pilar I.
- Per últim, el *Pilar III* busca assolir una disciplina de mercat caracteritzada per la transparència i comparabilitat de la informació.

Al capdavant es tracta que aquelles entitats que millor gestionin els seus riscos, puguin gaudir d'uns certs avantatges a l'hora de calcular els requisits de capital a mantenir. Per tant, per a aquelles entitats que vulguin optimitzar el seu capital regulatori aquest nou enfocament pot tenir substancials implicacions en els sistemes tecnològics d'informació, en els processos de negoci i en els seus objectius financers. De tota manera, els nivells de solvència assolits per la banca andorrana la situen en una posició immillorable per poder afrontar aquests reptes.

Amb data 21 de març de 2007 l'Associació de Bancs Andorrans (ABA), juntament amb l'Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció (ACCID) van presentar el llibre "La Indústria bancària en el marco de Basilea II" tant per entitats bancàries com per a companyies asseguradores del Principat.

Així mateix, l'Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers (JEF) va organitzar el 6 de febrer de 2009, el seminari "First Andorran Banking Day: Andorra i el nou panorama de la banca europea", en què es va analitzar principalment la possible necessitat de nous requeriments de capital, del rol dels organismes de supervisió financera i el de les agències de ràting en la crisi financera actual.

Cal destacar que actualment a Andorra s'està aplicant Basilea I, que no difereix massa de l'aplicació de Basilea II en mètode estàndard que probablement seria el mètode utilitzat pel sistema bancari andorrà donat la seva reduïda dimensió, igual que ha succeït en la majoria de països europeus per bancs de la dimensió dels andorrans.

Prevenió contra el Blanqueig de Diners

La lluita per prevenir el blanqueig de diner procedent d'activitats il·lícites ha estat una prioritat del país i molt especialment de la banca andorrana des de fa anys. Ja l'any 1990, la pròpia banca es va auto-regular voluntàriament amb el codi deontològic, i Andorra va modificar el seu Codi Penal introduint els supòsits de blanqueig de diners d'origen criminal.

L'11 de maig de 1995 s'aprovava la primera llei contra la delinqüència internacional d'origen criminal, i el marc normatiu es completava l'any 2000 amb la *Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional*, creant la Unitat de Prevenció de Blanqueig (UPB). La UPB és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció de blanqueig i finançament del terrorisme, té la jurisdicció exclusiva sobre la supervisió i investigació sobre blanqueig de diners i coopera en qüestions penals amb els organismes internacionals equivalents. Aquesta llei preveu també una exhaustiva diligència del client i manteniment d'arxius entre altres.

El 31 de juliol de 2002 s'aprovà el *Reglament de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional*.

El passat 11 de desembre de 2008 s'aprovà la *Llei 28/2008* de modificació de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional del 29 de desembre de 2000. La **Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional i contra el finançament del terrorisme**, ha entrat en vigor el 21 d'abril de 2009, i ha permès harmonitzar la legislació andorrana vigent fins ara a la legislació i regulació internacional, i en especial a la tercera directiva europea en aquesta matèria. Amb aquesta nova llei, la UPB ha passat a denominar-se Unitat d'Intel·ligència Financera (UIF). Les modificacions més significatives introduïdes en el marc legal andorrà en prevenció de blanqueig i finançament del terrorisme han estat l'ampliació de l'abast dels subjectes obligats, la definició de les persones políticament exposades, la definició del veritable drethavent, la major precisió a l'hora de detallar les obligacions dels subjectes obligats, la prohibició explícita de les relacions amb bancs pantalla i els comptes anònims, la introducció de criteris de risc i el caràcter obligatori dels comunicats tècnics de la UIF.

El febrer de l'any 2005 es va aprovar el nou Codi Penal andorrà introduint un canvi significatiu en la definició del delictes de blanqueig de diners, de forma que s'ampliava el ventall de possibles activitats delictives que poden ser l'origen dels diners potencialment subjectes a delictes de blanqueig de diners. En conseqüència, aquesta modificació del Codi Penal també ha afectat certs articles de la "Llei de cooperació internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional" esmentada amb anterioritat.

El 18 d'octubre de 2007 es va aprovar la *Llei 17/2007*, qualificada de modificació de la *Llei 9/2005*, del Codi Penal, que inclou una sèrie de reformes per adequar el Codi Penal andorrà a la totalitat de les disposicions recollides per la Convenció Penal sobre la corrupció, adoptada pel Consell d'Europa el 27 de gener de 1999 i ratificat pel Principat d'Andorra el 8 de novembre de 2001.

Amb data 3 d'octubre de 2008, el Consell General va aprovar la *Llei 15/2008*, qualificada de modificació de la *Llei 9/2005*, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal. El motiu principal d'aquesta modificació, ha estat la constatada conveniència de fer-hi certes modificacions de caràcter tècnic per tal que resulti més operatiu, i l'entrada en vigor de certs tractats internacionals que Andorra ha signat, i a les disposicions dels quals cal adaptar el cos legislatiu.

D'aquesta recent modificació cal destacar l'article 366 bis que recull el delicte autònom de "finançament del terrorisme". Com a conseqüència, s'ha permès ratificar el 12 de juny del 2008 el *Conveni de les Nacions Unides per a la repressió del finançament del terrorisme*, signat pel Govern d'Andorra el 10 de novembre del 2001.

El 24 de desembre de 2008 es va publicar el text refós del Codi Penal andorrà, així com el del Codi de Procediment Penal.

Els comptes referenciats no són un obstacle per a les autoritats atès que els bancs compleixen amb els requeriments de coneixement dels clients. Es sol·licita als auditors externs que siguin particularment diligents amb aquest tipus de comptes alhora que també en altres àrees amb exposició al risc de blanqueig de diners.

El conjunt de les disposicions esmentades i la rigorositat en la seva aplicació per tots els agents implicats, destacant l'esforç fet pel sector financer per mantenir adequadament formats a tots els seus treballadors, han fet possible que els informes dels diferents organismes internacionals hagin estat favorables, en especial l'informe de seguiment del Moneyval, aprovat per unanimitat el 10 de desembre del 2008 a Estrasburg.

Durant el mes de maig de 2008 la UIF va impartir nous cursos de formació per tal d'actualitzar els coneixements i la informació en matèria de blanqueig i lluita contra el finançament del terrorisme; enfocant-los a la situació actual, tant a escala nacional com internacional. A aquests cursos hi va assistir personal del sistema financer, així com d'altres sectors econòmics que són subjectes obligats en matèria de legislació de blanqueig.

Responsabilitat Social Corporativa (RSC)

Any rere any, les entitats del sector bancari andorrà estan consolidant les seves polítiques voluntàries de Responsabilitat Social Corporativa, basades en un creixement responsable i presentades com un compromís amb la societat. Les entitats andorranes presenten les seves polítiques de responsabilitat social corporativa amb l'aplicació de criteris ètics estrictes, en el sí de les mateixes entitats, o mitjançant fundacions.

Les entitats andorranes expliquen en les seves memòries i informes anuals el conjunt d'iniciatives que s'estan portant a terme com a resultat d'aquest compromís amb el desenvolupament de la societat. Els exemples són nombrosos i afecten a diversos camps: la cultura, l'esport, la solidaritat, l'educació o el medi ambient. La presentació d'aquesta informació en els esmentats informes, permet sistematitzar cada cop més la informació com es fa en d'altres països, dirigint-la als col·lectius especialment interessats en l'actuació de l'entitat: accionistes, treballadors, clients, proveïdors, societat... (el que es coneix com a "parts interessades" o *stakeholders*). Alguna de les entitats segueix en la redacció de l'informe de responsabilitat social corporativa els estàndards GRI (Global Reporting Initiative).

Les diferents iniciatives sorgides a nivell internacional per homogeneïtzar la presentació d'aquesta informació no financera, han gaudit d'una àmplia acceptació, ja que permeten la comparació de les entitats, també des d'aquesta nova perspectiva. És en aquesta línia que el 2006 va ser publicada per part de Global Reporting Initiative la nova guia GRI G3 per a l'elaboració de les memòries de sostenibilitat, essent la guia majoritàriament utilitzada a l'hora de presentar la informació sobre les estratègies i actuacions de les organitzacions tant en la dimensió econòmica, com en la dimensió social i en l'ambiental.

A continuació explicarem que és el que està fent cada entitat del sector bancari andorrà:

RSC a Andbanc

En l'exercici 2008, Andbanc ha seguit impulsant la RSC en diverses dimensions com per exemple amb una nova política mediambiental aprovada pel Consell d'Administració que ha introduït nombroses millores. Dins del projecte social, destaquen diverses iniciatives que promouen institucions del país. Per exemple, s'ha fet una aposta per la prevenció dins del Pla Nacional Contra les Drogodependències amb el Govern d'Andorra, els projectes d'aules obertes a diverses escoles andorranes, i les donacions a ONG's. En esports, Andbanc ha potenciat les federacions esportives, l'esport de base i al Comitè Olímpic Andorrà, i en cultura, la difusió de mostres culturals diverses, amb concerts, exposicions, i les jornades Innova Música, entre altres molts projectes.

RSC a Banc Internacional - Banca Mora (BIBM)

En la memòria de tancament dels comptes del 2008, el grup BIBM presenta el seu programa de RSC amb la vocació de construir un país millor. Per a BIBM, el desenvolupament de l'empresa es basa en la sostenibilitat i en l'aplicació de criteris ètics estrictes, per actuar de forma responsable en l'activitat diària. Els eixos de les polítiques de responsabilitat social corporativa s'emmarquen en la qualitat com a element diferencial competitiu, en una aposta decidida per la sostenibilitat, i en l'impuls d'iniciatives de caràcter social que inclouen la divulgació de temes científics i mèdics amb conferències d'alt nivell, i projectes culturals com la Temporada de Música i Dansa d'Andorra la Vella, educatius amb la col·laboració amb els col·legis professionals, i esportius, estant al costat del Bàsquet Club Andorra, entre d'altres. Amb tot, BIBM presenta un compromís sincer amb la societat a través del seu programa de RSC.

RC a Banca Privada d'Andorra (BPA)

Els principis de responsabilitat corporativa (RC) regeixen la gestió de BPA. En aquest sentit, BPA ha intensificat preferentment les seves aportacions en el camp social, assistencial i mediambiental mitjançant la creació de la Fundació Banca Privada d'Andorra, que culmina així la tasca iniciada l'any 1998 amb l'atorgament anual del Premi Solidaritat de BPA. Aquest certamen va néixer amb la voluntat d'impulsar projectes que representessin una millora per a la vida col·lectiva i de reforçar la xarxa d'entitats socials del país. Igualment, BPA també ha participat com a patró fundador en la creació de la Fundació Privada Tutelar del Principat d'Andorra, que vetlla per la protecció legal de les persones amb dependència. Paral·lelament BPA porta a terme iniciatives que afecten l'àmbit laboral, econòmic, mediambiental, social, cultural i esportiu, que demostren la filosofia de l'Entitat i que representen un testimoni de les intervencions en tots els àmbits d'actuació responsable; aquestes queden recollides en l'informe de RC 2008.

RSC a Grup Crèdit Andorrà

La implicació de Crèdit Andorrà en benefici de la societat andorrana és un compromís ferm. Es manifesta a través de nombrosos projectes de futur per al desenvolupament del país i per la millora de la qualitat de vida dels ciutadans, bàsicament a través de la Fundació Crèdit Andorrà. L'any 2003, va ser el primer banc en iniciar una línia de treball en RSC i en publicar un Informe de RSC. Enguany, s'ha aconseguit un nivell d'aplicació A autodeclarat segons GRI per a l'Informe RSC del 2008. L'activitat de la Fundació Crèdit Andorrà se centra en l'àmbit socio-assistencial, educatiu i cultural. S'ha consolidat el projecte de beques per a estudis superiors, es treballa per dinamitzar la vida de la gent gran, per donar suport als afectats de malalties de gran impacte social, per promoure la cultura a través de música amb l'ONCA i la JONCA i el teatre amb l'ENA, entre altres projectes significatius. Cal destacar la institució de la Càtedra Crèdit Andorrà amb l'IESE i la col·laboració en projectes econòmics i de projecció internacional.

RSC a BancSabadell d'Andorra

BancSabadell d'Andorra concep la RSP com un compromís a mig i llarg termini en el qual el més important és consolidar progressivament un itinerari i una forma de fer. Els valors corporatius de BancSabadell d'Andorra són: la voluntat de servei, la proximitat, l'adaptabilitat, l'orientació comercial, la innovació, la professionalitat, l'ètica i responsabilitat social, l'austeritat, la prudència i el treball en equip. Conscient que la responsabilitat social és fer un pas més respecte del que està legalment establert, el banc ha adoptat estàndards ètics de conducta propis, més exigents que els requerits legalment, i disposa de diferents mecanismes d'autoregulació. Així, el banc disposa també d'un Codi de conducta, d'un Reglament intern de conducta en l'àmbit del mercat de valors i d'un Comitè d'Ètica Corporativa que és l'òrgan de control i supervisió dels principis ètics.

SEPA (Europayments Area)

SEPA és un gran projecte encaminat a crear un mercat únic europeu per a la realització de pagaments en euros. La finalitat és que els ciutadans i les empreses europees puguin efectuar els seus pagaments en euros en tota la zona des d'un únic compte bancari, utilitzant un únic conjunt d'instruments de pagament i amb la mateixa senzillesa, eficiència i seguretat amb que ho fan en l'actualitat als seus respectius països.

Amb aquest projecte es pretén per una banda acabar d'una manera pràctica i efectiva amb la distinció que existeix dins la Unió Europa entre serveis de pagament nacionals i transfronterers, ja que aquesta distinció implica admetre que la Unió Monetària és incompleta, i per altra banda disminuir costos per als usuaris.

Actualment només poden ser membres de SEPA els estats membres de l'Espai Econòmic Europeu que han d'haver implementat els processos adequats per donar compliment als requeriments de SEPA abans del 31 de desembre de 2012. Els micro-estats com Mònaco, San Marino i Andorra estan a l'espera que finalitzin les negociacions iniciades per Suïssa i Liechtenstein per poder avaluar la situació. No obstant, Andorra ja està estudiant els requeriments que caldria tenir en compte davant una hipotètica adhesió i valorant els possibles impactes en el sistema financer andorrà.

MiFID (Markets in Financial Instruments Directive)

MiFID entrà en vigor amb data 1 de novembre de 2007 amb l'objectiu de regular els Mercats Financers introduint un mercat únic i un règim regulatori comú per als serveis financers en els 27 estats membres de la Unió Europea i en altres 3 estats de l'Espai Econòmic Europeu (EEE) que són Islàndia, Noruega i Liechtenstein.

La Directiva MiFID contempla diferents aspectes relacionats amb els mercats financers i les societats d'inversió com ara estructura organitzativa, govern corporatiu i gestió de riscos, classificació dels clients i informació als clients, procediments de gestió de conflictes d'interès, procediments d'informació de transaccions i d'execució d'ordres, internalització sistemàtica d'execució d'ordres o l'externalització de serveis i processos comptables. Així mateix, les regles de conducta ("conduct of business") i l'obligació d'executar ordres amb les condicions més favorables per a l'inversor ("best execution") constitueixen també elements essencials de la directiva.

Els objectius principals que es pretenen assolir amb la Directiva són els següents:

- Completar el mercat únic de serveis financers de la Unió Europea;
- Respondre als canvis i innovacions en relació a la seguretat dels mercats; i
- Protegir els inversors.

Per tal de mantenir l'alt grau de disciplina professional que ha caracteritzat el conjunt del sistema financer andorrà, l'INAF, com a autoritat del sistema financer andorrà i en exercici de les funcions que li encomana la *Llei 14/2003*, del 23 d'octubre, ha creat unes normes ètiques i de conducta pròpies del conjunt de les entitats autoritzades a operar al sistema financer andorrà, vetllant així, en tot moment, pel bon funcionament i l'estabilitat del sistema financer. Aquestes normes recollides en el comunicat 163/05 defineixen les regles ètiques i de conducta que les entitats financeres autoritzades a operar al Principat d'Andorra hauran de respectar en tot moment en el desenvolupament de les seves activitats, i són d'aplicació des del 31 de març de 2006.

Les normes ètiques i de conducta establertes en aquest comunicat són en gran mesura equiparables als principis i exigències incorporats per la Directiva MiFID a excepció d'algunes parts relacionades generalment amb temes de tramesa d'informació a clients.

Així mateix, actualment es troba en tràmit parlamentari el projecte de llei de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer, que incorpora molts aspectes de la directiva MiFID no coberts en la regulació vigent.

Cal tenir en compte que amb la dissolució del Consell General el 27 de febrer de 2009 per a la celebració d'eleccions generals, els tràmits d'aprovació van quedar suspesos. Així, correspon al nou Govern d'Andorra de tornar a entrar-lo a tràmit al Consell General si desitja que sigui aprovat o presentar-ne una nova proposta.

Al mes de gener de 2009, l'ABA va organitzar un curs d'aplicació MiFID per als especialistes del sector bancari andorrà. Així mateix, la majoria d'entitats bancàries andorranes estan treballant internament per adequar els seus processos i sistemes als estàndards establerts per aquesta directiva.

Lleis financeres

En línia amb l'harmonització de la legislació andorrana relativa al sistema financer actualment hi ha els següents projectes de llei en tràmit parlamentari:

Projecte de llei de sobre el règim jurídic de les entitats financeres d'inversió i de les societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva

Aquest projecte de llei pretén definir l'objecte de les entitats financeres d'inversió, establir la tipologia de serveis d'inversió i de serveis auxiliars que aquestes poden oferir, així com, establir la tipologia d'entitats financeres d'inversió en funció de l'àmbit operatiu atribuït a cadascuna. Finalment, el projecte de llei també pretén fixar les condicions per accedir i exercir aquesta activitat i determinar el règim jurídic de les societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva.

Projecte de llei de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer

Aquest projecte de llei s'inscriu en la premissa fixada des de l'inici del desenvolupament normatiu del sistema financer, consistent en el fet que Andorra ha de mantenir un sistema financer estructural i funcionalment sòlid, i deroga la llei vigent de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries, del 30 de juny de 1998, amb l'objecte de modificar el règim jurídic de les entitats bancàries per tal d'evitar greuges comparatius amb el propi d'altres entitats del sistema financer, i també per establir el règim administratiu bàsic de les distintes entitats operatives que formen el sistema financer andorrà.

Projecte de llei de modificació de la llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers

Aquest projecte de llei pretén reduir el camp d'aplicació de l'impost, i excloure del seu àmbit les operacions estrictament financeres, que són les relatives al finançament i a la captació de passius bancaris. La mesura d'exemptar les operacions de finançament i la captació de passius respon, en primer lloc, a la necessitat de reduir tant el cost del crèdit empresarial com de les hipoteques, a causa del moment de desacceleració econòmica actual, amb la finalitat de reactivar l'economia andorrana en general i especialment el mercat immobiliari. En segon lloc, d'aquesta manera es corregeix al mateix temps la doble imposició econòmica que resulta del gravamen general de la imposició indirecta que recau sobre el consum i a la vegada del seu finançament.

Cal tenir en compte que amb la dissolució del Consell General el 27 de febrer de 2009 per a la celebració d'eleccions generals, els tràmits d'aprovació van quedar suspesos. Així, correspon al nou Govern d'Andorra de tornar a entrar-los a tràmit al Consell General si desitja que siguin aprovats o presentar-ne una nova proposta.

Fons de garantia de dipòsits

S'està redactant el text de la proposta legislativa a presentar per l'INAF al Govern d'Andorra sobre la creació d'un fons de garantia de dipòsits i d'inversions. Actualment existeixen les reserves en garantia.

Llei de reforma del sector assegurador

Actualment s'està estudiant el desenvolupament d'un projecte de llei de reforma del marc legislatiu del sector assegurador al Principat d'Andorra.

Lleis de reforma del marc tributari

Actualment el Ministeri de Finances del Govern d'Andorra, amb l'objectiu d'homologar el marc tributari andorrà als dels països del nostre entorn per facilitar la negociació futura de convenis de doble imposició d'acord amb els criteris de l'OCDE, està treballant en el desenvolupament dels següents projectes de llei:

Projecte de llei de l'IVA

L'objectiu és homogeneïtzar els diferents impostos indirectes vigents al Principat, simplificant així el sistema tributari indirecte andorrà.

Projecte de llei de l'impost sobre societats del Principat d'Andorra i de l'impost sobre activitats econòmiques

La finalitat de la llei de l'impost sobre societats que es presenta és regular i implantar, per primer cop en la història del Principat d'Andorra, aquesta figura tributària. Aquesta creació enllaça i encaixa amb l'orientació del Principat d'Andorra com a centre de prestació de serveis internacionals.

Cal tenir en compte que amb la dissolució del Consell General el 27 de febrer de 2009 per a la celebració d'eleccions generals, els tràmits d'aprovació van quedar suspesos. Així, correspon al nou Govern d'Andorra de tornar a entrar-los a tràmit al Consell General si desitja que siguin aprovats o presentar-ne una nova proposta.

Declaració de París

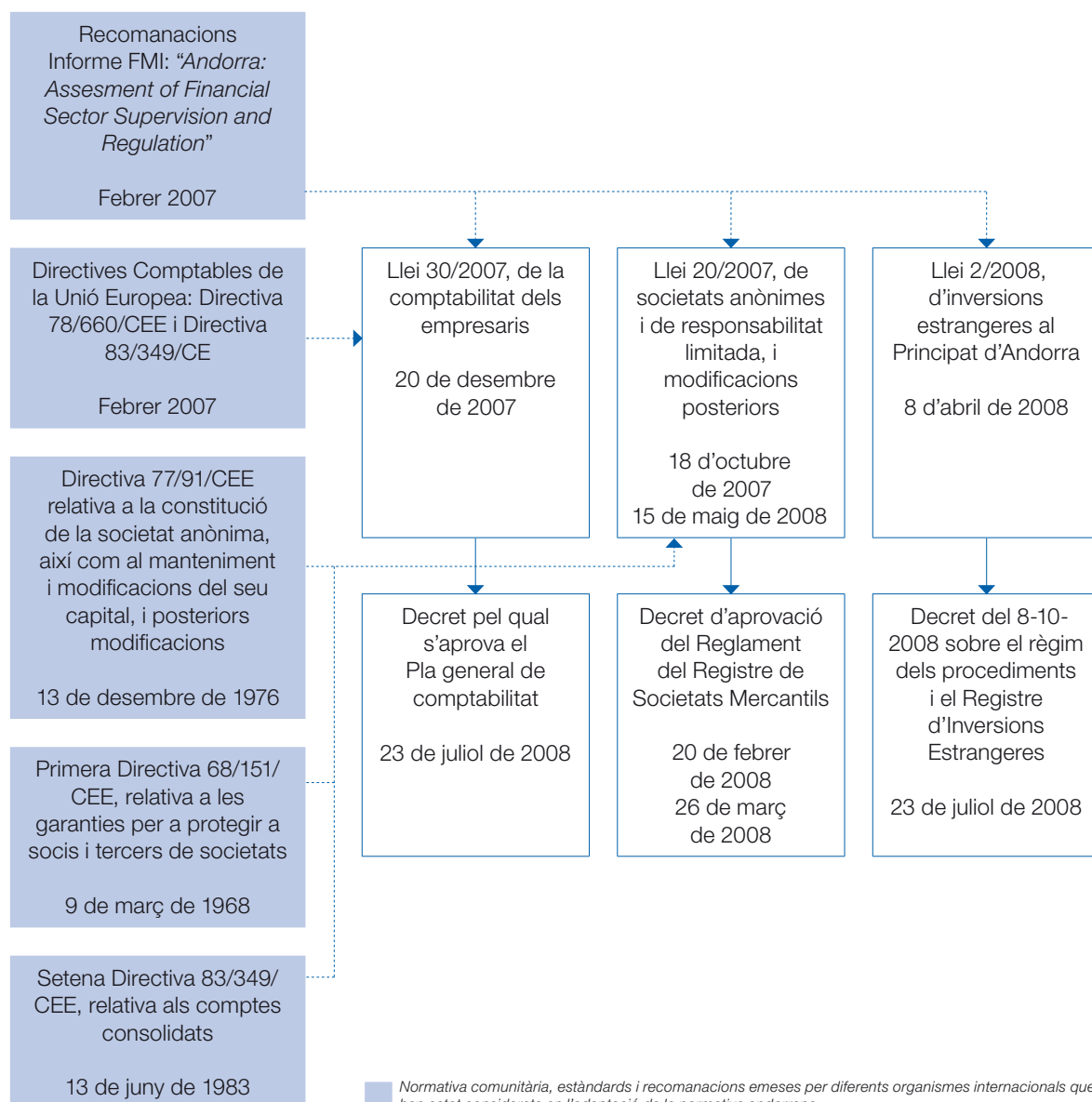
El 10 de març de 2009 el Govern del Principat d'Andorra va signar la Declaració de París, en la qual es prengué un compromís formal per facilitar en un futur determinada informació en matèria fiscal sota demanda justificada i fonamentada i respectant els principis de l'OCDE. Aquest compromís ha situat a Andorra en un nivell d'igualtat amb la resta de països que van subscriure el compromís amb l'OCDE que preveu el concepte del *level playing field* (garantia d'igualtat de condicions i mateixes regles del joc per a tothom) i l'ha permès sortir de la llista de paradisos fiscals no cooperants.

Tal i com es desprèn dels apartats anteriors, els reptes als quals s'enfronta l'economia andorrana, i més concretament el sector financer a curt i mig termini, són importants. Molts d'aquests estan interrelacionats i ofereixen oportunitats considerables, però de ben segur que també implicaran la necessitat d'afrontar canvis significatius i reorientacions estratègiques.

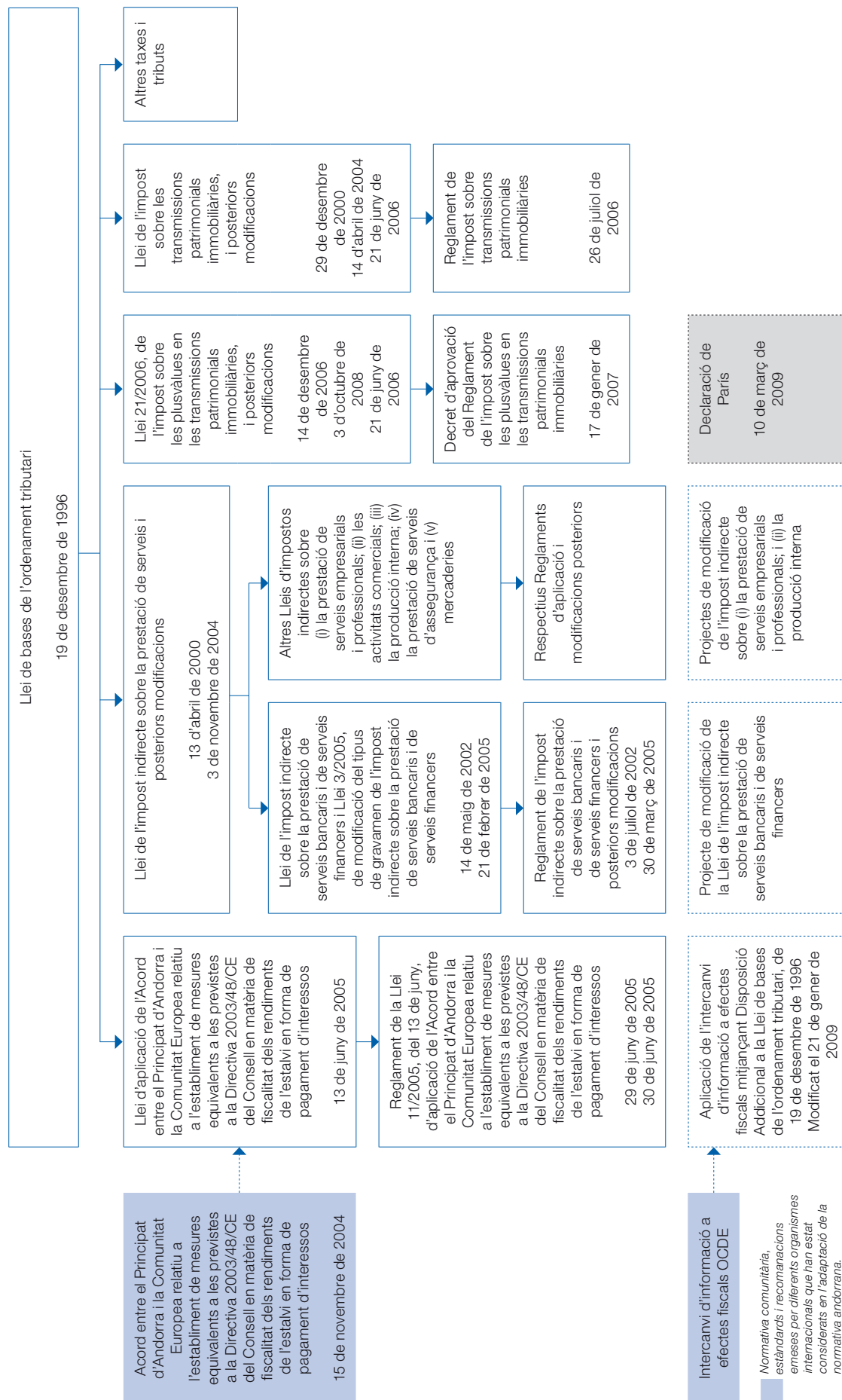
II.6. EVOLUCIÓ DEL MARC LEGAL I REGULATORI DEL SISTEMA FINANCER ANDORRÀ EN EL CONTEXT INTERNACIONAL

A continuació, es presenta de manera gràfica les principals disposicions i iniciatives normatives que regulen l'activitat financera al Principat d'Andorra, identificant alhora el marc regulador i les recomanacions d'organismes internacionals com el Fons Monetari Internacional (FMI), MONEYVAL, o la OCDE, que han estat considerades en la seva redacció, als efectes d'assolir el compliment de les millors pràctiques i estàndards internacionals que garanteixin l'estabilitat del sistema financer i la lluita contra les activitats delictives.

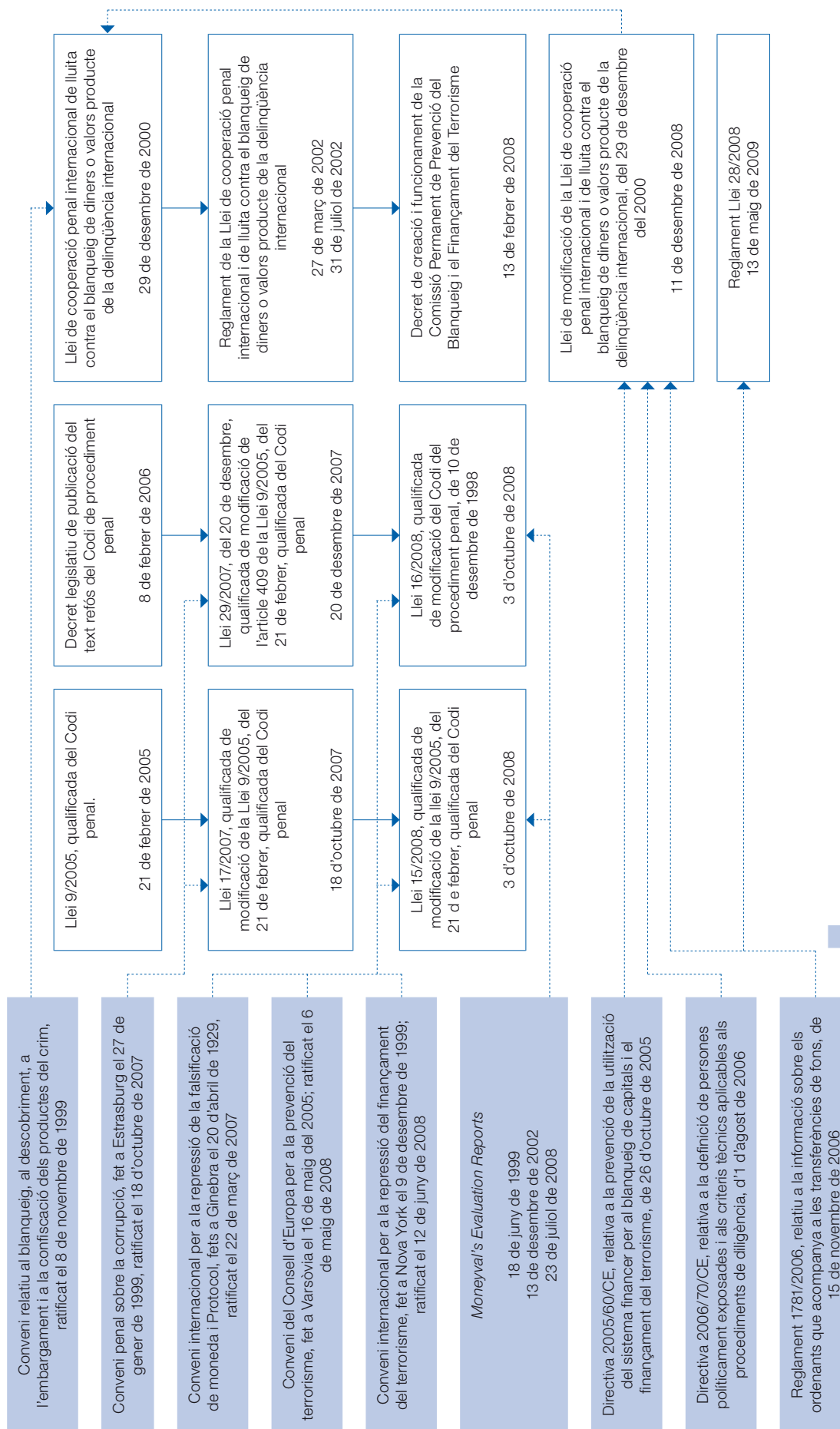
Evolució de la normativa andorrana: àmbit societari i comptable



Evolució de la normativa andorrana: àmbit tributari

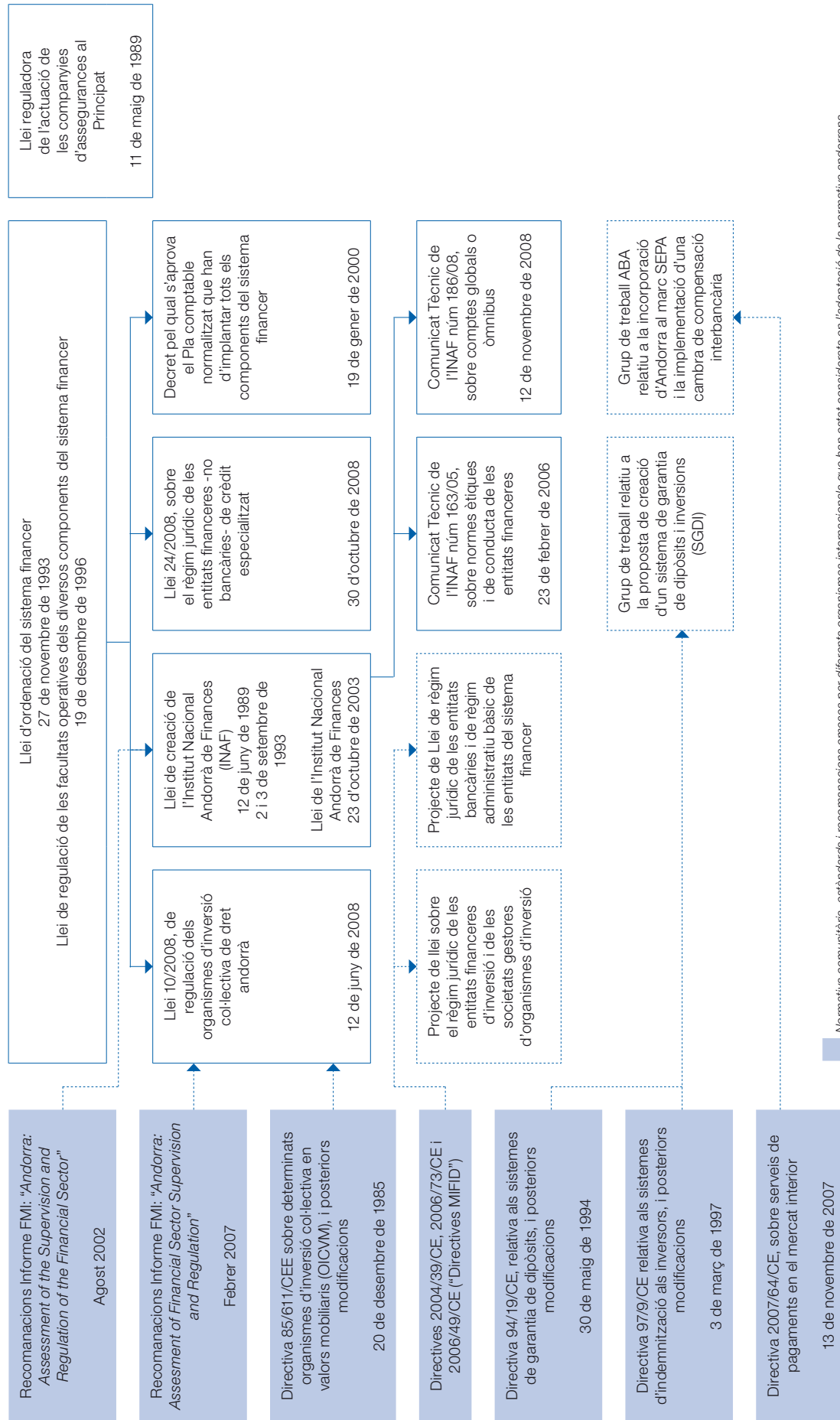


Evolució de la normativa andorrana: àmbit de prevenció del blanqueig de diners



Normativa comunitària, estàndards i recomanacions emeses per diferents organismes internacionals que han estat considerats en l'adaptació de la normativa andorrana.

Evolució de la normativa andorrana: àmbit regulatori financer



Normativa comunitària, estàndards i recomanacions emeses per diferents organismes internacionals que han estat considerats en l'adaptació de la normativa andorrana.

III. ENTORN ECONÒMIC



III. ENTORN ECONÒMIC

III.1. INTRODUCCIÓ

Després de l'emergència del sector turístic a la dècada dels 60, en els darrers cinquanta anys Andorra havia experimentat un creixement excepcional de la seva economia, població i renda per càpita, consolidant una economia moderna i pròspera. Tanmateix, la desacceleració de l'economia andorrana des del 2006 ha posat de manifest l'esgotament del model econòmic que ha permès el creixement sostingut de l'economia del Principat. Aquest model econòmic ha estat fonamentat principalment en el turisme, tant d'esquí com comercial, i el sector financer, i en menys mesura, per la construcció i el sector immobiliari en els darrers anys.

Durant l'any 2008 les economies dels països desenvolupats i alguns països en vies de desenvolupament, han experimentat una forta desacceleració econòmica originada en la crisi financera internacional desencadenada globalment al 2008. L'economia andorrana no s'ha mantingut al marge d'aquesta crisi internacional en un món globalitzat, fet que ha generat una desacceleració econòmica notable especialment durant el segon semestre del 2008 i el primer trimestre del 2009.

Des del 2007, Andorra havia començat a treballar en la innovació del seu model econòmic, amb obertura al món i amb capacitat per generar un creixement sostenible de la seva economia, població i riquesa. En aquesta línia, el 2007 Andorra començà a modernitzar el seu marc econòmic aprovant la llei de societats i la de comptabilitat. En el 2008 s'aprovà una nova llei d'inversions estrangeres, que obrí al 100% de capital estranger a més de 200 activitats, entre les quals es troben l'audiovisual, l'e-comerç, la medicina estètica i wellness, formació, producció industrial fonamentada en noves tecnologies i a la recerca i el desenvolupament.

Al llarg d'aquest any 2008, en un entorn de crisi econòmica globalitzada, Andorra ha continuat treballant en la diversificació estructural de la seva economia, però sobretot s'han focalitzat esforços en millorar l'eficiència i competitivitat dels sectors econòmics que han estat clau en el desenvolupament de l'economia en els darrers anys: el turisme, l'hostaleria, el comerç, l'esquí i el sector financer, mitjançant la millora en la qualitat del servei i sobretot fomentant la innovació.

El Govern d'Andorra, a través la societat Andorra Desenvolupament i Inversió (ADI), està treballant en l'àmbit internacional per posicionar i promocionar Andorra com una economia oberta, moderna i atractiva per realitzar inversions i crear noves empreses en un entorn d'oportunitats; en l'àmbit nacional, dona suport als empresaris locals que desitgin créixer i internacionalitzar-se.

Cal remarcar que en aquesta línia, el Govern d'Andorra ja havia portat a terme durant la segona meitat del 2006 i principis de 2007 la definició d'un pla estratègic de país que va culminar el febrer de 2007 amb la presentació del programa Andorra 2020. Aquest programa s'estructura en tres eixos, que agrupen 20 iniciatives. Aquests eixos són els següents:

- Revitalitzar el turisme i el comerç;
- Fomentar nous sectors econòmics; i
- Modernitzar el marc econòmic d'Andorra.

El Fons Monetari Internacional (FMI) estima que el creixement mundial es contraurà durant l'any 2009 en un 1,3%, fet que no es produïa des de fa més de 60 anys. Tanmateix, preveu que la reactivació econòmica es podria iniciar al 2010, amb una recuperació gradual i com a resultat de l'aplicació de polítiques econòmiques, sobretot en el sector financer.

III.2. ASPECTES GENERALS

Població: Dades demogràfiques

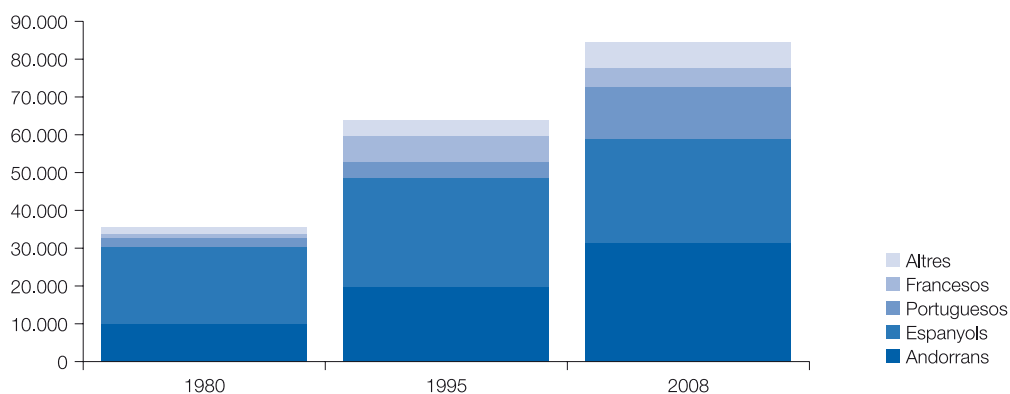
El creixement de la població a Andorra l'any 2008 ha estat del 1,62% respecte el 2007, assolint els 84.484 habitants.

La taxa de natalitat de la població andorrana és similar a la mitjana europea mentre que la taxa de mortalitat, és significativament inferior. Aquest fet ens situa en els rànquings mundials com un dels països amb més esperança de vida.

La població andorrana està composta per diverses nacionalitats, destacant els residents espanyols, francesos i portuguesos. Històricament els residents espanyols eren la població amb major pes relatiu fins que a partir de l'any 2005 aquesta tendència evolutiva de la població per nacionalitats va invertir-se, sent des d'aleshores la població amb nacionalitat andorrana la majoritària. Aquesta tendència s'ha sostingut en els darrers anys, fent que l'any 2008 els andorrans representin ja el 37,12% dels habitants d'Andorra.

Així, un dels trets diferencials més singulars de la base demogràfica andorrana és la notable diversitat que conviu al Principat caracteritzat per un volum total de població relativament reduït. El gràfic següent ens mostra l'evolució de la composició de la població per nacionalitats durant els anys 1980, 1995 i 2008, i posa de manifest que la proporció d'andorrans ha anat augmentant en els darrers anys. A l'exercici 2008, la composició s'ha caracteritzat principalment per un 37,12 % d'andorrans, un 32,31% d'espanyols, un 16,33% de portuguesos i un 6,17% de francesos; l'altre 8,07% el componen més de 16 nacionalitats diferents a les esmentades anteriorment, sent doncs, els residents estrangers, un 62,88% de la població d'Andorra.

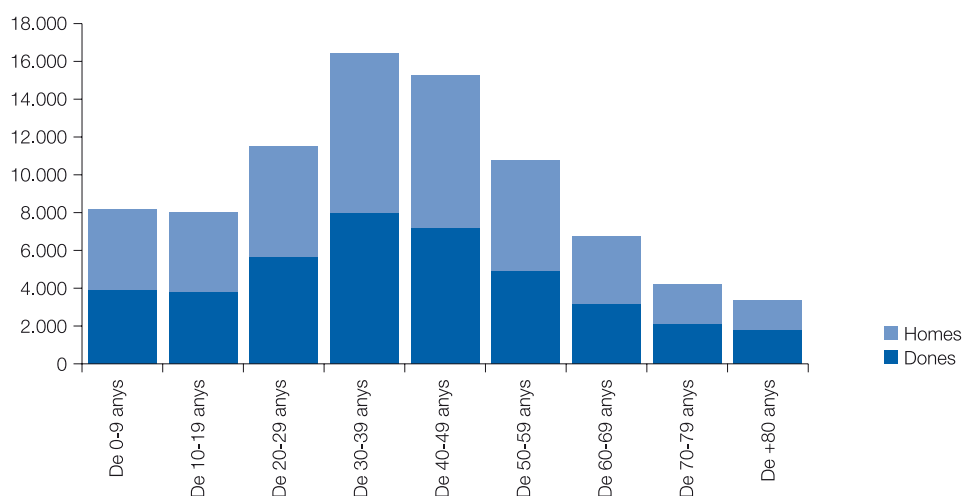
Evolució de la població per nacionalitats



Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

L'estructura de la població per edats en el 2008, presentada en el gràfic següent, està caracteritzada per una distribució concentrada en els trams d'edat de 30-39 anys i de 40-49 anys tant per a homes com per a dones. Analitzant les dades d'anys anteriors, es pot veure que la distribució segueix la mateixa tendència des de fa varies dècades, presentant una distribució amb una elevada concentració en les edats corresponents a la població en edat per treballar, generat per l'elevat percentatge de població activa que procedeix de l'exterior, motivat per la dependència de mà d'obra del Principat d'Andorra, i que en moltes ocasions, no forma part d'una unitat familiar estable resident al país, fet que incentiva el seu retorn al país d'origen en l'edat de jubilació.

Estructura per edats de la població 2008



Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

Formació

L'estructura educativa andorrana és de caràcter multilingüe, plural i mixta ja que inclou educació pública en tres sistemes educatius: l'andorrà, el francès i l'espanyol, així com oferta educativa privada en un centre regit pel sistema espanyol. La seva coexistència fa que el sistema educatiu andorrà esdevingui ric sobretot a nivell de coneixement d'idiomes, fent possible que l'alumne pugui estudiar en català, castellà i francès a més de poder triar altres idiomes com l'anglès, l'alemany o el mandarí.

L'educació obligatòria a Andorra comprèn les edats escolars entre 3 i 16 anys. Així doncs, durant el 2008 el nivell d'escolaritat per aquest rang d'edat ha estat de 10.850 escolars, representant el 100% de la població compresa en aquesta franja d'edat.

Els estudiants que desitgen continuar l'ensenyament superior tenen la possibilitat d'escollir entre formació professional i els estudis universitaris oferts a la Universitat d'Andorra o a països de l'estranger com Espanya i França. Pel que fa a la Universitat d'Andorra, creada el juliol de 1997, ofereix estudis presencials, virtuals i d'extensió universitària. Presencialment, la Universitat oferta ensenyament professional superior (Administració i finances o Informàtica de gestió) així com estudis universitaris (Ciències de l'educació, Administració d'empreses, Infermeria i Informàtica). Una altra opció és cursar estudis virtuals, podent realitzar carreres tant de primer com de segon cicle. A més, es dona la possibilitat de completar els estudis d'extensió universitària amb postgraus o cursos d'actualització dirigits a professionals dels diversos camps per garantir una formació continuada i innovadora.

No només la Universitat d'Andorra ofereix formació professional sinó que els tres sistemes presents en l'actual model educatiu andorrà ofereixen estudis d'aquest tipus com ara el Centre de Formació de Professionals de l'Esport i de la Muntanya, el Centre de Formació d'Aprenents, i el centre Liceu Comte de Foix, amb estudis d'electromecànica, comptabilitat, hotelaria i restauració. Finalment, en el sistema educatiu espanyol, l'escola Janer, ofereix un cicle de gestió administrativa.

Així mateix, i amb l'entrada en vigor de la nova llei d'inversions estrangeres, la institució educativa "La Salle" obrirà un centre universitari a Andorra, on s'impartiran estudis on-line i semipresencials de Tecnologia i Ciències Socials. La denominada *Universitat Oberta La Salle-Andorra*, està previst que obri les seves portes a partir del curs 2010-2011.

Mercat de treball

La mitjana anual de llocs de treball durant l'any 2008 ha variat un 1,05% respecte l'any anterior, disminuint fins a situar-se als 52.522 llocs de treball. Aquesta tendència ha experimentat un canvi respecte a anys anteriors, degut principalment a la crisi econòmica desencadenada tant a nivell nacional com internacional a partir del segon semestre de 2008, que ha repercutit negativament en l'oferta del mercat de treball. La disminució de llocs de treball ha tingut especial incidència en els sectors productius que han experimentat una major contracció de la seva activitat com és el cas de la construcció.

Llocs de treball

(Mitjana anual)

	2004	2005	2006	2007	2008
Llocs de treball	48.738	50.556	52.385	53.078	52.522
Nombre d'assalariats	41.087	42.417	43.380	43.234	42.222

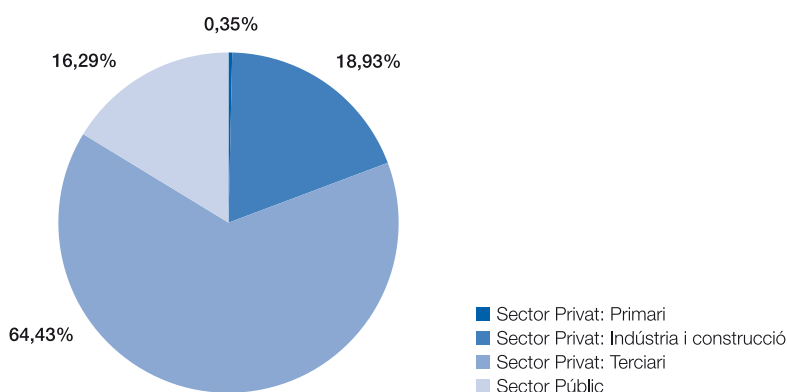
Font: Butlletí mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

L'any 2007, l'evolució del nombre d'assalariats ja va iniciar un canvi de tendència enregistrant una disminució del 0,34%. Durant l'any 2008, en un entorn de canvi del cicle econòmic, aquesta tendència s'ha consolidat, generant una reducció del 2,34% en el nombre d'assalariats. En una situació de crisis financera internacional i de recessió econòmica, la reducció tant del nombre de llocs de treball com d'assalariats a Andorra ha estat molt per sota de l'enregistrada en la majoria d'economies del nostre entorn.

En el cas andorrà, una de les principals causes de pèrdua de llocs de treball i assalariats durant l'any 2008 ha estat la significativa reducció de l'activitat econòmica del sector secundari basada principalment en la construcció (ocupa el 76,23% del total d'assalariats del sector secundari), seguit pel terciari i en concret el comerç i l'hostaleria.

El sector econòmic que ha experimentat la reducció d'assalariats més significativa és la construcció, amb una davallada del 8,79%; mentre que el Sector Públic ha enregistrat el major creixement, assolint un 4,79% més d'assalariats que el 2007.

Distribució dels assalariats per sectors 2008



Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Tal i com es mostra en el gràfic d'assalariats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (en endavant, la CASS) per sectors, el pes del sector terciari en l'economia andorrana és molt significatiu, un 64,43% del total d'assalariats al 2008, seguit pel sector secundari (indústria i construcció) amb un 18,93%, el sector públic amb un 16,29% i finalment el sector primari amb un 0,35%.

Durant el 2008 s'han realitzat matriculacions a la CASS per un total de 3.264, un 19,84% menys respecte les enregistrades el 2007. Aquesta xifra confirma un any més, la tendència a la disminució del nombre de matriculacions enregistrades en els últims anys (2007: -20,47%; 2006: -12,50%; 2005: -0,40%). En un escenari en què ha disminuït tant el nombre de llocs de treball com el nombre mitjà d'assalariats, la disminució del nombre de matriculacions confirma la disminució de la rotació del personal, que se situa en un 6,21% aquest any 2008.

Per altra banda, la comparativa de taxes d'ocupació presentada en el gràfic següent, mostra que la taxa d'ocupació a Andorra continua sent més elevada que la de l'Europa dels 27.

Taxa d'ocupació (Percentatge)				
	ANDORRA		UE- 27	
	2007	2008	2007	2008
Taxa d'ocupació (*)	70,82	68,21	65,40	65,90
(*) Població assalariada sobre la població de 15 a 64 anys				
Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social, Eurostat i Banc d'Espanya				

El fet que el Principat d'Andorra no ofereixi la prestació d'atur per a aquells treballadors que perden el seu lloc de treball de forma temporal o definitiva, pot propiciar que la taxa d'ocupació sigui més elevada que en la majoria de països europeus en què existeix dita prestació. L'elevada presència d'activitats terciàries a l'economia i, sobretot, de les vinculades al turisme comporta l'existència d'uns models de contractació flexibles i d'una elevada estacionalitat d'ocupació, fets que també propicien una major taxa d'ocupació que la enregistrada a la Unió Europea dels 27.

No obstant, la variació de la taxa d'ocupació a Andorra amb respecte al 2007, ha estat negativa en un 3,69%, mentre que per a l'Europa dels 27, la variació en aquest mateix període ha estat positiva en un 0,76% degut principalment, a l'augment generalitzat de la taxa d'ocupació que han experimentat els països nòrdics, ja que en altres països aquesta ha disminuït considerablement.

Evolució dels salaris

En el cas de l'economia andorrana, a diferència del que succeeix en altres països del nostre entorn, no existeix un procés de negociació col·lectiva que estableixi anualment els nivells salarials. Tot i això, és el Govern d'Andorra qui estableix el salari mínim per hora a escala nacional.

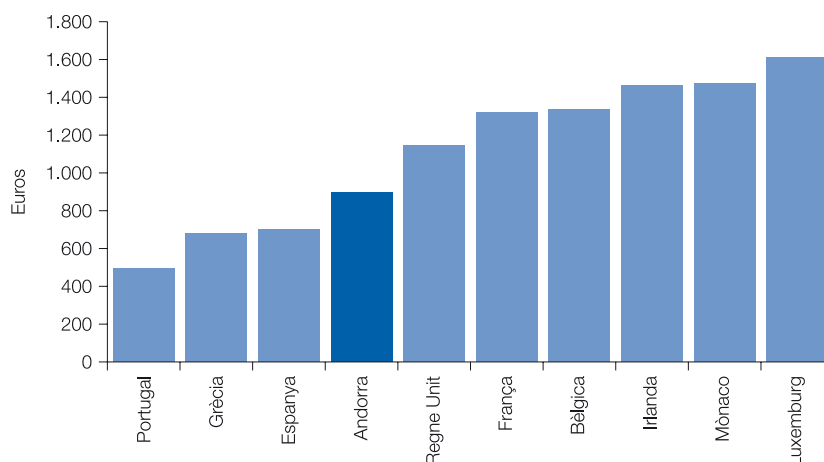
La informació presentada en el quadre següent mostra un creixement continu i sostingut tant del salari mig com del mínim en els darrers anys. A l'exercici 2008, malgrat la desacceleració econòmica a Andorra i el seu entorn, el salari mitjà ha crescut un 3,31% i el salari mínim un 3,82%, ambdós encara per sobre de l'índex de preus al consum (IPC).

Evolució salaris mitjos i salaris mínims d'Andorra						
(Euros mensuals)						
	1995	2001	2006	2007	2008	Var. (%) 07-08
Salaris mitjos	1.021	1.317	1.702	1.752	1.810	3,31%
Salaris mínims	616	725	838	865	898	3,82%

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

El gràfic següent ens mostra una comparativa dels salaris mínims entre alguns dels països de la Unió Europea i Andorra. Observem que el salari mínim andorrà està situat entre el d'Espanya i el del Regne Unit i per sota del de Mònaco i Luxemburg.

Salaris mínims 2008

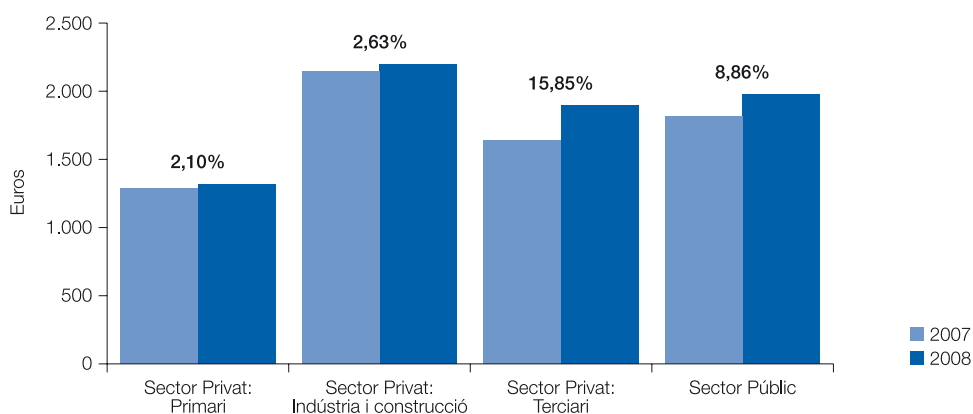


Font: Eurostat i Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

Durant l'any 2008 el sistema financer i el sector de la producció i distribució d'energia, són aquells subsectors on la mitjana salarial ha estat més elevada, considerablement superior a la mitjana, sent de 4.162 euros i de 3.122 euros, respectivament.

L'evolució dels salaris mitjos ha estat positiva per a tots els sectors, especialment per al sector terciari i el sector públic; el sector amb un salari mig més elevat és el sector d'indústria i construcció, en el qual els salaris de les activitats relacionades amb la producció i distribució d'energia elèctrica i gas, són significativament superiors a la mitjana del sector.

Evolució dels salaris mitjans per sectors



Font: Caixa Andorrana de Seguretata Social

III.3. PRINCIPALS VARIABLES ECONÒMIQUES

Renda nacional i renda per càpita

Si bé Andorra no disposa d'una estimació oficial de la renda nacional, anualment algunes entitats privades realitzen estimacions d'aquesta dada macroeconòmica. Els ratís estimats per l'agència de ràtings Standard & Poor's en el darrer estudi sobre Andorra publicat al juliol de 2009, ens mostren un estancament de la renda nacional amb un efecte negatiu en l'evolució de la renda per càpita durant el 2008.

Així doncs, en el següent quadre podem veure com el PIB per càpita d'Andorra ha enregistrat un retrocés del 1,59% durant aquest any; disminució superior a la de les economies del nostre entorn immediat, però en línia amb la recessió econòmica generalitzada durant el segon semestre del 2008. Donada l'actual situació econòmica dels països veïns, dels quals procedeix més d'un 70% del turisme que visita el Principat, i en base a les estimacions de decreixement del seu PIB per al 2009 i 2010, Standard and Poor's preveu que l'economia andorrana mantindrà aquesta tendència decreixent fins el 2011, any en què s'estima que tornarà a registrar un creixement del seu PIB.

Renda nacional i renda per càpita				
	2005	2006	2007	2008
Renda nacional (milions d'euros)	2.300	2.500	2.600	2.600
Renda per càpita (euros)	29.281	30.780	31.274	30.775
Variació de la renda per càpita	2,32%	5,12%	1,60%	(1,59%)

Font: Informe Standard & Poor's de juliol 2009

A continuació es mostra una anàlisi comparativa del producte interior brut per càpita amb els principals països europeus, Estats Units i Japó. El PIB per càpita del Principat se situa per sobre del d'Espanya, del d'Estats Units o del de Japó i per sota del de països com Luxemburg o Suïssa.

PIB per càpita, 2008 (Euros)	
País	Saldo
Luxemburg	62.224
Suïssa	39.952
Andorra	30.775
Estats Units	29.788
Japó	27.723
Alemanya	27.531
França	25.746
Espanya	15.823
Portugal	12.402

Font: FMI i Informe Standard & Poor's de juliol 2009

Índex de preus al consum

L'evolució de l'índex de preus al consum (IPC) andorrà durant el 2008 s'ha caracteritzat per una variació i un canvi en la tendència seguida els últims anys, passant d'un 3,87% el 2007 a un 1,98% el 2008. Aquesta forta variació ha estat generada principalment per la baixada en els preus de l'habitatge, del petroli i en la majoria de grups alimentaris com ara els cereals, la carn, el peix i els làctics.

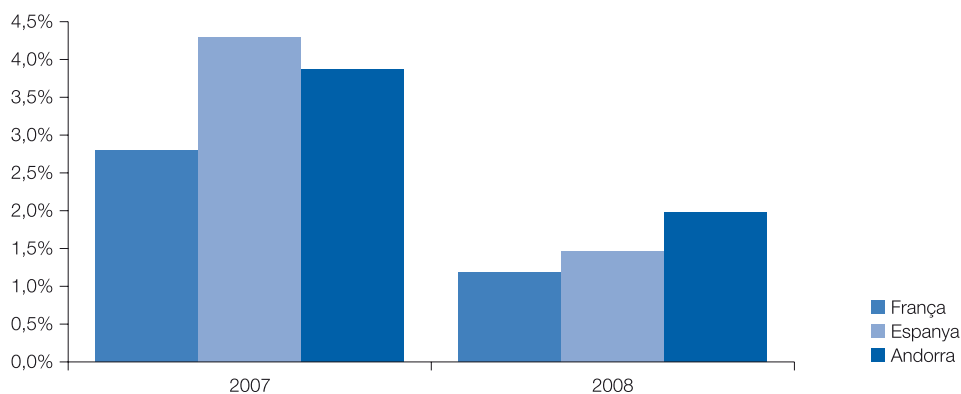
Observant els índexs interanuals mostrats en la taula següent, i comparant Andorra amb la resta de països, podem veure que Andorra ha enregistrat una variació interanual de l'IPC superior a la enregistrada per a la Zona Euro, però en línia amb les enregistrades per la majoria d'economies del nostre entorn.

IPC interanual 2008	
Regne Unit	3,88%
Itàlia	3,36%
Portugal	2,65%
Andorra	1,98%
Zona Euro	1,60%
Espanya	1,46%
Irlanda	1,31%
França	1,19%
Suïssa	1,18%
Alemanya	1,13%
Luxemburg	0,88%
Estats Units	0,77%
Japó	0,40%

Font: FMI i Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

A continuació es mostra un detall de l'evolució de l'IPC en els darrers dos exercicis a Andorra, França i Espanya:

Evolució de la inflació a Andorra, Espanya i França



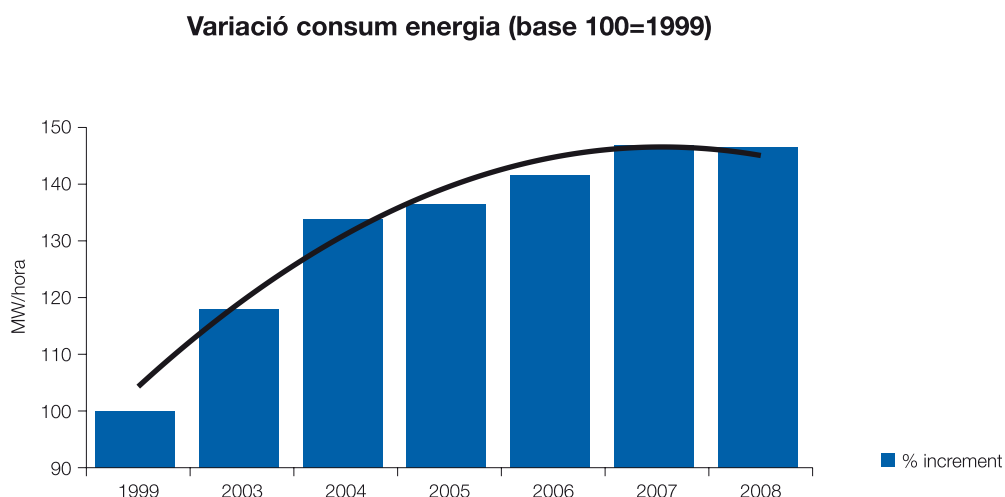
Font: FMI i Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances

Analitzant el gràfic podem observar el descens generalitzat de l'IPC per a les tres economies; no obstant el descens més acusat ha estat el de l'economia espanyola amb una variació negativa del 65,97% respecte l'any 2007. Per a les economies francesa i andorrana, el descens ha estat igual de brusc com a Espanya, passant d'un 2,80% a un 1,19% en el cas de França i d'un 3,87% a un 1,98% en el cas d'Andorra. La significativa correcció experimentada per l'IPC andorrà reflecteix la ràpida traducció en preus de la desacceleració econòmica viscuda especialment forta en el segon semestre del 2008.

La davallada de l'IPC andorrà des del 3,87% el 2007 a l'1,98% el 2008, es deu principalment a la disminució dels preus en l'habitatge, l'aigua, el gas, l'electricitat i altres combustibles que han enregistrat un descens del 3,16%, així com la disminució d'un 2,79% en els preus dels aliments o la baixada d'un 0,21% en els preus del transport.

Consum d'energia elèctrica

El consum d'energia elèctrica, és un indicador que permet estimar l'evolució de l'activitat de l'economia d'un país. A continuació, es mostra l'evolució d'aquest consum en els darrers exercicis utilitzant com a base per a la comparació les dades de l'exercici 1999.



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Al gràfic anterior podem observar que el consum d'energia ha disminuït en un 0,25% respecte el nivell assolit al 2007.

La construcció, les estacions d'esquí, l'hoteleria i la restauració han estat els nuclis amb una disminució més acusada del consum elèctric, sent el sector de la construcció el que ha experimentat el major descens, amb un 43,85% respecte l'any anterior; mentre que els augments més significatius en el consum es concentren, fonamentalment, en l'enllumenat públic, amb una variació respecte el 2007 del 8,22% i en l'àmbit domèstic, amb un increment del 5,74% també comparant-lo amb el consum enregistrat durant el 2007.

Telecomunicacions

El sector de les telecomunicacions es caracteritza per una evolució i innovació molt accelerades en els darrers anys, fet que genera efectes substitució molt àgils entre productes. El major nombre d'abonats es concentra entre els contractes de telefonia mòbil i fixa.

El quadre següent mostra el nombre d'abonaments als diferents serveis de telecomunicacions, i reflexa l'evolució d'aquests des de 2004 fins a l'actualitat. La variació més significativa durant el 2008 ha estat principalment en els abonaments d'ADSL i de telefonia mòbil, que han disminuït fins a nivell del 2005, degut principalment a una significativa disminució de la telefonia mòbil amb prepagament, substituïda en alguns casos per telefonia mòbil amb contracte.

Abonaments a serveis de telecomunicacions 2004-2008					
(Unitats)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Telefonia fixa	45.348	45.945	47.202	48.079	48.621
Línies telefòniques	35.040	35.444	36.507	37.153	37.375
Canals XDSI	10.308	10.501	10.695	10.926	11.246
Telefonia mòbil	58.366	64.560	69.004	68.483	64.202
Mobiland contracte	33.733	35.740	37.039	37.988	38.299
Mobiland Clic Prepagament	24.633	28.820	31.965	30.495	25.903
Línies de dades	679	673	654	615	565
Línies commutades	219	221	230	213	194
Línies especialitzades	460	452	424	402	371
Capacitat total contractada en Kbps	257.266	318.214	338.504	345.801	397.218
ADSL	6.282	10.341	14.616	18.526	20.272

Font: Andorra Telecom

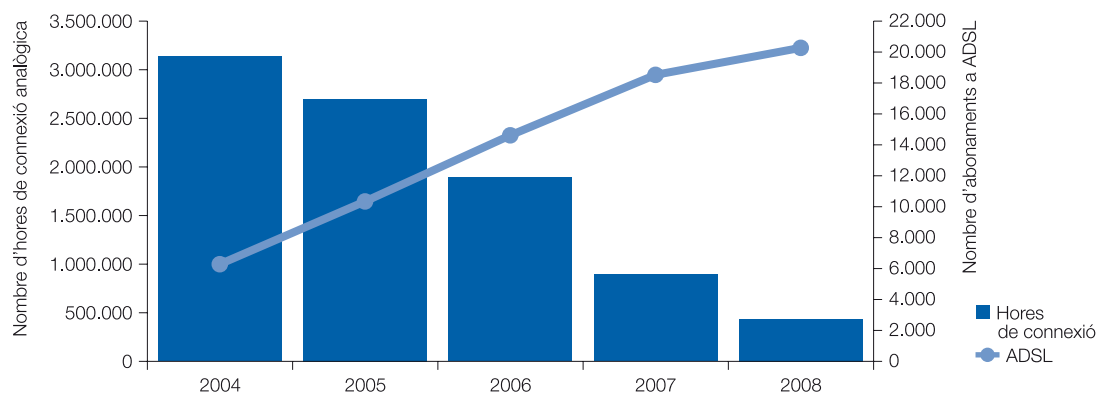
La taxa de penetració de la telefonia mòbil, és una dada representativa del consum de les economies contemporànies. La taxa de penetració de la telefonia mòbil a Andorra, s'ha mantingut durant els últims anys al voltant del 80%, no obstant, durant el 2008, ha baixat fins al 76%, mentre que a França ha passat d'un 88% el 2007 a un 91% el 2008 i a Espanya ha passat del 107% al 114% per a les mateixes dates.

Els abonaments d'ADSL al Principat, han crescut un 223% en els últims cinc anys i, durat el 2008 i seguint amb la tendència iniciada el 2004, les hores de connexió han experimentat una disminució del 52%; per l'efecte substitució que ha generat un creixement significatiu del nombre d'abonats d'ADSL, un 9% el 2008 en detriment de les connexions via analògica que són la base del càlcul d'hores de connexió detallat anteriorment.

Segons el 13è reporting de la Comissió Europea sobre el mercat de les telecomunicacions les economies nòrdiques es caracteritzen per tenir unes taxes de penetració d'ADSL d'un 30% aproximadament. El 2008, Andorra ha assolit una taxa de penetració del 24%, una taxa inferior a les ocupades pels líders però molt pròxima al 25% de l'Europa dels 15 i superior al 23% de l'OCDE o al 20% d'Espanya.

Així mateix, Andorra ocupa l'onzena posició en el rànquing mundial de penetració de la fibra òptica fins a la llar, segons una llista publicada el febrer de 2009 en el congrés anual de l'*FTTH Council Europe*. El desplegament de la instal·lació de la nova tecnologia de fibra òptica ja ha arribat a un 40% de llars i empreses del Principat i que possiblement faci que durant els pròxims anys hi hagi una disminució en el nombre d'abonaments d'ADSL degut, una vegada més, a l'efecte substitució.

Evolució de les hores de connexió Internet



Font: Andorra Telecom

Matriculació de vehicles i carburants

Un dels indicadors de la demanda interior de l'economia andorrana és el nombre de matriculacions de vehicles. L'actual canvi de cicle econòmic i la desacceleració de la majoria de sectors durant el 2008 també s'ha fet palesa en el nombre de matriculacions de vehicles al Principat (que inclou les matriculacions de ciclomotors, vehicles especials i motos de neu) amb una disminució del 25,44% (2007: -18,70%).

Dins de la totalitat de vehicles matriculats, els vehicles de gamma mitja representen aproximadament un 70%, contribuint en un 22,35% sobre la reducció total de vehicles matriculats. Addicionalment, altres tipus de vehicles com ara els especials i els ciclomotors, també han sofert disminucions en les seves matriculacions, tot i que el seu pes sobre la totalitat dels vehicles matriculats és molt inferior que en el cas dels turismes, generant un efecte menys significatiu en la variació de la demanda total de vehicles.

Vehicles matriculats

	2004	2005	2006	2007	2008	Var. (%) 07-08
Vehicles totals	6.431	6.773	5.769	4.690	3.497	(25,44%)

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

A banda d'analitzar les matriculacions de vehicles totals, també hem de tenir en compte tant l'exportació com la importació de vehicles al Principat. Les importacions netes durant el 2008 han estat de 100.288.505 euros, un 22,12% inferiors a les realitzades durant el 2007.

Un altre dels indicador de consum a avaluar són les importacions de carburants. Malgrat la disminució d'un 6,24% de les importacions de gasolina sense plom, l'increment de les importacions de gas-oil de locomoció, fuel domèstic i querosè han permès mantenir el volum d'importacions de carburants al mateix nivell que al 2007.

Importació de carburants						
(Litres)						
	2004	2005	2006	2007	2008	Var. (%) 07-08
Gasolina sense plom	42.419.116	40.038.113	36.218.624	33.724.557	31.621.725	(6,24%)
Gas-oil locomoció	102.407.277	105.204.653	106.993.438	103.065.935	104.104.455	1,01%
Fuel domèstic	69.351.623	73.243.794	63.589.706	66.396.534	67.454.616	1,59%
Querosè i carbureactors	-	10.560	101.093	141.367	144.832	2,45%
TOTAL	214.178.016	218.497.120	206.902.861	203.328.393	203.325.628	-
<i>Font: Servei d'Estudis d'Andorra - Ministeri de Finances</i>						

III.4. EL SECTOR PÚBLIC

A Andorra el sector públic està constituït per l'Administració Central, set administracions comunals (una per a cadascuna de les set parròquies en que es divideix el territori andorrà, equivalents als ajuntaments) i les entitats parapúbliques.

Administració Central

El pressupost nacional d'un Govern és un dels principals aspectes a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'economia d'un país ja que pot influir en el nivell i la direcció d'aquesta. Per tant, és important veure la distribució, l'import total d'aquest i quins objectius es volen assolir.

Un altre aspecte important, és l'estat de la tresoreria del Govern, ja que aquesta condiciona bona part de l'estructura del pressupost. La balança del Govern andorrà ha estat des de 2001 en superàvit però a partir de 2006 ha experimentat un dèficit com a resultat, entre altres factors, de la despesa en inversió de capital.

Tot i això, i com a conseqüència de la situació econòmica actual, l'economia andorrana necessita un pressupost que s'adapti a aquesta nova situació, basant-se en l'austeritat i el rigor en el control de la despesa. El pressupost per a l'exercici 2009 és de 447.211 milers d'euros, un 3,58% més que l'any anterior. Les principals línees d'actuació pressupostades són en matèria de polítiques socials, així com polítiques d'impuls de la competitivitat i de millora de les infraestructures, sense implicar un augment de la pressió fiscal ni desequilibrar l'estabilitat pressupostària.

El pressupost per al 2009, se centra en quatre eixos vertebradors:

- Benestar, amb l'objectiu d'invertir en les persones més desfavorides, tenint en compte la conjuntura econòmica i les dificultats consegüents em el mercat de treball.
- Educació, pilar fonamental del desenvolupament futur de l'economia i de la societat andorrana.
- Sanitat, per refermar el llindar de qualitat avalat per l'Organització Mundial de la Salut.
- Impuls dels sectors econòmics, mitjançant l'obra pública i la promoció turística a l'exterior.

Les partides amb una variació més significativa a nivell de despeses en comparació amb l'exercici 2008, han estat "Inversions", "Despeses financeres" i "Passius financers". Els motius d'aquestes variacions són els següents:

- **"Inversions"**: Aquest capítol del pressupost general ha experimentat una variació negativa d'un 60,53%, degut a les noves formes de contractació d'obres públiques establertes en la *Llei 5/2008*, que han permès que una partida de 46 milions d'euros addicional sigui dedicada a inversió en infraestructures, si bé gestionada fora del pressupost general. Així, si tenim en compte aquesta partida, la variació real d'inversions del Govern d'Andorra pressupostades per a l'exercici 2009 són un 24,35% inferiors a les de l'any anterior.
- **"Despeses financeres"**: Aquesta partida ha augmentat en un 26,32% amb la finalitat d'afrontar el finançament del deute públic a curt i llarg termini i la previsió del cost financer del retorn de la inversió realitzada en els darrers anys.
- **"Passius financers"**: Aquesta partida ha incrementat en 76.896 euros respecte l'any anterior i corresponen principalment al resultat pressupostari previst per a l'exercici.

Dins del pressupost, i tenint en compte la partida d'ingressos, destaca la disminució en els "Impostos directes" d'un 43,40% com a conseqüència del detriment de les transaccions produïdes en el sector immobiliari.

Pressupost de l'Administració Central

(Milers d'euros)

	Pressupost 2008	% s/total 2008	Pressupost 2009	% s/total 2009
Total ingressos	431.749	100,00%	447.211	100,00%
Impostos directes	11.072	2,56%	6.267	1,40%
Impostos indirectes	319.836	74,08%	312.367	69,85%
Altres ingressos	100.688	23,32%	128.428	28,72%
Variació actius financers, nets	127	0,03%	149	0,03%
Variació passius financers, nets	26	0,01%	-	-
Total despeses i inversions	431.749	100,00%	447.211	100,00%
Inversions	127.129	29,45%	50.172	11,22%
Transferències	136.772	31,68%	140.101	31,33%
Despeses de funcionament	132.170	30,61%	138.222	30,90%
Despeses financeres	23.106	5,35%	29.188	6,53%
Actius financers	105	0,02%	165	0,04%
Passius financers	12.467	2,89%	89.363	19,98%

Font: Ministeri de Finances - Govern d'Andorra

Entitats parapúbliques

Les entitats parapúbliques són un grup d'entitats que gestionen serveis públics i altres matèries, que són propietat íntegrament pública. Entre elles trobem entitats destinades a serveis sanitaris i socials (Centre Hospitalari Andorrà, Servei Andorrà d'Atenció Sanitària, residències de la tercera edat i la Caixa Andorrana de Seguretat Social), entitats de subministrament d'energia i de serveis de telecomunicacions (Forces Elèctriques d'Andorra i Andorra Telecom), l'Institut Nacional Andorrà de Finances, el Centre Nacional d'Informàtica d'Andorra i Ràdio i Televisió d'Andorra.

Pressupostos de despeses de les entitats parapúbliques andorranes

(Milers d'euros)

	2008	2009	Var. (%) 08-09
Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA)	74.404	80.297	7,92%
Andorra Telecom	91.653	93.559	2,08%
Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS)	51.389	60.402	17,54%
Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS)	189.611	204.528	7,87%
Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)	3.409	3.484	2,20%
Residència Solà d'Enclar	1.408	1.459	3,62%
Institut d'Estudis Andorrans (IEA)	1.125	1.017	(9,60%)
Universitat d'Andorra (UdA)	2.806	2.991	6,59%
Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya (EFPEM)	291	291	-
Ramaders d'Andorra	1.594	1.799	12,86%
Ràdio i Televisió d'Andorra (RTVA)	5.312	5.301	(0,21%)
Andorra Turisme, SAU	-	8.961	-
Centre de Tractament de Residus (CTRSA)	-	10.723	-
Fòrum Nacional de la Joventut	-	44	-
TOTAL	423.003	474.857	12,26%

Font: Butlletí Oficial del Principat d'Andorra - Govern d'Andorra

El total dels pressupostos de despeses de les entitats parapúbliques andorranes, s'han continuat destinant majoritàriament a la Caixa Andorrana de Seguretat Social, a Andorra Telecom, a les Forces Elèctriques d'Andorra i al Servei Andorrà d'Atenció Sanitària.

Cal destacar l'increment de pressupost al Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS) en un 17,54% respecte l'any 2008 i el de l'Associació de Ramaders d'Andorra amb un 12,86%. En el cas del SAAS aquest increment ha estat motivat per la voluntat de millorar infraestructures i ampliar serveis sanitaris i socials, la gestió de les noves empreses de transport sanitari, la gestió del transport sanitari aeri i l'increment de les despeses de personal, principalment propiciat per l'establiment de plans de carrera i direcció de recursos humans per objectius. En el cas de l'Associació de Ramaders aquesta variació positiva ha estat per la necessitat de realitzar projectes d'estructures i explotacions agràries.

Així mateix, la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) ha experimentat un augment en el pressupost d'un 7,87% respecte l'exercici anterior, per tal d'aplicar les mesures urgents de la CASS, establert per la *Llei 17/2008*, que se centren en l'assegurança per maternitat i comporten el pagament de prestacions de reembossament i de prestacions de salaris.

L'Institut d'Estudis Andorrans s'ha caracteritzat per ser una de les úniques entitats amb una variació negativa respecte l'exercici anterior.

Cal destacar l'entrada de tres noves entitats parapúbliques en el pressupost del 2009; aquestes són les següents:

- Andorra Turisme, SAU.
- Centre de Tractament de Residus.
- Fòrum Nacional de la Joventut.

Administracions comunals

Els comuns d'Andorra obtenen els seus ingressos anuals de les transferències que reben del Govern d'Andorra i dels recursos per recaptació pròpia i altres ingressos.

En el quadre següent es mostra el detall per cadascun dels comuns, on es pot veure que la major font de recaptació d'ingressos en tots els casos és l'epígraf de "Recaptació pròpia i altres", composta pels impostos i taxes comunals en un 64,62%. El 35,38% restant, correspon principalment a les transferències rebudes del Govern.

Pressupostos de les administracions comunals per a l'any 2009

(Euros)

	Canillo	Encamp	Ordino	La Massana	Andorra la Vella	Sant Julià de Lòria	Escaldes-Engordany
Total ingressos	16.416.145	30.334.671	12.616.739	14.560.915	39.366.457	15.791.038	26.921.765
Transferències	7.039.000	9.720.060	6.200.850	6.935.000	9.832.484	6.722.808	7.908.745
Recaptació pròpia i altres	9.377.145	20.614.479	6.415.889	7.624.715	29.105.841	9.068.230	18.613.435
Passius financers	-	48	-	1.200	428.132	-	399.585
Actius financers	-	84	-	-	-	-	-
Total despeses i inversions	16.416.145	30.334.671	12.616.739	14.560.915	39.366.457	15.791.038	26.921.765
Inversions	6.288.714	3.113.776	1.379.769	1.978.500	4.863.706	2.660.176	3.416.595
Despeses de funcionament	6.476.015	21.269.983	7.900.806	9.641.422	29.769.451	9.314.910	17.893.145
Transferències	820.000	3.448.440	1.086.634	1.074.281	1.222.200	503.629	586.045
Despeses financeres	1.052.000	1.504.323	1.408.000	856.512	1.946.000	776.361	2.003.200
Actius financers	-	48	381.530	240.000	-	365.000	-
Passius financers	1.779.416	998.101	460.000	770.200	1.565.100	2.170.962	3.022.780
Resultat pressupostari	0	0	0	0	0	0	0

Font: Butlletí Oficial del Principat d'Andorra - Govern d'Andorra

El 65,55% de les despeses comunals, corresponen a "Despeses de funcionament", enteses com a tals, les despeses de personal i de béns i serveis. Un 15,19% corresponen a inversions i el 19,26% restant del pressupost, es distribueix entre transferències, despeses financeres i passius financers.

Respecte a l'any anterior, hi ha hagut una disminució generalitzada en els pressupostos generals de les administracions comunals. Tanmateix, destaquen les variacions experimentades en parròquies com La Massana i Ordino, que han sofert les disminucions més acusades, amb un 27,56% i un 32,22% respectivament, en comparació amb l'any 2008.

III.5. ELS SECTORS ECONÒMICS

Introducció

Fins a començament del segle XX, l'economia del Principat era de subsistència, basada en l'agricultura, la ramaderia i el comerç. Va ser a partir de la Segona Guerra Mundial que l'economia andorrana va començar a créixer de manera significativa, induïda en part pel mateix ritme de creixement dels estats veïns.

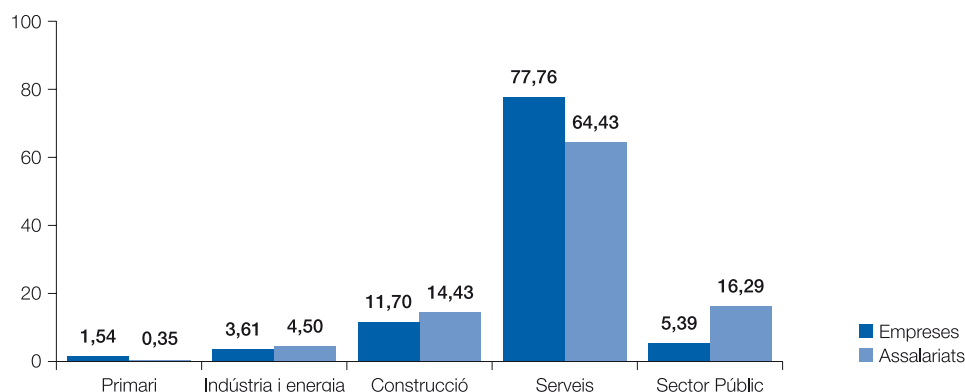
Aquest desenvolupament s'ha reflectit en una economia basada principalment en els sectors turístic i comercial, que han crescut gràcies a unes característiques climàtiques i geogràfiques propícies per a aquests sectors i altament dependent del sector exterior, el sector financer i, en les darreres dècades també en el desenvolupament del sector de la construcció.

La informació disponible al Principat no ens permet analitzar la contribució de cada sector al producte interior brut (PIB), per aquest motiu l'anàlisi de l'estructura productiva s'ha de dur a terme mitjançant la informació que s'extreu, entre d'altres, de les dades d'ocupació assalariada, que ja han estat analitzades en l'apartat de composició per sectors de la població assalariada.

L'any 2008, en un entorn de desacceleració econòmica global, l'economia andorrana ha vist disminuir el nombre d'empreses i el nombre d'assalariats en un 3,52% i un 2,34%, respectivament. A finals de l'any 2008 el Principat d'Andorra té 5.395 empreses i 42.222 assalariats. El teixit empresarial del país es caracteritza pel predomini de la petita empresa, que representa el 71,32% sobre el total d'empreses del país.

Tal i com es mostra en el gràfic següent, el sector serveis continua tenint un pes molt rellevant en el mercat laboral andorrà ocupant un 64,43% de la població activa tot i haver disminuït en un 2,68% respecte l'any 2007. El sector de la construcció també ha patit una disminució del 8,80% en el nombre d'assalariats, passant a representar un 14,43% del total d'assalariats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) al 2008. Tot això fa que el model econòmic basat en el turisme, el sector financer i en els darrers anys en la construcció, sigui molt més vulnerable davant de situacions de desacceleració econòmica en els països del nostre entorn degut a al baix grau de diversificació de la nostra economia, dependent en una part significativa del turisme.

Distribució de les empreses i assalariats per sectors 2008 (en %)



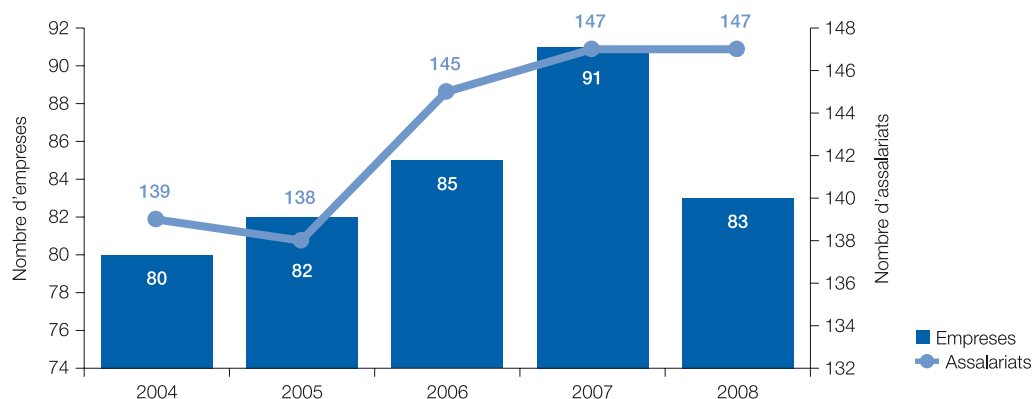
Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Sector primari

A partir de la segona meitat del segle XX i fins la dècada dels noranta, s'ha produït una regressió del sector primari dins l'economia fins arribar a l'estabilitat dels darrers anys, amb una ocupació de poc més del 0,35% del total de la població assalariada, i del 1,54% del total de les empreses. Tanmateix, alguns segments concrets d'aquest sector han tingut un cert pes econòmic fins fa uns anys, principalment en el cultiu del tabac i la ramaderia que per part del Govern es continuen impulsant amb subvencions.

El gràfic següent ens mostra l'evolució des de l'any 2004 fins el 2008, de l'ocupació mitjana i el nombre mitjà d'empreses del sector primari.

Evolució del nombre mitjà d'empreses i assalariats del sector primari



Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

En les darreres dècades la importància d'aquest sector ha estat cada vegada menys rellevant, no obstant, els països desenvolupats apliquen constantment més esforços per al manteniment i recuperació del sector primari, al ser considerat un factor important per a la preservació del medi natural, així com un element imprescindible per al desenvolupament global. Tot i això, durant l'any 2008 hi ha hagut una davallada important en el nombre d'empreses dedicades a aquest sector, passant de 91 el 2007 a 83 el 2008, un nivell molt semblant al de 2005, tot i mantenir-se constant el nombre d'assalariats respecte l'any 2007, fet que indica possibles fusions entre empreses del sector per tal d'assolir una major competitivitat.

En aquesta línia, el Ministeri d'Agricultura juntament amb l'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra està treballant per a la redinamització del sector primari al Principat, ja que a més de considerar un element de diversificació de l'economia, és un factor clau en la conservació del medi i patrimoni natural d'Andorra. Per aquest motiu, s'ha impulsat la ramaderia donant suport i ajudes per a la producció de carn de vedella del país amb un segell de qualitat, mitjançant campanyes de promoció del programa de carn de qualitat d'Andorra.

L'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra va presentar durant el primer semestre de 2008, dos plans de recerca i innovació per buscar alternatives al cultiu de tabac. Un s'ha centrat en els assajos amb plantes medicinals i aromàtiques i l'altre s'ha enfocat a trobar la varietat de patata que millor s'adapti a les condicions de cultiu andorrà amb una exigència de qualitat. Amb relació a aquest darrer pla de recerca, s'ha pogut veure el resultat de la primera collita, on s'han valorat el comportament i l'adaptació de la varietat de patata a les condicions del país. La finalitat és trobar varietats que ofereixin un producte de qualitat adaptant-lo a les tendències de consum actual i poder comercialitzar productes agrícoles andorrans amb segells de qualitat.

Així mateix, des de l'any 2003, un empresari andorrà ha fet el pas d'elaborar i comercialitzar el seu propi vi. Aquesta petita bodega està ubicada al poble de Nagol, a la parròquia de Sant Julià de Lòria, a una altitud de 1.100 metres i amb una producció aproximada de 1.000 ampolles anuals. El Cim de Cel, és un vi blanc elaborat al 100% amb una varietat alsaciana de raïm resistent a les condicions climàtiques d'un país d'alta muntanya com Andorra.

Des de l'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra, s'està treballant per potenciar i promocionar el sector apícola per tal que torni a esdevenir un complement de l'activitat agrícola, tal com ho havia estat en el passat. Com a part del projecte de redinamització del sector primari de l'economia andorrana, el Ministeri d'Agricultura està col·laborant amb el Ministeri de Turisme per convertir l'agricultura i la ramaderia en patrimoni natural i cultural passant a ser un nou atractiu turístic del Principat.

Sector secundari

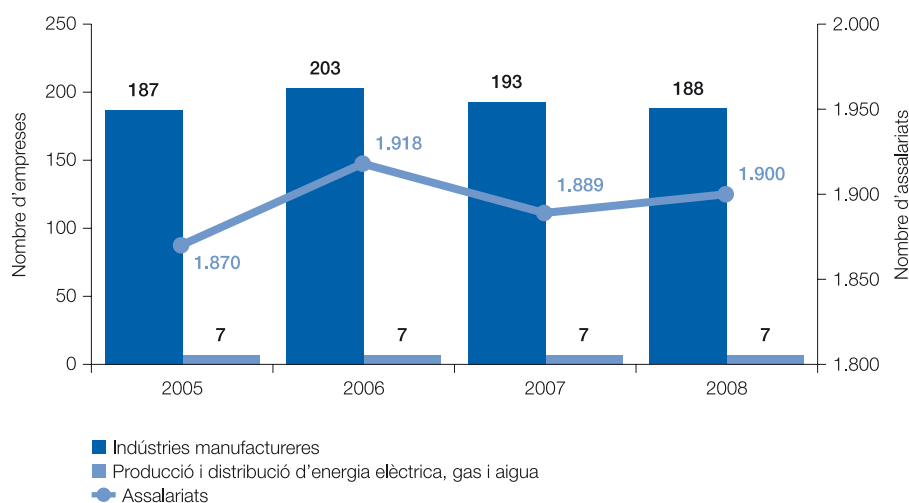
Indústria i energia

La indústria i energia, té un baix pes comparat amb l'estructura productiva del país. Els afiliats a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) que treballen en l'àmbit de la producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua han representat durant el 2008 una mitja del 4,50% del total de la població activa.

El sector energètic andorrà està estretament lligat al context internacional i en particular als països veïns degut a la gran dependència exterior pel que fa a les seves fonts de subministrament. L'electricitat representa un 40% del consum energètic del país i se n'importa més del 80% d'Espanya i de França. El sector elèctric és un sector no liberalitzat on Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) és l'únic productor i importador d'electricitat del país i subministra a la resta de distribuïdors del país com són Nord Andorrà, SA, Mútua Elèctrica de Sant Julià, Societat Explotadora i Repartidora del Comú d'Encamp, SA i Unió Elèctrica d'Encamp.

El sector manufacturer es caracteritza per una feble demanda interior, una escassa mà d'obra especialitzada i un augment de la competència dels costos de producció. En el gràfic següent es mostra l'evolució del nombre mitjà d'empreses i assalariats. Cal destacar que durant el 2008, el nombre d'empreses ha disminuït respecte l'any anterior en un 2,59%.

Evolució del nombre mitjà d'empreses del sector secundari: Indústria i energia



Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Les empreses a destacar dins d'aquest sector són les relacionades amb la fabricació de fusta, tabac i els productes d'alimentació i begudes, els quals han anat variant en nombre durant aquests últims anys. En canvi, a nivell de producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua, el nombre d'empreses s'ha mantingut invariable degut principalment a que es tracta d'empreses parapúbliques.

Amb relació a l'estructura empresarial, i veient la distribució de treballadors en les empreses, es pot observar un predomini de la petita empresa. Un 53,85% de les empreses, tenen entre 1 i 5 treballadors, un 16,92% tenen entre 6 i 10 treballadors i un 20,51% entre 11 i 25 treballadors. Només el 8,72% compta amb una plantilla superior als 25 assalariats.

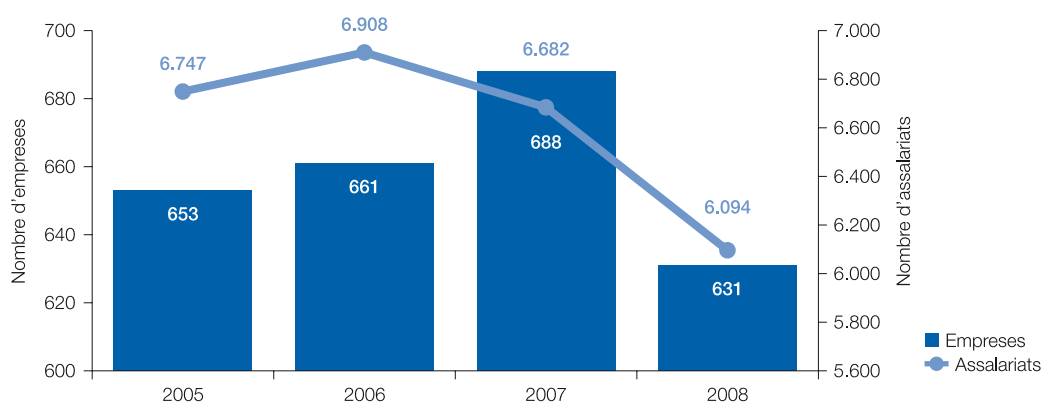
Construcció

L'evolució del sector de la construcció en els darrers exercicis s'havia caracteritzat per la tendència alcista mantinguda durant l'última dècada a Andorra com en altres països del nostre entorn. No obstant, al 2007 aquesta tendència s'invertí, degut, entre altres factors, a l'aturada de transaccions en el mercat immobiliari, iniciant-se una davallada d'activitat en el sector de la construcció que ha continuat durant el 2008. En aquest darrer exercici el sector ha experimentat una disminució del 8,79% en el nombre d'assalariats, el 8,28% en nombre d'empreses i la corresponent reducció de la seva contribució al PIB.

Cal tenir en compte que malgrat la substancial davallada d'activitat de la construcció en el sector privat, durant el 2008 el Govern d'Andorra ha dut a terme una política d'expansió pressupostària generant inversions de capital en bona mesura per la construcció d'infraestructures, la qual cosa ha generat activitat en aquest sector.

Malgrat la desacceleració, el nombre d'assalariats de la construcció encara representa el 14,43% del total d'assalariats a la CASS al 2008, i l'11,70% de les empreses andorranes.

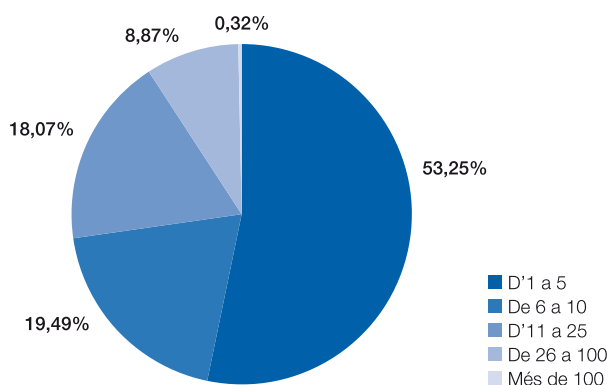
Evolució del nombre mitjà d'empreses i d'assalariats del sector secundari: Construcció



Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Com ja hem anat veient amb anterioritat en aquest capítol, el teixit empresarial andorrà es caracteritza per un fort predomini de la petita empresa. En el gràfic següent es mostra que el 53,25% de les empreses del sector de la construcció tenen un nombre de treballadors igual o inferior a 5 i un 9,19% de les empreses, tenen més de 25 treballadors.

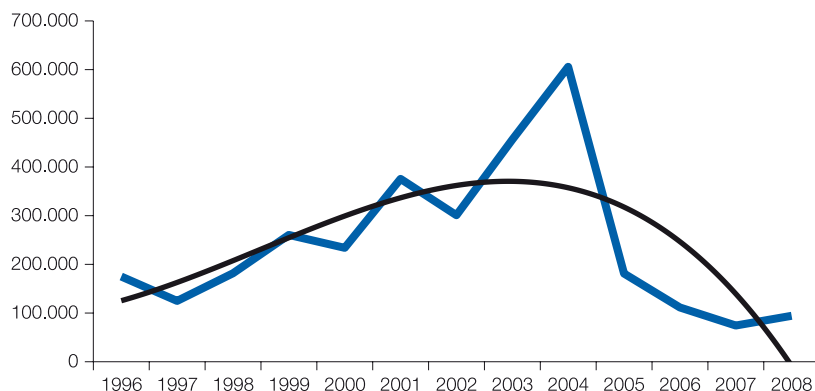
Distribució de les empreses de construcció per nombre d'assalariats 2008



Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

L'excel·lent desenvolupament que ha experimentat la construcció en els darrers anys ha anat molt lligat a l'evolució de les superfícies autoritzades per a l'edificació. No obstant, cal tenir en compte que el pic de la tendència mostrada en el gràfic següent va produir-se durant l'any 2004 degut a la moratòria de maig de 2003. Les perspectives actuals indiquen un desinflament de la bombolla immobiliària creada en els darrers anys i per tant un alentiment de l'activitat de construcció.

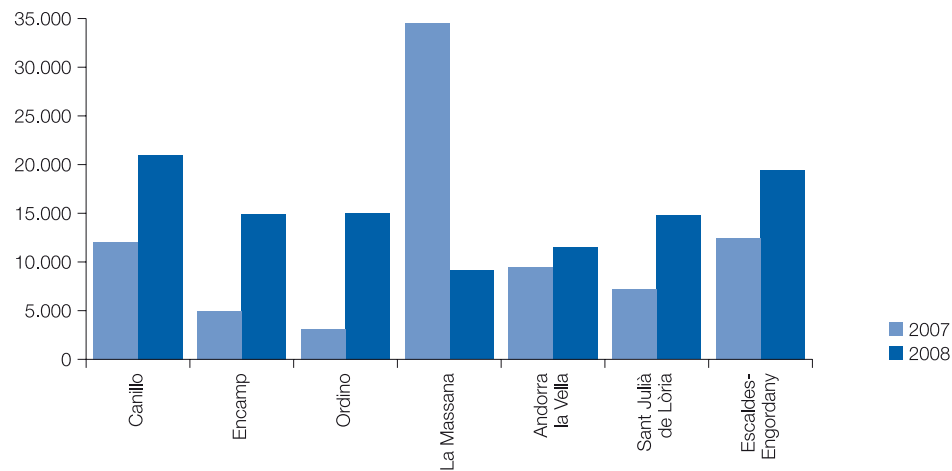
Superfície total autoritzada per construccions. 1996-2008 (m²)



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Al llarg de l'any 2008, els metres quadrats de construcció autoritzats han experimentat un augment generalitzat, i especialment en aquelles parròquies en què els plans d'urbanismes es van aprovar durant el segon semestre del 2007 o al llarg del 2008. No obstant, a la parròquia de La Massana, que va aprovar el seu pla urbanístic al començament de 2007, ha experimentat una disminució significativa dels metres quadrats de construcció autoritzats al 2008 respecte al 2007.

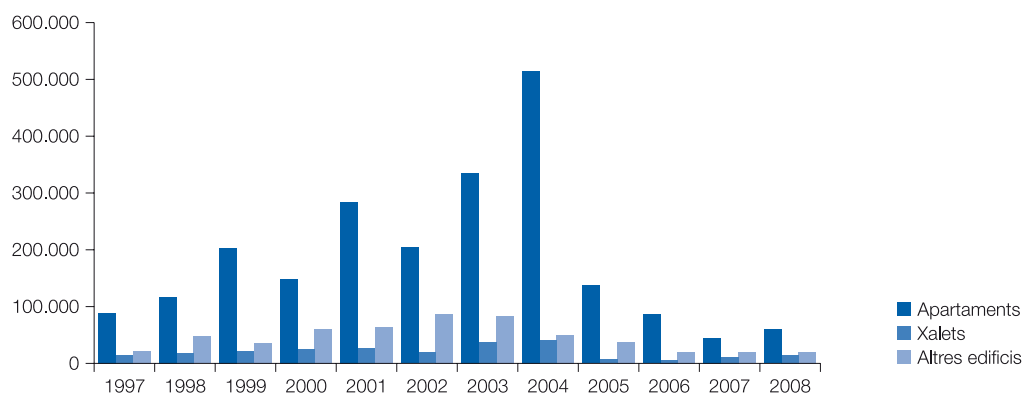
Metres quadrats de construcció autoritzats 2007 i 2008



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra i Comú d'Andorra la Vella

El quadre següent mostra els metres quadrats autoritzats per tipus de construcció:

Superfície autoritzada per a construccions, segons tipus d'ús 1997-2008 (m²)



Font: Ministeri d'Urbanisme i Ordenament Territorial

El gràfic anterior mostra una clara disminució de la superfície autoritzada per a construccions durant els anys 2005, 2006 i 2007. Tal com hem indicat anteriorment, hi ha diferents factors que han propiciat la desacceleració de la construcció a Andorra; d'una banda, la moratòria de maig de 2003, que va provocar un *boom* en la construcció que poc a poc s'ha anat normalitzant, i per altra banda, l'alentiment del mercat immobiliari andorrà tal i com ha passat en altres economies europees. Aquest alentiment del mercat immobiliari s'ha produït com a conseqüència de la convergència en el temps de la crisi financera internacional i l'assoliment del límit de la bombolla immobiliària generada en la darrera dècada.

Tanmateix, si ens fixem en el gràfic, podem veure que durant el 2008 s'entreveu un petit augment dels metres quadrats autoritzats a nivell d'apartaments, com a conseqüència de l'aprovació i/o modificació de plans d'urbanisme en la majoria de les parròquies.

Sector terciari: Serveis

L'absència de matèries primeres i fonts d'energia al Principat, ha fet orientar l'economia cap a l'exterior i donar preferència a les activitats de serveis, bàsicament el turisme, el comerç, l'hoteleria i les finances, en detriment de les de transformació.

El sector terciari és el sector clau de l'economia andorrana. Durant el 2008 ha ocupat a 34.081 persones, representant aproximadament el 80,72% del total d'assalariats i un total de 4.486 empreses (el 83,15% sobre el total) han estat dedicades als serveis.

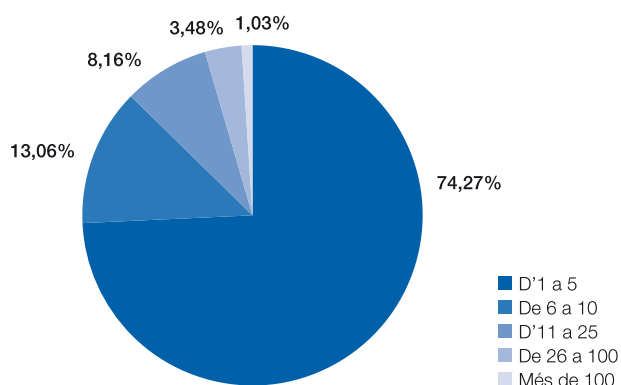
Tal i com es pot observar en el quadre següent, el sector terciari agrupa principalment activitats i serveis relacionats amb el comerç i el turisme. Tot i això, s'inclouen dins el sector terciari, activitats significativament importants com l'administració pública, les professions lliberals i el sector financer andorrà.

El quadre següent mostra el nombre d'empreses i assalariats durant el període 2007-2008.

Nombre d'empreses i assalariats del sector terciari				
	2007	2008	% s/total 2008	Var. (%) 07-08
Nombre d'empreses	4.613	4.486	100,00%	(2,75%)
Comerç i reparació de vehicles de motor (. .)	1.534	1.495	33,33%	(2,54%)
Hoteleria	749	731	16,30%	(2,40%)
Transport, enmagatzematge i comunicacions	169	179	3,99%	-
Sistema financer	72	71	1,58%	(1,39%)
Activ. immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials	860	763	17,00%	(11,28%)
Altres activ. socials i de serveis prestats a la comunitat; serveis personals	403	379	8,45%	(5,96%)
Treball domèstic a la comunitat (comunitat de propietaris)	536	546	12,17%	1,87%
Declarant voluntari sense activitat (voluntaris)	10	31	0,69%	-
Organismes extraterritorials	3	8	0,18%	-
Adm. pública, defensa i seguretat social obligatòria	45	49	1,09%	8,89%
Educació	45	48	1,07%	6,67%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	187	186	4,15%	(0,53%)
<i>Llars que ocupen personal domèstic (1)</i>	<i>3.536</i>	<i>3.552</i>		<i>0,45%</i>
(1) Aquestes no són considerades per al total d'empreses				
Nombre d'assalariats	34.517	34.081	100,00%	(1,26%)
Comerç i reparació de vehicles de motor (. .)	11.316	10.870	31,89%	(3,94%)
Hoteleria	5.523	5.242	15,38%	(5,09%)
Transport, enmagatzematge i comunicacions	1.300	1.291	3,78%	(0,69%)
Sistema financer	1.609	1.665	4,89%	3,48%
Activ. immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials	4.215	4.100	12,02%	(2,73%)
Altres activ. socials i de serveis prestats a la comunitat; serveis personals	2.441	2.442	7,16%	0,04%
Llars que ocupen personal domèstic	1.334	1.382	4,06%	3,60%
Treball domèstic a la comunitat (comunitat de propietaris)	201	204	0,60%	1,49%
Declarant voluntari sense activitat (voluntaris)	16	9	0,03%	(43,75%)
Organismes extraterritorials	9	12	0,04%	33,33%
Adm. pública, defensa i seguretat social obligatòria	4.452	4.675	13,72%	5,01%
Educació	670	684	2,01%	2,09%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	1.431	1.505	4,42%	5,17%
Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra				

L'estructura empresarial del sector es compon principalment per petites empreses. Així, un 74,27% de les empreses tenen 5 o menys treballadors, mentre que el 3,48% té una plantilla superior als 25 assalariats i només l'1,03%, té més de 100 treballadors.

Distribució de les empreses de serveis per nombre d'assalariats 2008



Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Turisme

El comerç, tal i com ha estat comentat anteriorment, és una de les activitats clau de l'economia del Principat que es complementa i està directament correlacionada amb el turisme. No obstant, des del 2002, es constata una disminució en el nombre de turistes i el nombre de pernотacions. Davant d'aquestes circumstàncies, el Principat s'ha marcat com a objectiu incrementar el nombre de turistes, les pernотacions, la despesa per visitant i, al mateix temps, fidelitzar el client que ja ha estat al país, perquè augmenti la freqüència de les seves estades, tot i mantenint la posició de lideratge que Andorra ocupa dins el context europeu pel que fa a competitivitat turística. Per assolir aquests objectius, s'ha inclòs la revitalització del turisme i el comerç com un dels tres eixos en què s'estructura el Programa Andorra 2020 impulsat pel Govern d'Andorra des de principis del 2007.

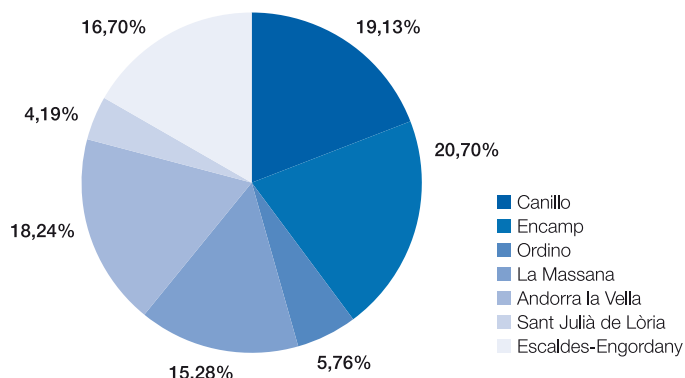
Per tal de coordinar i gestionar les iniciatives agrupades en aquest eix es va crear en el 2007 "Andorra Turisme"; una entitat pública constituïda pel Govern d'Andorra, per tal de millorar la promoció i la coordinació de la gestió del turisme a Andorra, amb la finalitat d'augmentar l'excel·lència del Principat com a destí turístic i, per altra banda, poder comercialitzar l'oferta turística tant pública com privada d'Andorra en conjunt com un producte únic.

Malgrat les mesures establertes com a resposta al programa Andorra 2020 i els continus esforços per a potenciar el turisme, aquest any 2008, marcat pel desencadenament d'una crisi econòmica global, l'afluència de turistes a Andorra ha disminuït en gairebé un 6%, tot i que cal remarcar que en una situació econòmica com l'actual no deixa de ser un bon resultat.

Al 2008, els hotels representen aproximadament un 80% de l'oferta d'allotjaments turístics, molt per sobre dels hostals o residències, pensions, apart-hotels i apartaments turístics. Aquest any, Andorra disposava de 270 establiments hotelers, tres més que en l'exercici anterior, amb una capacitat total de 34.514 llits (1.928 més que en el 2007).

La distribució de les places hoteleres durant el 2008 es distribueix per parròquies tal i com es mostra en el següent gràfic.

Distribució de places hoteleres per parròquies 2008

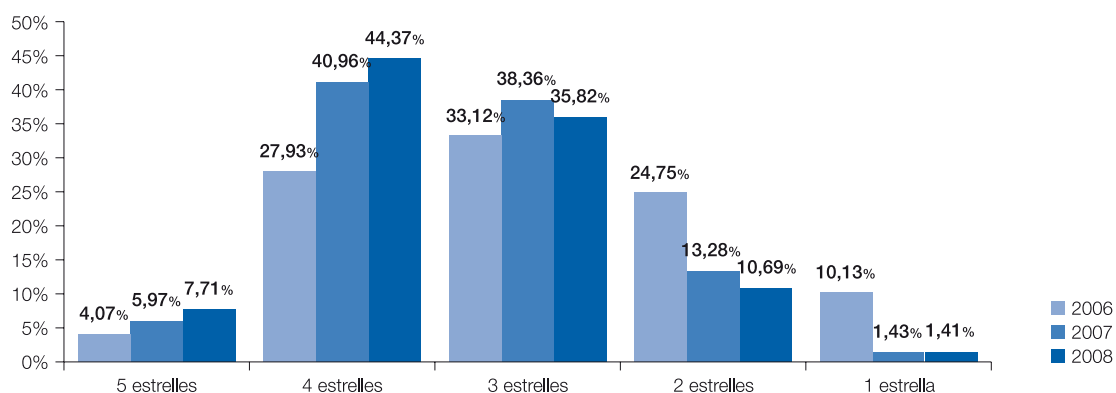


Font: Ministeri de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats - Departament de Turisme

La distribució de llits per categories durant l'any 2008 ha variat d'acord amb la visió estratègica d'innovació i millora de la qualitat iniciada majoritàriament pels empresaris andorrans al 2007.

La reestructuració i millora de les infraestructures hoteleres del Principat portada a terme en els dos darrers anys ha permès millorar l'oferta existent a Andorra encaminades a potenciar el turisme de qualitat al país dels Pirineus. Així, tal i com ja va passar l'any 2007, ha continuat disminuint substancialment el nombre d'allotjaments i capacitat dels establiments turístics de menys categoria. Com es pot observar en el gràfic següent a l'any 2008 l'oferta hotelera andorrana és en més d'un 50% en establiments de 4 i 5 estrelles, i quasi un 88% de l'oferta de llits es troba en la categoria de 3 estrelles i superior (2006: 32% i 65%, respectivament).

Distribució dels llits per categories 2006, 2007 i 2008



Font: Ministeri de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats - Departament de Turisme

En línia amb el treball dut a terme en el marc del programa Andorra 2020, i amb l'objectiu de dinamitzar el sector turístic i ampliar l'oferta del país, el Govern d'Andorra continua treballant en el desenvolupament d'una sèrie de projectes entre els quals cal destacar els següents:

- La implementació d'un pla de qualitat dels allotjaments turístics per adaptar els criteris de qualitat aplicats al Principat amb els criteris internacionals.
- La creació d'un segell especial de *negocis i reunions* per promoure i garantir la qualitat dels establiments hotelers que desitgin donar més valor afegit als seus hotels oferint a les empreses, tant del país com estrangeres, la celebració d'esdeveniments empresarials en els seus establiments.
- La creació d'un segell especial de congressos atorgat a aquells establiments hotelers que compleixin els requisits establerts per a l'organització de congressos.

A més de l'àmplia oferta hotelera, Andorra també es caracteritza per la seva restauració, oferint una cuina d'avantguarda que combina tradició i modernitat. Per descobrir-la, s'ofereix als visitants trobades i rutes gastronòmiques com la de les bordes, restaurants típics d'alta muntanya, i un total de 335 restaurants. A més, és el país predilecte dels boletaires ja que durant tot l'any hi creixen una gran varietat de bolets.

Per potenciar aquest atractiu turístic, durant l'any 2007, es va crear l'Associació Andorrana de Gastronomia amb l'objectiu de posicionar Andorra com un país amb una oferta gastronòmica de referència. El Govern d'Andorra dona suport a aquesta iniciativa col·laborant amb els comuns, la Unió Hotelera d'Andorra i diverses associacions per promoure trobades culinàries de ressò popular i internacional. Durant el 2008, Andorra va organitzar dos esdeveniments gastronòmics de gran rellevància, un d'ells al mes de febrer, la IV *Quinzena de la Tòfona*, de ressò internacional; i l'altre, la XI *Mostra Gastronòmica*, celebrada a la parròquia d'Ordino amb una extensa programació que va incloure una sèrie de conferències gastronòmiques amb experts d'Andorra i els països de l'entorn.

Un dels indicadors més rellevants per valorar la dinàmica global de l'activitat turística és el nombre total de visitants que rep el país durant un any. L'evolució d'aquest indicador mostrava una lleu recuperació del nombre de visitants del 2006 al 2007, no obstant, al 2008 hi ha hagut un descens del 5,11%. La majoria dels visitants provenen dels països veïns, Espanya i França.

Nombre de visitants

	2006	2007	2008	% s/total 2008	Var. (%) 07-08
Total	10.736.722	10.743.201	10.193.749	100,00%	(5,11%)
Turistes (1)	2.226.922	2.189.421	2.059.451	20,20%	(5,94%)
Excursionistes (2)	8.509.800	8.553.780	8.134.298	79,80%	(4,90%)
Frontera d'entrada					
Sant Julià de Lòria	6.731.560	6.752.583	6.393.397	62,72%	(5,32%)
Pas de la Casa	4.005.162	3.990.618	3.800.352	37,28%	(4,77%)
Nacionalitats					
Espanyols	6.237.954	6.276.058	5.962.460	58,49%	(5,00%)
Francesos	4.190.719	4.174.649	3.963.389	38,88%	(5,06%)
Resta de Nacionalitats	308.049	292.494	267.900	2,63%	(8,41%)

(1) Qualsevol visitant que passa més d'un dia al país

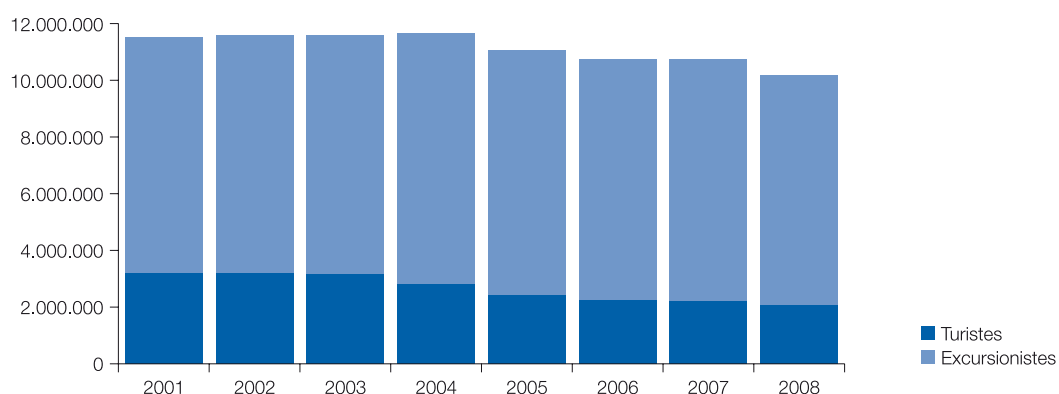
(2) Qualsevol visitant que només passa un dia al país

Font: *Bulletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra*

Com es detalla en el gràfic següent, en els darrers anys s'ha produït un descens en el nombre de turistes i també, però amb un menor percentatge, en el nombre d'excursionistes; sent aquests darrers els que tenen un pes més elevat sobre la totalitat de visitants. Tanmateix, aquesta davallada en el nombre de visitants que pernocten, no ha de ser necessàriament negativa si aquesta queda compensada amb un augment de la qualitat del turisme actual.

A més, cal tenir en compte que el 2008 ha estat un any en què s'ha generalitzat un canvi de cicle econòmic arreu, desencadenat inicialment per una crisi financera internacional que ha arrossegat l'economia real de la majoria d'economies del nostre entorn cap a una recessió econòmica, reduint substancialment l'activitat turística, especialment en el segon semestre de l'exercici.

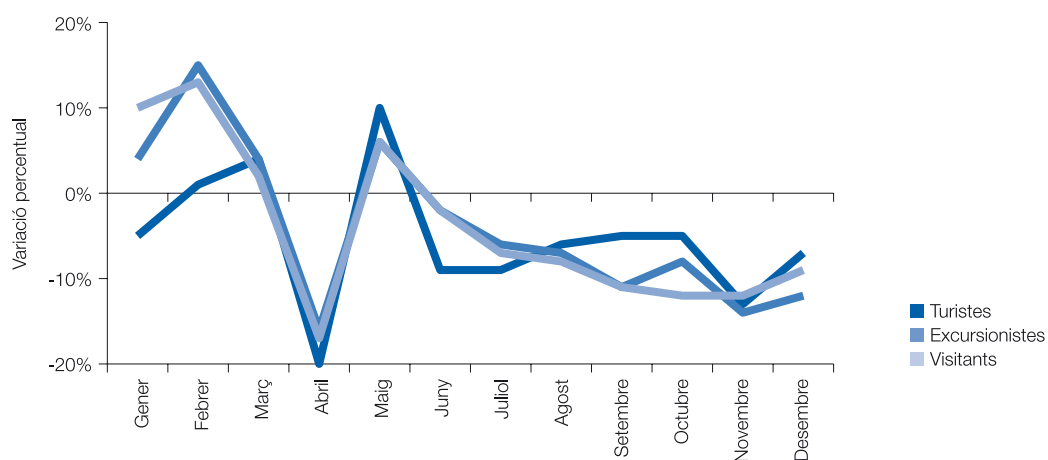
Evolució del nombre de visitants 2001-2008



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

En el gràfic següent, podem observar la variació del nombre de turistes i d'excursionistes rebuts mensualment durant l'any 2008 respecte el 2007.

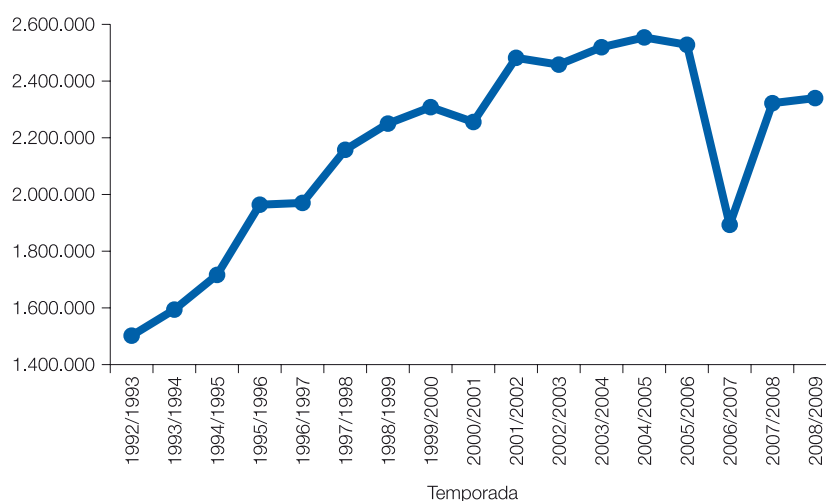
Variació visitants mensuals d'Andorra 2008



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Una altra de les variables significatives en l'anàlisi econòmica del sector turístic andorrà és el nombre total de dies d'esquí venuts, concepte que fa referència al nombre de jornades d'esquí venudes pel conjunt de les estacions d'esquí andorranes durant la temporada d'hivern. El nombre de visitants de la temporada 2008-09, caracteritzada per unes magnífiques condicions meteorològiques per a la pràctica de l'esport blanc, especialment si les comparem amb les dues temporades anteriors, s'ha incrementat lleugerament respecte la temporada passada. Concretament, el creixement assolit respecte l'any passat ha estat proper a l'1%. Tanmateix, cal tenir en compte que les dades de la temporada d'enguany ens situen un 6,71% per sota de la mitja de les millors temporades de la nostra història recent. Un dels factors que pot explicar aquesta diferència és la disminució del poder adquisitiu de la majoria d'esquiadors degut a la situació econòmica internacional. Pel que fa a la temporada d'aquest any, s'ha allargat més que la passada per les bones condicions climatològiques. Així les estacions d'esquí andorranes han tancat les seves instal·lacions a principis de maig de 2009.

Evolució del total dies d'esquí



Font: Ski Andorra

El Principat d'Andorra disposa del domini esquiable més gran dels Pirineus i un dels més grans d'Europa, amb més de 2.500 hectàrees esquiables, recollides en tres estacions dotades de modernes instal·lacions. Aquestes estacions es concentren en els dominis esquiables de GRANDVALIRA i VALLNORD; a més Andorra compta amb un camp de neu, La Rabassa- NATURLÀNDIA.

Durant la temporada 2003/2004, les estacions d'esquí de Pas de la Casa-Grau Roig i Soldeu el Tarter van signar un acord comercial per crear un únic domini esquiable conegut comercialment sota el nom de GRANDVALIRA. Si bé, fins a la data Andorra disposava del domini esquiable més gran dels Pirineus, d'ençà d'aquest acord, també disposa d'una de les estacions més importants del sud d'Europa.

Així mateix, a partir de la temporada 2004/2005, les estacions d'esquí de Pal-Arinsal i d'Ordino-Arcalís es van unir comercialment sota el nom de VALLNORD, amb la qual cosa es permet als clients gaudir de dues estacions amb un forfait únic.

Les tres estacions tenen un total de 185 pistes d'esquí i diversos circuits per practicar altres activitats i esports d'aventura relacionats amb la neu.

GRANDVALIRA està format per 7 sectors: Pas de la Casa, Porte de Neiges, Grau Roig, Soldeu, El Tarter, Canillo, i Encamp, amb un total de 1.926 hectàrees distribuïdes en un total de 110 pistes d'esquí i amb una capacitat d'acollir 100.700 esquiadors per hora.

VALLNORD compta amb tres sectors esquiables, Pal, Arinsal i Arcalís amb un total de 1.459 hectàrees, 68 pistes i amb una capacitat d'acollir 55.690 esquiadors per hora. El 8 de febrer de 2009, ha aconseguit la copa del món d'esquí de muntanya.

A més d'una àmplia gamma d'activitats d'hivern, els dos dominis esquiables ofereixen activitats d'estiu per potenciar el turisme familiar fora de la temporada típicament alta al Principat, com un karting o un camp de golf, així com altres activitats d'esport d'estiu més especialitzades i competicions internacionals, com per exemple proves de la Copa del Món de BTT.

NATURLÀNDIA, que inclou el camp de neu de La Rabassa, situat a la parròquia de Sant Julià de Lòria compta amb més de 330 hectàrees desplegades entre els 1.600 i els 2.000 metres d'altura que formen un gran espai natural de lliure accés i en evolució constant, que inclourà noves propostes de manera progressiva i gradual.

Aquest camp de neu compta amb més de 15 km de pistes marcades d'esquí de fons, a més de diversos circuits per a la pràctica d'altres activitats com les excursions amb raquetes de neu, el poblat de gossos nòrdics, el parc de tobogans de neu (inclou 3 pistes de tobogans), el parc mòbil, un restaurant temàtic de muntanya, un camp de tir i des de finals de l'any 2007, també disposa del TOBOTRONC, el tobogan de muntanya més llarg del món, amb més de 5 km de llargada.

En la taula següent s'exposa un detall de les infraestructures disponibles per a la pràctica de l'esquí en tot el Principat, com també un resum de les seves característiques principals.

Infraestructures de les pistes d'esquí d'Andorra 2008

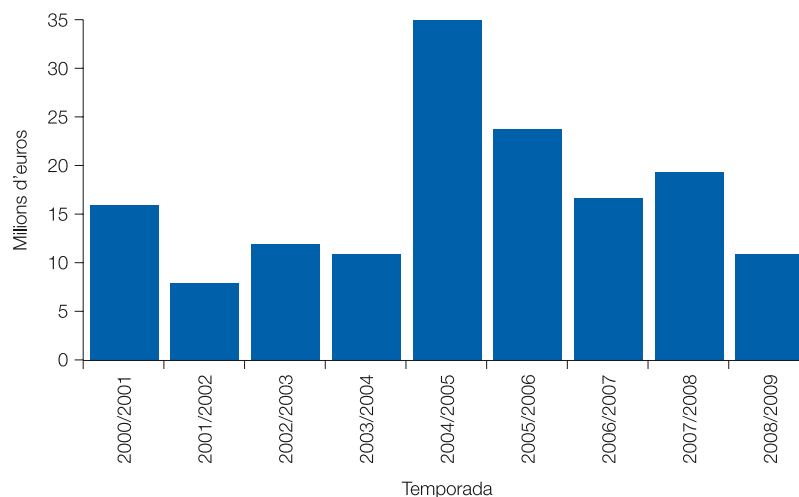
Estació	Km de pistes	Pistes	Canons	% Inhibició	Remuntadors	Capacitat d'esquiadors / hora
VALLNORD: Pal - Arinsal	63	42	271	41%	31	39.180
VALLNORD: Ordino - Arcalís	29	26	89	42%	13	16.510
GRANDVALIRA	193	110	1.097	43%	67	100.700
NATURLÀNDIA - La Rabassa*	15	7			2	-
TOTAL	300	185	1.457	41%	113	156.390

* Pistes d'esquí de fons i de tobogans de neu

Font: Ski Andorra

Les estacions andorranes han realitzat importants inversions que han permès que Andorra disposi actualment d'unes instal·lacions immillorables per a la pràctica de l'esquí. Un detall de les inversions realitzades durant els últims anys és com segueix:

Evolució de les inversions a les pistes d'esquí



Font: Ski Andorra

Un dels altres atractius turístics que ofereix el Principat està basat en l'aigua, que és un altre dels recursos naturals d'Andorra, doncs a més dels rius i llacs que neixen al país, les fonts termals d'Escaldes-Engordany, riques en sofre, són recomanades per als tractaments terapèutics i de bellesa. En aquest emplaçament, existeixen diversos centres wellness i el centre termolúdic més gran del sud d'Europa, CALDEA.

CALDEA utilitza totes les propietats de les aigües termals i s'ha convertit en un símbol que caracteritza Andorra. Actualment s'està ampliant el centre amb la creació d'un nou espai wellness dedicat al benestar integral. Està prevista la seva inauguració durant el proper any 2010 amb una nova superfície de 12.400 metres quadrats.

Addicionalment, Andorra compta cada dia amb un major nombre d'hotels especialitzats en tractaments de salut i bellesa, que complementen l'oferta turística del país.

Comerç

La rellevància que té el turisme sobre l'economia del país tal i com hem pogut observar anteriorment, fa que els sectors d'activitat que hi estan més directament relacionats siguin els que tenen una participació més rellevant en l'economia del Principat, com és el cas de totes les activitats relacionades amb el comerç.

La forta dependència del sector comercial andorrà de la demanda exterior li atribueix algunes peculiaritats respecte al mateix sector en altres països en què la demanda interna és el principal motor del comerç. Dins del sector comercial es pot distingir entre el comerç a l'engròs i el comerç al detall. La dependència de les importacions de mercaderies que posteriorment són distribuïdes, dona lloc a que els mateixos importadors de productes actuïn, en moltes ocasions, com a majoristes i per tant són els titulars del comerç a l'engròs.

El comerç és un dels atractius de la demanda turística d'Andorra i ha estat i és un dels principals pilars de l'economia andorrana, i no només per la representativitat en el nombre total d'empreses i assalariats, sinó perquè l'impost sobre les importacions, suportat pel comerç andorrà i generalment repercutit al consumidor final, ha estat una de les principals fonts d'ingressos de l'Estat andorrà fins a l'actualitat. Tot i la davallada soferta en el 2008, aquest sector ha concentrat el 33,33% de les empreses i el 31,89% dels assalariats del sector serveis del país.

La tradició comercial d'Andorra té renom internacional gràcies a la modernitat dels més de 2.000 establiments, els preus més competitius i la flexibilitat horària. La major part dels establiments es troben a les parròquies d'Andorra la Vella (la capital), d'Escaldes-Engordany i al Pas de la Casa. No obstant, la parròquia de Sant Julià de Lòria concentra també alguns dels grans centres comercials.

El fet que el comerç hagi estat un atractiu turístic fins fa poc temps és deu al diferencial de preus entre Andorra i els estats veïns, Espanya i França. Actualment, tot i que el Principat no és membre de la UE, està subjecte a taxes que graven el consum, però en un nivell inferior als països de la UE, fet que fa que béns com la perfumeria, la roba de marques prestigioses i les joies continuïn sent atractives per als turistes que es desplacen al Principat d'Andorra.

A més del diferencial de preu, una de les grans avantatges d'Andorra com a destinació de turisme de compres és el fet de concentrar en un espai reduït un gran nombre de comerços innovadors i especialitzats que ofereixen productes d'arreu del món.

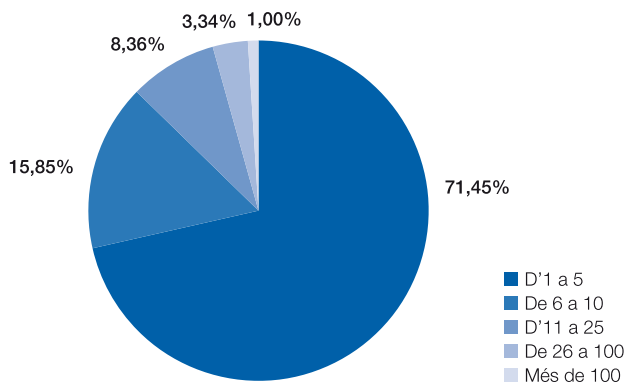
El nombre d'empreses i assalariats del comerç andorrà en els anys 2007 i 2008 detallats per tipus d'establiment es presenten en el quadre següent:

Nombre d'empreses i d'assalariats				
	2007	2008	% s/total 2008	Var. (%) 07-08
Nombre d'empreses	1.534	1.495	100,00%	(2,54%)
Nombre d'assalariats	11.316	10.870	100,00%	(3,94%)
Venda, manteniment i reparació de vehicles de motor (...)	1.389	1.390	12,79%	0,07%
Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, llevat de vehicles de motor i motocicletes	2.444	2.342	21,55%	(4,17%)
Comerç al detall, llevat de comerç de vehicles de motor (...)	7.483	7.138	65,67%	(4,61%)

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social i Anuari Estadístic

Tal i com succeeix en els altres sectors, la major part de les empreses tenen contractats entre 1 i 5 treballadors, representant en el cas dels comerços un 71,45% sobre el total d'empreses d'aquest sector.

Distribució dels comerços per nombre d'assalariats 2008



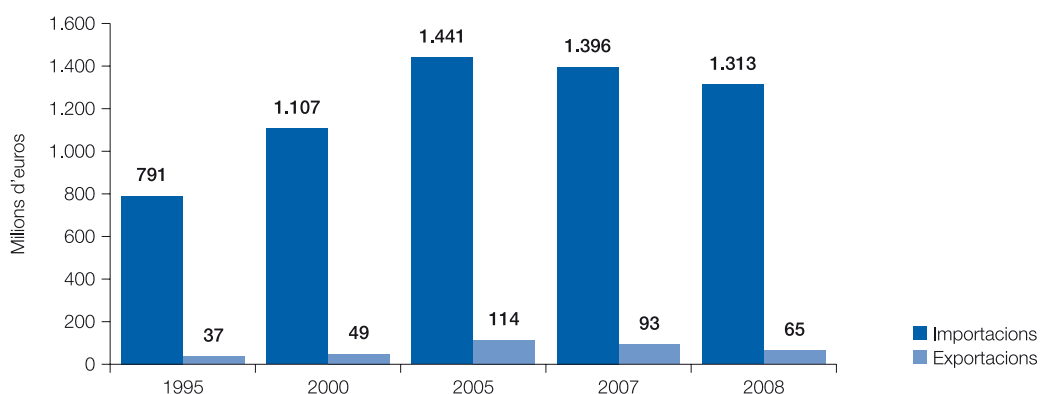
Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social

Un bon indicador de l'estat del comerç andorrà és l'evolució que han experimentat les seves importacions i exportacions durant els últims exercicis. Una de les característiques estructurals que ha tingut sempre l'economia andorrana és el dèficit en la seva balança comercial.

Cal remarcar però, que durant aquest últim any les exportacions han disminuït més que l'any passat, igual que les importacions que han enregistrat un descens del 5,95%, xifra estretament correlacionada amb l'evolució del nombre de visitants al Principat. Això posa de manifest la vulnerabilitat del comerç andorrà i la seva elevada dependència respecte a la demanda exterior i el turisme.

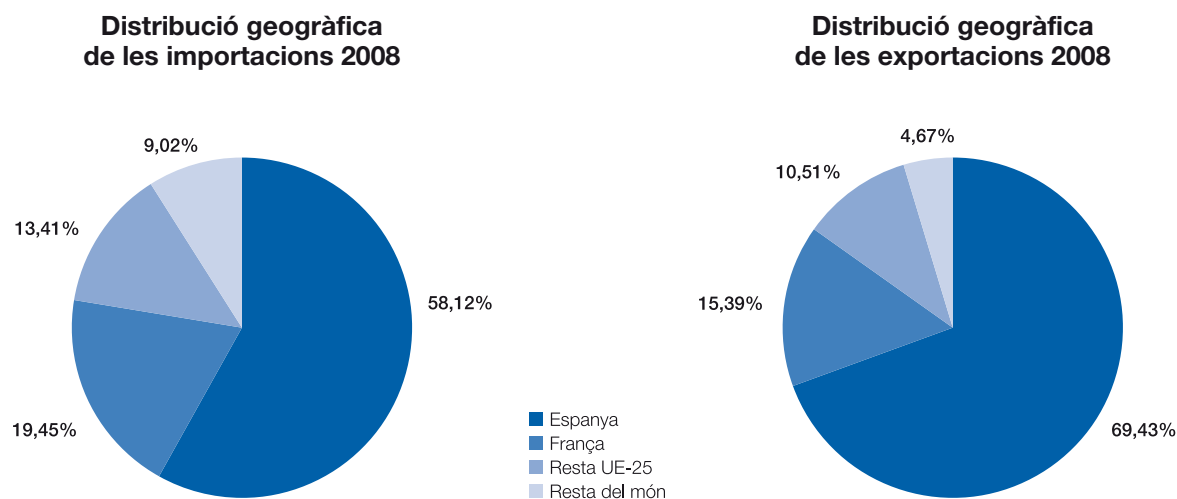
Tot i això hem de tenir en compte que les xifres de les exportacions no són del tot reals, ja que els turistes que fan les seves compres a Andorra, no han de declarar totes les exportacions que realitzen perquè la legislació espanyola estableix un límit en el valor per tipus de producte per a la seva declaració a l'entrada a l'estat veí. Això succeeix igualment amb França.

Evolució de les importacions i exportacions



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Els gràfics següents mostren la distribució geogràfica de les importacions i exportacions segons el país d'origen o destí. Els països amb els quals el Principat té relacions comercials són principalment Espanya i França.



Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

En la següent taula es recull les importacions i exportacions per producte durant els anys 2007 i 2008. De les importacions destaquen els aparells elèctrics, els combustibles, la venda d'automòbils, la perfumeria i els vestits. En canvi, les exportacions estan principalment distribuïdes entre aparells elèctrics i vehicles automòbils. Així, aquestes importacions i exportacions representen aproximadament un 40% i un 30%, respectivament sobre el total.

Importacions i exportacions per producte durant l'any 2007 i 2008

(Milions d'euros)

	Importacions 2007	Importacions 2008	% s/total 2008	Exportacions 2007	Exportacions 2008	% s/total 2008
Aparells elèctrics	168	129	9,82%	23	10	15,38%
Vehícles automòbils, tractors, bicicletes	129	100	7,62%	17	10	15,38%
Vestits i accessoris del vestit, no de gènere de punt	83	79	6,02%	2	2	3,08%
Productes de perfumeria i tocadors	99	97	7,39%	3	3	4,62%
Calderes, màquines, aparells i ginys mecànics	75	69	5,26%	12	6	9,23%
Begudes, líquids alcohòlics i vinagres	58	57	4,34%	-	-	-
Combustibles i olis minerals, matèries bituminoses	93	125	9,52%	-	-	-
Òptica, fotografia, cinematografia, mesura...	28	27	2,06%	10	1	1,54%
Tabacs	26	34	2,59%	-	-	-
Mobles i aparells d'enllumenat	41	33	2,51%	2	2	3,08%
Joguines, articles per a l'esport	38	35	2,67%	-	-	-
Sabates	29	28	2,13%	1	-	-
Llet i productes lactis, ous, mel	27	29	2,21%	-	-	-
Perles, pedres, metalls preciosos, bijuteria, monedes	13	12	0,91%	1	1	1,54%
Carns i menuts comestibles	26	27	2,06%	-	-	-
Sucres i articles ensucrats	10	10	0,76%	0	-	-
Vestits i accessoris del vestit, de gènere de punt	37	14	1,07%	1	1	1,54%
Productes de ferro, de fosa o d'acer	27	25	1,90%	5	2	3,08%
Altres	389	383	29,16%	16	27	41,53%
TOTAL	1.396	1.313	100,00%	93	65	100,00%

Font: Butlletí Mensual de Conjuntura del Govern d'Andorra

Sector financer

El sector financer andorrà és un dels principals pilars de l'activitat econòmica andorrana, per la seva significativa contribució al PIB andorrà (aproximadament el 16%), essent el seu nucli el sistema bancari. També operen al Principat companyies d'assegurances, entitats dedicades a la gestió de patrimonis, a la gestió d'organismes d'inversió i entitats, no bancàries, de crèdit especialitzat.

L'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) que fou creat l'any 1989 és l'òrgan supervisor i regulador del sistema financer andorrà a excepció de les companyies d'assegurances que no formin part de grups bancaris, que actualment són supervisades pel Ministeri de Finances del Govern d'Andorra.

La Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF) que fou creada l'any 2000 (fins al 21 d'abril de 2009, UPB), és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de prevenció de blanqueig i finançament del terrorisme.

El sistema financer comprèn 5 grups bancaris, 1 entitat de crèdit especialitzat, 8 entitats financeres de gestió d'organismes d'inversió, 4 entitats financeres de gestió de patrimonis i 34 companyies d'assegurances, 18 de les quals són sucursals de companyies d'assegurances estrangeres autoritzades a operar al Principat.

En el quadre següent es presenta el nombre d'assalariats en el sector financer en els darrers dos anys.

Nombre d'assalariats				
	2007	2008	% s/total 2008	Var. (%) 07-08
Nombre d'assalariats	1.609	1.671	100,00%	3,85%
Banca	1.231	1.334	79,83%	8,37%
Andorra	1.157	1.263	75,58%	9,16%
Estranger	74	71	4,25%	(4,05%)
Assegurances	262	259	15,50%	(1,15%)
Banca	31	31	1,86%	-
Altres	231	228	13,64%	(1,30%)
Altres activitats del sistema financer	109	72	4,31%	(33,94%)
Banca	34	54	3,23%	58,82%
Altres	75	18	1,08%	(76,00%)
Altres	7	6	0,36%	(14,29%)

Font: Caixa Andorrana de Seguretat Social, Serveis d'Estudis - Ministeri de Finances i Associació de Bancs Andorrans

El sistema bancari andorrà s'ha caracteritzat sempre, en relació amb altres places financeres, per l'elevat ràtio de solvència fruit d'una política de forta capitalització des del seu inici.

Cal remarcar, que el sistema bancari andorrà, a fi d'assolir una bona imatge en l'àmbit internacional, va establir uns coeficients de solvència i liquiditat molt més exigents als que prevalen a la majoria de països. L'evolució d'aquests dos ratis mostren la gestió conservadora i prudent de la banca andorrana i presenten, al mateix temps, una situació privilegiada en un entorn de crisi internacional marcada per la desconfiança en els mercats financers.

Ateses les seves particularitats i essent l'objectiu d'aquesta publicació, el sector bancari el tractarem en el capítol "IV. Sector bancari" d'aquest llibre.

IV. SECTOR BANCARI



IV. SECTOR BANCARI

IV.1. INTRODUCCIÓ

El sistema financer és un dels principals pilars de l'economia andorrana que contribueix en un 16% al Producte Interior Brut. Es caracteritza per la seva reputació financera assolida gràcies a la solidesa i rigor en l'aplicació dels estàndards regulatoris internacionals. Així mateix i en relació a altres places financeres, el sistema financer andorrà, centrat principalment en la banca, es caracteritza per les seves elevades ràtios de solvència i liquiditat, d'un 18,13% i 66,25%, respectivament, gràcies a una gestió conservadora i prudent.

El sector bancari andorrà està constituït per un total de cinc grups bancaris i té una experiència en aquesta activitat de més de 75 anys. Des de les entitats bancàries es presten serveis bancaris (en l'àmbit de la banca comercial i de la banca privada), així com serveis de gestió d'actius, intermediació i assegurances.

La legislació andorrana no permet estructures opaques, com poden ser els *trusts*, ni fundacions privades d'interès particular per promoure estructures d'inversió *off shore*, que impedeixen la identificació dels beneficiaris efectius; tampoc es desenvolupen ni s'exporten productes com els *hedge funds*.

Aquest sector que compta amb un personal altament qualificat i un entorn d'estabilitat política i social, en un país amb més de 700 anys d'història, tradició i dinamisme, està regulat i supervisat per l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) que es regeix per la Llei 14/2003, de 23 d'octubre. Així mateix, la Unitat d'Intel·ligència Financera (UIF), creada el 2000 (anomenada anteriorment UPB), és un òrgan independent que té per missió impulsar i coordinar les mesures de lluita contra el blanqueig de diners i finançament del terrorisme.

El rigor del sistema bancari andorrà, tant en matèria de supervisió com en l'estricta verificació de l'origen i destí de fons, està avalat per organismes tan experts com el Fons Monetari Internacional (FMI) i el Consell d'Europa. L'informe elaborat pel FMI sobre Andorra el febrer 2007, indica que "la supervisió del sector financer, centrat en el sector bancari, és àmpliament sòlida". Les cinc entitats bancàries andorranes operen en els mercats internacionals, aplicant els estàndards i les millors pràctiques. Un bon exemple és que tots els bancs d'Andorra han estat certificats com intermediaris qualificats per l'IRS (Internal Revenue Service) dels Estats Units.

L'exercici 2008 s'ha saldat per al sector bancari andorrà amb un elevat increment del balanç agregat de la banca andorrana en detriment de la disminució dels recursos gestionats fora de balanç, negoci, aquest darrer, vinculat a productes i serveis financers d'alt valor afegit que formen una part significativa dels resultats. Aquesta reducció ha estat motivada pel context econòmic internacional, resultant en una disminució dels beneficis agregats del sector bancari andorrà en un 44,28% respecte els beneficis obtinguts durant l'exercici 2007. De totes maneres, cal destacar que aquests resultats han estat positius. També cal remarcar les excel·lents ràtios de solvència i liquiditat que es mantenen pràcticament idèntiques a les de l'any passat. Així mateix, la ràtio d'eficiència, tot i haver augmentat respecte el 2007, si la comparem amb la d'altres països europeus està entre les més baixes. Això ens marca la bona evolució de les despeses corrents, tot i tenint en compte l'increment del nombre d'empleats, l'expansió internacional de les entitats bancàries andorranes així com la seva consolidació en el mercat intern.

En un entorn marcat per una crisi financera internacional i una recessió globalitzada de l'economia real, els resultats obtinguts per la banca andorrana segueixen aquesta tendència desacceleradora però denoten una gestió prudent i sòlida. Acabada la fase de creixement econòmic ininterromput, ens

trobem en un nou entorn més difícil i exigent, en què es diferenciaran les entitats més sòlides, amb millors models de negoci i millors equips gestors. El sector bancari andorrà està preparat per fer front amb serenitat i confiança als reptes del futur.

El 10 de març de 2009, el Govern del Principat d'Andorra va signar la Declaració de París mitjançant la qual va prendre un compromís formal per facilitar en un futur determinada informació en matèria fiscal sota demanda justificada i fonamentada i respectant els principis de l'OCDE. Això significarà donar informació en supòsits justificats, però no es facilitaran llistats de persones ni es respondrà a demandes de sol·licituds col·lectives i generalitzades d'informació (*fishing expeditions*).

Com a resultat, el 3 d'abril de 2009, el G-20 va eliminar el Principat d'Andorra de la "llista negra" de l'OCDE i el va posar en la categoria de països que s'han compromès amb aquest organisme. Així, Andorra ha quedat situada en la mateixa categoria que altres països com Luxemburg, Suïssa, Àustria, Bèlgica, Mònaco o San Marino, que també s'han compromès a complir els estàndards de l'OCDE.

D'acord amb el principi de *level playing field* (mateixes regles de joc per a tothom), Andorra es trobarà en la mateixa situació que qualsevol dels estats cooperants amb l'OCDE, fet que no altera l'estabilitat del sistema financer andorrà.

IV.2. ASSOCIACIÓ DE BANCS ANDORRANS

L'Associació de Bancs Andorrans (ABA), es va fundar l'11 de novembre de 1960, formalitzant-se mitjançant un document pel qual es preveia l'acord de mantenir una sèrie de reunions de caràcter mensual, les quals es van realitzar fins el dia 17 de novembre de 1993.

En aquella data el Govern d'Andorra va autoritzar per Decret núm. 40/A/93, a les entitats bancàries Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, SA i Banca Reig, SA (avui fusionats en Andorra Banc Agrícol Reig, SA); Banc Internacional d'Andorra, SA; Banca Cassany, SA (avui Banca Privada d'Andorra, SA); Banca Mora, SAU; Crèdit Andorrà, SA; Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" (després CaixaBank, SA i actualment fusionat dins el Grup Crèdit Andorrà) a constituir una associació amb personalitat jurídica pròpia, l'objecte social de la qual era la representació dels interessos col·lectius dels establiments de crèdit, en particular envers les Administracions Públiques; la informació dels seus membres i del públic en general; l'estudi de qualsevol qüestió d'interès comú, per pròpia iniciativa o a petició del Govern d'Andorra; la redacció i proposta de les recomanacions oportunes per tal d'afavorir l'exercici de la professió de la banca i la cooperació entre diversos establiments de crèdit així com la creació, l'organització i la gestió de serveis d'interès comú. L'any 2000 es va acceptar la incorporació a l'ABA de BancSabadell d'Andorra, SA.

Cal remarcar que, el dia 9 d'abril de 1990, dins el marc de l'autoregulació bancària per mitjà de l'ABA, es va establir un conveni relatiu a l'obligació de diligència per part dels establiments bancaris i d'estalvi d'Andorra.

Els principals acords assolits en aquest conveni van ésser:

- Aplicació dels criteris establerts pel *Basel Committee on banking regulations and supervisory practices*, conegut com el *Cooke Committee*.
- Obligació de sotmetre a revisió els seus estats financers per part d'auditors externs independents i de trametre aquests estats financers a l'autoritat pública.
- Obligació d'assegurar que la identitat dels seus clients es verifica acuradament.
- Manteniment del principi del secret bancari i cura perquè no s'utilitzi el sistema financer per al blanqueig de capitals que puguin provenir d'una infracció penal greu, d'acord amb allò que disposa el dret andorrà.
- Constitució d'una comissió que supervisi l'aplicació dels acords d'aquest conveni.

Actualment, l'ABA que agrupa la totalitat de les entitats bancàries de la plaça financera andorrana, continua representant els interessos de tots els seus membres i, alhora, garantint la bona pràctica bancària i la imatge corporativa.

L'estructura organitzativa de l'ABA està composta d'una presidència i d'una vice-presidència, rotatives cada any entre els seus membres, i d'un òrgan de Direcció permanent configurat per un director general i una directora tècnica.

Les principals responsabilitats i tasques de l'ABA són les següents:

- Representar i defensar, en tots els ordres, els interessos dels seus membres.
- Vetllar pel prestigi, per la imatge de la professió bancària i pel desenvolupament i competitivitat de la banca andorrana, tant a escala nacional com internacional. En aquesta línia, durant el 2007 i el 2008 l'ABA va elaborar un estudi consistent en la formulació d'un Pla Institucional que permetés acreditar el sistema financer andorrà davant el seu entorn institucional, tant a Andorra com a l'estranger, i alhora, garantir l'adequació dels estàndards legislatius i regulatoris del sistema financer d'Andorra als diferents estàndards internacionals.

- Prendre iniciatives orientades a millorar els estàndards tècnics del sector i procurar evitar l'intrusisme professional i qualsevol altra activitat irregular.
- Propiciar una cooperació sectorial respectuosa amb l'exercici de la competència recíproca i informar els seus membres de les qüestions d'interès comú.
- Assegurar la transparència en l'aplicació de condicions als clients i procurar el compliment de les normes deontològiques inherents a la professió.
- Prestar la seva col·laboració a les administracions públiques, per iniciativa pròpia o a petició del Govern, de les corporacions locals i d'altres entitats públiques o parapúbliques, mitjançant l'elaboració d'informes, estudis i recomanacions i projectes d'actuació, previsió o reconversió econòmica.
- Crear i participar en fundacions i entitats privades així com participar en institucions i entitats públiques, sempre que unes i altres tinguin per objecte promoure el benestar econòmic, cultural, esportiu i social del Principat i, en general, millorar la qualitat de vida dels seus ciutadans.

En aquesta línia d'actuació, l'ABA actualment col·labora amb diverses organitzacions no governamentals l'objecte de les quals és promoure activitats de responsabilitat social com són les següents: UNICEF, Creu Roja, Mans Unides, Càritas i Infants del Món.

En el marc de la promoció del benestar econòmic i social l'ABA és membre de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) i de la Confederació Empresarial d'Andorra (CEA) on ostenta dues vicepresidències. Ambdues institucions tenen com a missió ser els portaveus de les empreses amb la societat Andorrana; afavorir el diàleg social i garantir un context favorable per al desenvolupament de l'activitat econòmica.

Addicionalment, l'ABA col·labora amb la societat Andorra Desenvolupament i Inversió (ADI), l'agència de promoció econòmica d'Andorra, com a patrocinador del *The Future of Europe Summit* (Cimera sobre el Futur d'Europa). El Summit d'Andorra és una trobada de reflexió internacional d'àmbit econòmic que se celebra anualment a Andorra durant el mes de novembre.

L'objectiu del Summit d'Andorra és tractar cada any una qüestió clau que afecta el futur de les economies d'Europa i que representa un repte per a la seva revitalització. En cada edició hi participen més de 250 líders del món empresarial, polític, acadèmic i social que aporten la seva experiència per idear noves propostes i alternatives per millorar la competitivitat del continent.

- Promoure la formació professional del personal de les entitats de crèdit i, de manera particular, la formació adequada per a la conducta relacionada amb la prevenció del blanqueig de diners i el finançament del terrorisme, per tal de donar compliment a les obligacions que tenen els establiments de crèdit de cara a prevenir el blanqueig i salvaguardar el secret professional.

Per promoure la formació professional del personal de les entitats de crèdit i contribuir en el desenvolupament científic de la societat andorrana, l'ABA forma part del Patronat de l'Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers d'Andorra (en endavant, JEF) creat l'any 2007. El JEF té per finalitats principals la gestió i promoció d'activitats de formació, recerca i divulgació en els àmbits jurídic, econòmic i financer, fent un especial èmfasi en les activitats relacionades a nivell internacional amb Europa i/o d'interès per al Principat d'Andorra. Així, durant el 2008 i el 2009, el JEF ha organitzat diferents seminaris, entre els quals destaquen:

- Els reptes de les institucions econòmiques internacionals i el paper d'Andorra (26 i 27 de juny de 2008).
- El First Andorran Banking Day: Andorra i el nou panorama de la banca europea (6 de febrer de 2009).
- La fiscalitat andorrana en el context internacional (21 de març de 2009).
- Crear, organitzar i gestionar els serveis d'interès comú dels membres de l'Associació.
- Contribuir al desenvolupament cultural i científic de la societat andorrana i divulgar el coneixement de les funcions i els serveis que presten les entitats de crèdit en el desenvolupament de les activitats econòmiques i mercantils de la societat andorrana, per tal que siguin apreciades correctament.

L'estructura funcional de l'ABA es caracteritza per l'existència d'una sèrie de comissions tècniques formades per membres dels diferents bancs andorrans que es reuneixen periòdicament a l'ABA. Aquestes comissions tècniques analitzen i tracten temàtiques rellevants en el seu camp d'actuació, sempre amb l'objectiu d'assegurar la bona pràctica bancària, tractant-hi temes actuals relatius al sector com són: SEPA, MiFID, Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF), prevenció contra el blanqueig de diners i el finançament del terrorisme, projectes estratègics, Impost Indirecte sobre prestació de Serveis (ISI), *Internal Revenue Service* (IRS), compliment normatiu, fiscalitat de l'estalvi, mitjans de pagament, així com altres temes d'interès.

IV.3. EL SECTOR BANCARI

El sector bancari andorrà està basat en un model de banca universal, sense perdre de vista els serveis bancaris especialitzats, banca comercial i banca privada. Els bancs andorrans poden oferir tots els serveis bancaris, incloent-hi operacions de crèdit, gestió de patrimonis i assessorament financer, operacions de passiu, anàlisi financera i altres serveis (targetes de crèdit, transferències, etc).

Els bancs andorrans tenen filials especialitzades de finançament, assegurances i gestió d'actius. Algunes entitats tenen oficines de representació i filials situades a places estrangeres com Espanya, Suïssa, Luxemburg, Bahames, Uruguai, Mèxic, Brasil i Panamà.

Les dades agregades més significatives de la banca andorrana per als exercicis 2007 i 2008 són les següents:

(Milers d'euros)	2007	2008
Total actius	12.999.234	15.862.628
Inversió creditícia	6.475.725	7.023.700
Recursos gestionats	28.938.026	25.367.888
Benefici	353.841	197.171
ROE	30,09%	15,37%
ROA	2,68%	1,26%
Rati d'eficiència	26,48%	38,07%
Rati de solvència	19,96%	18,13%
Rati de morositat	0,67%	1,46%
Rati de liquiditat	66,23%	66,25%

Font: Associació de Bancs Andorrans

El sistema bancari andorrà està format per 5 grups bancaris que inclouen les 6 entitats bancàries següents:

■ Andorra Banc Agrícol Reig, SA

Fruit de la fusió, l'agost de 2001, entre *Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, SA* (fundat l'any 1930) i *Banca Reig, SA* (fundada l'any 1956) es va formar el Grup Andorra Banc Agrícol Reig. El 10 de maig de 2002 el Grup va canviar de nom social passant a ser denominat comercialment *Andbanc*. En aquesta publicació, apareix sota la denominació d'Andbanc.

■ Banc Internacional d'Andorra, SA

Constituit l'any 1958 sota el nom de *Banca Coma*, l'any 1970 va passar a anomenar-se *Banc Internacional d'Andorra, SA*.

■ Banca Mora, SAU

Constituit l'any 1952.

Banc Internacional d'Andorra, SA i Banca Mora, SAU operen conjuntament i presenten els seus estats financers i altres dades de manera consolidada. En aquesta publicació apareixen sota la denominació BIBM.

■ Banca Privada d'Andorra, SA

Constituida l'any 1958 sota el nom de *Banca Cassany*, l'any 1994 va passar a anomenar-se *Banca Privada d'Andorra, SA*. En aquesta publicació apareix sota la denominació BPA.

■ Grup Crèdit Andorrà

Constituit l'any 1949, va adquirir, el 31 de juliol de 2005, el 100% de *CaixaBank SA*. En aquesta publicació, apareix sota la denominació Grup Crèdit Andorrà.

■ BancSabadell d'Andorra, SA

Constituit el juny de 2000. En aquesta publicació apareix sota la denominació BancSabadell d'Andorra.

Les entitats bancàries abans esmentades operen en tots els principals nuclis urbans del país mitjançant una extensa xarxa d'oficines. A continuació es detallen les oficines que ofereixen serveis bancaris al Principat, el nombre de caixers automàtics i també el nombre d'empleats del sector el 31 de desembre de 2007 i 2008:

	<u>Nombre d'oficines</u>		<u>Nombre d'empleats</u>		<u>N. Caixers automàtics</u>	
	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>
ANDBANC	13	12	307	315	32	31
BIBM	11	11	246	270	32	33
BPA	6	7	208	225	21	24
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	21	21	412	468	43	43
BANCSABADELL D'ANDORRA	6	6	99	113	18	20
TOTAL	57	57	1.272	1.391	146	151

Font: Associació de Bancs Andorrans

El nombre total d'oficines bancàries és de 57, repartides per les set parròquies del Principat d'Andorra. Durant l'exercici 2008 el nombre de treballadors ha augmentat un 9,36%, és a dir, en 119 treballadors.

Balanços de situació consolidats agregats de la banca andorrana

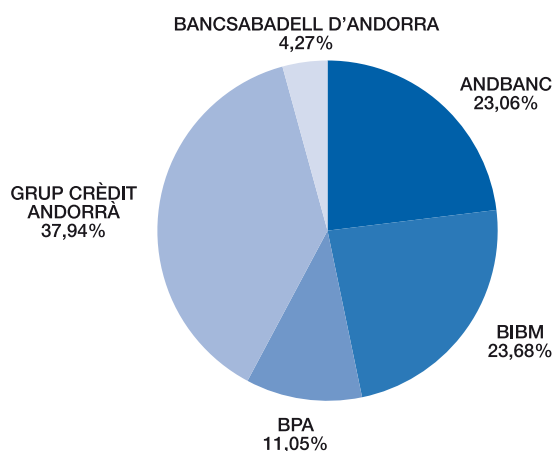
El detall dels balanços consolidats agregats de la banca andorrana de l'any 2007 i 2008 es mostra a continuació:

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	61.817	0,48%	81.059	0,51%	31,13%
INAF	108.205	0,83%	108.204	0,68%	-
Intermediaris financers	3.731.428	28,70%	4.510.473	28,43%	20,88%
Inversions creditícies	7.030.404	54,08%	7.257.110	45,75%	3,22%
Cartera de valors	1.373.834	10,57%	2.930.085	18,47%	-
Diferències positives de consolidació	-	-	4.448	0,04%	-
Actius immaterials	176.701	1,37%	164.610	1,04%	(6,84%)
Actius materials	296.914	2,28%	532.927	3,36%	79,49%
Comptes de periodificació	146.705	1,13%	155.910	0,98%	6,27%
Altres actius	73.226	0,56%	117.802	0,74%	60,87%
TOTAL ACTIU	12.999.234	100,00%	15.862.628	100,00%	22,03%
PASSIU					
INAF	169.874	1,31%	174.501	1,10%	2,72%
Bancs i entitats de crèdit	470.923	3,62%	135.592	0,85%	(71,21%)
Altres intermediaris financers	133	-	26	-	(80,45%)
Dipòsits de clients	10.463.515	80,49%	13.510.146	85,17%	29,12%
Deutes representats per títols	27.312	0,21%	100.754	0,64%	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	46.170	0,36%	76.759	0,48%	66,25%
Fons per a riscos generals	66.741	0,51%	55.006	0,35%	(17,58%)
Passius subordinats	210.000	1,62%	241.235	1,52%	14,87%
Comptes de periodificació	99.348	0,77%	132.370	0,83%	33,24%
Altres passius	88.923	0,68%	101.581	0,64%	14,23%
Capital social	243.536	1,87%	280.536	1,77%	15,19%
Reserves	921.363	7,09%	943.898	5,95%	2,45%
Resultats	353.841	2,72%	197.171	1,24%	(44,28%)
Resultats d'exercicis anteriors	(3)	-	(29)	-	-
Dividends a compte	(162.460)	(1,25%)	(87.993)	(0,55%)	(45,84%)
Interessos minoritaris	18	-	1.075	0,01%	-
TOTAL PASSIU	12.999.234	100,00%	15.862.628	100,00%	22,03%
Font: Informes anuals entitats bancàries					

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els balanços de situació consolidats de cada grup bancari per als exercicis 2007 i 2008.

La distribució del balanç agregat per entitat bancària a 31 de desembre de 2008, és com es mostra a continuació:

Repartiment del balanç agregat per entitat bancària en l'exercici 2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Actiu agregat

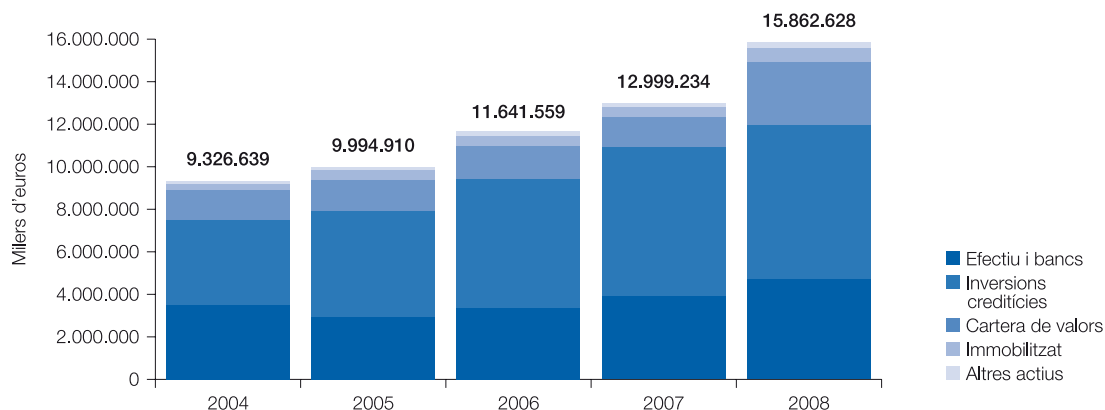
Mitjançant un comunicat efectuat durant l'any 2000, l'INAF va donar la possibilitat als bancs de classificar les partides d'“Entitats bancàries a termini” i “Altres intermediaris financers a termini” en un únic epígraf “Intermediaris financers a la vista i a termini” a fi de complir els principis internacionals de comptabilitat. La majoria de les entitats bancàries es van acollir a aquesta possibilitat, mentre que dos dels bancs del Principat han classificat les “Entitats bancàries a termini i altres intermediaris financers a termini” sota l'epígraf “Inversions creditícies”, tal com estableix el pla comptable de l'any 2000.

Com es mostra en el següent gràfic, durant l'exercici 2008, el balanç agregat de la banca andorrana ha experimentat una certa variació en la composició de l'actiu agregat, perdent importància relativa el capítol d'“Inversió creditícia” en favor de la cartera de valors pròpia de la banca. El col·lapse dels mercats financers internacionals i el trencament dels mercats de crèdit i liquiditat ha generat que els clients traslladessin part dels seus recursos gestionats fins ara fora de balanç a posicions més conservadores i segures com són els dipòsits, generant així un increment significatiu dels recursos en el balanç que s'han canalitzat principalment cap a intermediaris financers i posicions en cartera pròpia. La inversió creditícia que havia enregistrat forts creixements en els darrers exercicis s'ha frenat en línia amb la situació econòmica actual. Tot i això, el capítol d'“Inversions creditícies” encara registra una variació positiva del 3,22% respecte a l'exercici precedent (2006 vs. 2007: +15,94%). Aquesta variació s'eleva al 8,46% (2006 vs 2007: +14,30%), si no tenim en compte els saldos prestats a Bancs i Entitats de Crèdit que algunes entitats registren en el capítol d'“Inversió creditícia”. No obstant, aquest capítol continua representant un 45,75% del total de l'actiu.

L'increment més important de l'actiu agregat en termes absoluts, en línia amb l'evolució experimentada pel pes relatiu de cadascun dels capítols que componen l'actiu agregat de la banca andorrana, ha estat enregistrat en el capítol d'“Intermediaris financers” amb un 20,88% i en el de “Cartera de valors” amb un 113,28%. No obstant, si efectuem la mateixa anàlisi després d'homogeneitzar els criteris de registre de la inversió creditícia a Bancs i Entitats de Crèdit classificant-la en el capítol d'“Intermediaris financers” per a tots els bancs, la variació d'aquest capítol respecte al 2007 se situa en un 10,68%, perdent també cert pes relatiu en la composició de l'actiu agregat situant-se en un 29,91% a tancament del 2008, envers un 33,29% del total de l'actiu agregat a 31 de desembre de 2007.

El gràfic següent mostra l'evolució de l'actiu agregat en els últims cinc anys, que s'ha caracteritzat per un creixement sostingut, assolint l'increment més elevat al 2008 en què la variació positiva de l'actiu agregat de la banca andorrana ha estat d'un 22,03%. Aquest creixement s'ha traduït en una recuperació rellevant del capítol "Cartera de valors" així com del d'"Efectiu i bancs", (que inclou les parts de Caixa i Bancs Centrals de l'OCDE, INAF i Intermediaris financers).

Evolució de l'actiu agregat 2004-2008

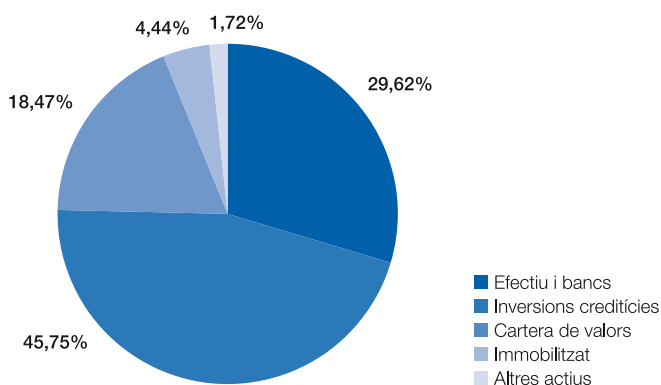


Font: Informes anuals entitats bancàries

L'estructura de l'actiu agregat, abans de l'homogeneïtzació dels criteris d'inversió creditícia a bancs i entitats de crèdit, de l'exercici 2008, és com segueix:

Composició de l'actiu agregat 2008

(Milers d'euros)		2008
Efectiu i bancs	4.699.736	
Inversions creditícies	7.257.110	
Cartera de valors	2.930.085	
Immobilitzat	701.985	
Altres actius	273.712	



Font: Informes anuals entitats bancàries

Les partides que formen part dels epígrafs abans descrits en els gràfics són les següents:

- Efectiu i bancs: inclou els dipòsits a les Caixes i Bancs Centrals de l'OCDE i a l'INAF i els intermediaris financers, que incorporen la inversió creditícia en Bancs i Entitats de Crèdit per tres dels cinc grups bancaris del sector bancari andorrà.
- Inversions creditícies: engloba els préstecs i crèdits a clients, descoberts en comptes i cartera d'efectes, així com inversió creditícia en Bancs i Entitats de Crèdit per a dues de les entitats.
- Cartera de valors: les partides més importants són obligacions i altres títols de renda fixa, accions, organismes d'inversió i participacions en empreses del grup.
- Immobilitzat: el formen els actius materials i immaterials i les diferències positives de consolidació.
- Altres actius: estan integrats per altres actius, pròpiament dits, i els comptes de periodificació.

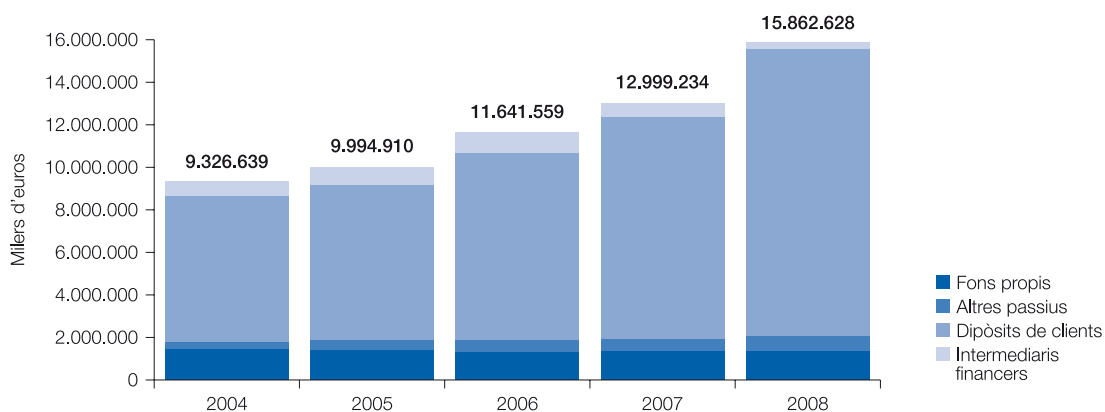
Passiu agregat

Com es pot observar en el gràfic següent, l'evolució del passiu agregat en els darrers cinc anys ha estat caracteritzada per un increment sostingut del balanç de la banca andorrana. L'origen principal d'aquest creixement ha estat, sens dubte, l'increment dels dipòsits de clients en detriment del finançament en el mercat majorista. Això ha permès a la banca andorrana gaudir d'una posició privilegiada en un any clarament marcat per la crisi de liquiditat en el mercat financer internacional, en què un dels principals problemes de la majoria d'entitats bancàries internacionals era evitar una crisi de liquiditat en la gestió del seu balanç.

Així doncs, la partida més significativa del passiu agregat de la banca andorrana són els "Dipòsits de clients" que representen un 85,17% del balanç. Aquest capítol ha enregistrat un creixement del 29,12%, o el que és el mateix 3.047 milions d'euros en aquest exercici, generant un creixement superior al de l'exercici 2007 que fou del 18,53%. Aquest increment ha anat en detriment dels recursos de clients gestionats fora de balanç, ja que la crisi ha propiciat un fort traspàs de diners dels clients cap a productes més segurs, especialment dipòsits.

El consistent increment dels dipòsits de clients en els darrers exercicis ha permès a les entitats bancàries disminuir significativament el seu finançament al mercat interbancari, disminuint el capítol de "Bancs i entitats de crèdit" en un 71,21% respecte al 2007 (2006 vs. 2007: -40,86%). El seu pes relatiu ha assolit nivells molt baixos al 2008, sent el 0,85% del passiu agregat, havent estat molt pròxim al 4% al 2007 i al 7% en els exercicis 2005 i 2006.

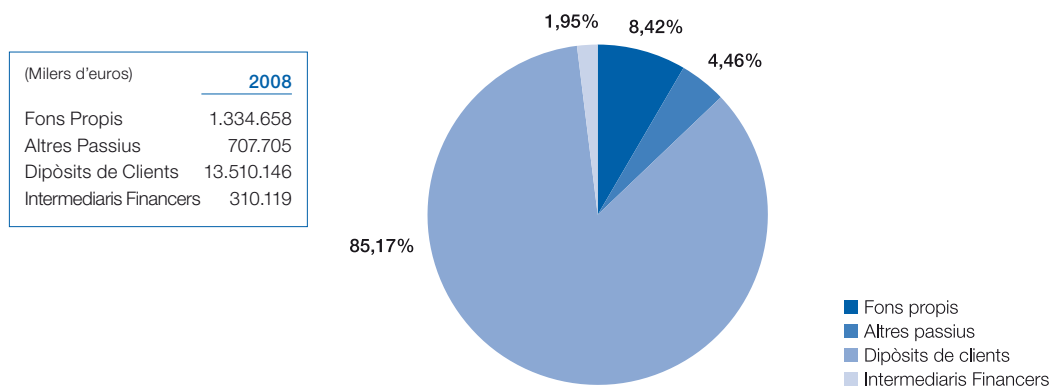
Evolució del passiu agregat 2004-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Com es pot apreciar en el següent gràfic, la composició del passiu agregat de la banca andorrana a tancament de l'exercici 2008 està caracteritzat per un increment continu dels dipòsits de clients i del seu pes relatiu en l'estructura de finançament de la banca andorrana, representant el 85,17% del passiu agregat. Els "Fons propis" representen el 8,41%, mentre que la resta del passiu està constituït principalment pels capítols "Altres passius" amb un 4,46% i el d'"Intermediaris financers" amb un 1,96%.

Composició del passiu agregat 2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

A continuació es detallen les partides que formen part dels epígrafs abans descrits en els gràfics:

- Fons propis: els configuren el capital social, les reserves, resultats, dividendes a compte i interessos minoritaris (si n'hi ha).
- Altres passius: entre d'altres, hi trobem fons de provisions, comptes de periodificació i deutes representats per títols.
- Dipòsits a clients: és l'epígraf més important del passiu.
- Intermediaris financers: dipòsits de l'INAF i dels Bancs i Entitats de Crèdit.

Inversió creditícia

La inversió creditícia ha experimentat una desacceleració en el seu creixement que ha estat del 8,46% en relació a l'any 2007 (2006 vs. 2007: +14,30%), degut principalment a la pujada dels tipus d'interès durant el primer semestre de l'exercici i als efectes de la desacceleració econòmica accentuada en la segona meitat del 2008 com a conseqüència de la crisi de confiança en els mercats financers internacionals.

Les dades que es mostren a continuació corresponen a la inversió creditícia bruta ja que no inclouen el "Fons de provisió per a insolvències". Són dades homogeneïtzades segons la normativa internacional, per tant, no incorporen saldos d'inversió creditícia amb Bancs i Entitats de Crèdit.

Evolució de la inversió creditícia

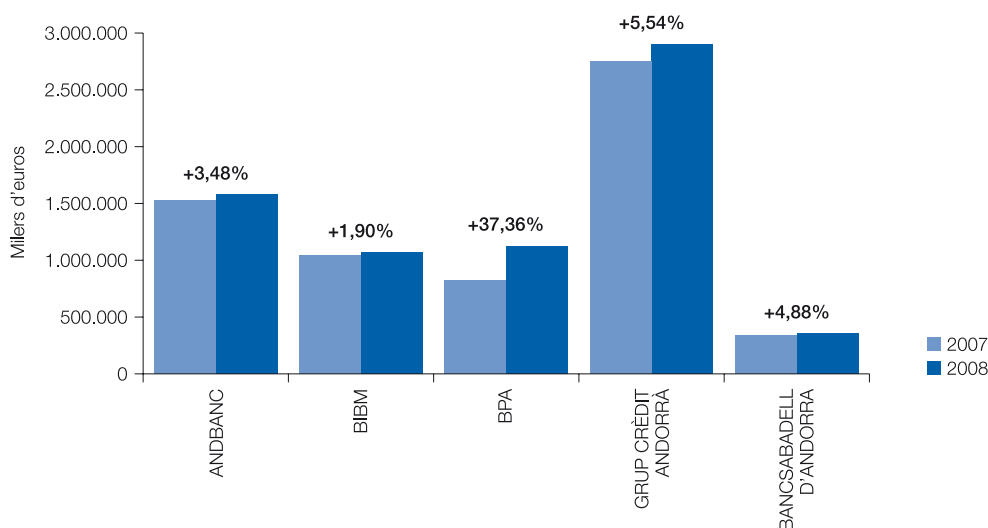
(Milers d'euros)

	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ANDBANC	1.522.999	23,52%	1.576.056	22,44%	3,48%
BIBM	1.045.968	16,15%	1.065.824	15,18%	1,90%
BPA	819.880	12,66%	1.126.176	16,03%	37,36%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	2.750.436	42,47%	2.902.788	41,33%	5,54%
BANCSABADELL D'ANDORRA	336.442	5,20%	352.856	5,02%	4,88%
TOTAL	6.475.725	100,00%	7.023.700	100,00%	8,46%

Font: Informes anuals entitats bancàries

El gràfic següent mostra l'evolució de la inversió creditícia durant els dos últims exercicis on es constata que BPA és l'entitat bancària que més ha crescut en valor absolut amb 306.296 milers d'euros, seguit de Grup Crèdit Andorrà amb 152.352 milers d'euros, situació invertida respecte l'exercici anterior ja que la primera entitat bancària que més va créixer en valor absolut fou Grup Crèdit Andorrà, seguida de BPA. En general, les entitats del sistema financer, en línia amb el que ha succeït en molts altres països de l'entorn, han moderat el creixement de la inversió creditícia a clients en un entorn de contracció econòmica com l'actual, sent el creixement mig del 4,27%. Si es té en consideració el creixement enregistrat per BPA, aquest creixement mig s'eleva al 8,46%.

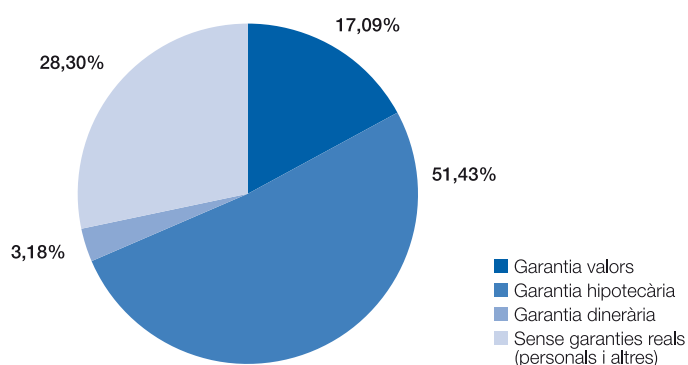
Evolució de la inversió creditícia 2007-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

L'epígraf d'"Inversions creditícies" representa el 45,75% (abans d'homogeneïtzació) i un 44,28% (després d'homogeneïtzació) del total de l'actiu agregat, format bàsicament per préstecs i crèdits a clients. El total d'inversió creditícia concedida amb garanties reals és del 71,70%. D'aquestes, com es mostra en el gràfic següent, el 17,09% són garanties de valors, el 51,43% garanties hipotecàries i el 3,18% garanties dineràries. La situació del crèdit és de "Normal" i "Vençut" en un 97,70% i 0,84%, respectivament (98,92% i 0,45% el 2007 i 99,36% i 0,26% el 2006) i de "Dubtós" en un 1,46% (0,63% el 2007 i 0,38% el 2006). El rati de morositat agregat de la banca andorrana, calculat com a risc dubtós sobre el total d'inversió creditícia és de l'1,46% a 31 de desembre de 2008.

Garanties de les inversions creditícies 2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Dipòsits de clients

La incertesa generada per la crisi financera internacional ha propiciat un traspàs significatiu de recursos de clients gestionats fora de balanç cap a productes més segurs, especialment dipòsits. Així, els dipòsits de clients han experimentat un augment del 29,12% en relació amb l'any 2007 (2006 vs 2007: +18,53%; 2005 vs. 2006: +20,78%). El dipòsits de clients des del 2004 fins a l'actualitat tenen un ritme de creixement ascendent, fet que consolida el canvi de tendència generalitzada en el trienni 2002-2004, en què s'havia traspassat part dels saldos de clients a altres recursos intermedis (dins del capítol "Dipòsits de valors i altres títols" dels comptes d'ordre agregats).

Evolució dels dipòsits de clients

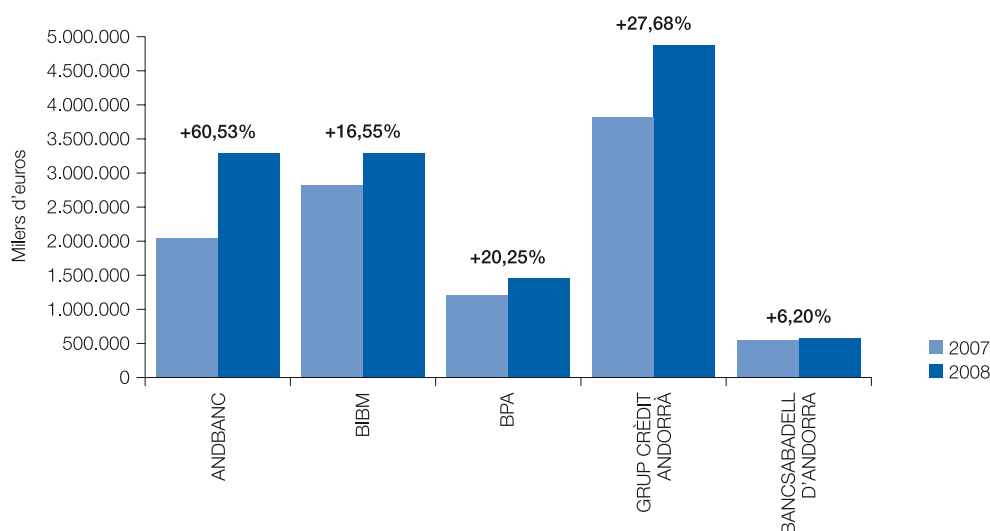
(Milers d'euros)

	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ANDBANC	2.050.598	19,60%	3.291.763	24,37%	60,53%
BIBM	2.826.350	27,01%	3.294.089	24,38%	16,55%
BPA	1.212.553	11,59%	1.458.127	10,79%	20,25%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	3.821.540	36,52%	4.879.467	36,12%	27,68%
BANCSABADELL D'ANDORRA	552.474	5,28%	586.700	4,34%	6,20%
TOTAL	10.463.515	100,00%	13.510.146	100,00%	29,12%

Font: Informes anuals entitats bancàries

El gràfic següent mostra l'evolució dels dipòsits de clients durant els dos últims exercicis on es constata que Andbanc i Grup Crèdit Andorrà són les entitats bancàries que més han crescut en valor absolut amb 1.241 i 1.058 milions d'euros, respectivament; seguides per BIBM i BPA, que han crescut en 468 i 246 milions d'euros, respectivament. Si analitzem el creixement en termes relatius també observem que Andbanc és el que ha experimentat el major increment durant aquest any 2008, seguit de Grup Crèdit Andorrà, BPA, BIBM i finalment BancSabadell d'Andorra.

Evolució dels dipòsits de clients 2007-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

La ràtio d'inversió creditícia sobre dipòsits de clients

En el següent quadre podem apreciar l'evolució de la ràtio d'inversió creditícia sobre els dipòsits de clients enregistrat per les diferents entitats bancàries andorranes el 2007 i 2008:

Evolució de la ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients		
	2007	2008
ANDBANC	74,27%	47,88%
BIBM	37,01%	32,36%
BPA	67,62%	77,23%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	71,97%	59,49%
BANCSABADELL D'ANDORRA	60,90%	60,14%
MITJANA	61,89%	51,99%

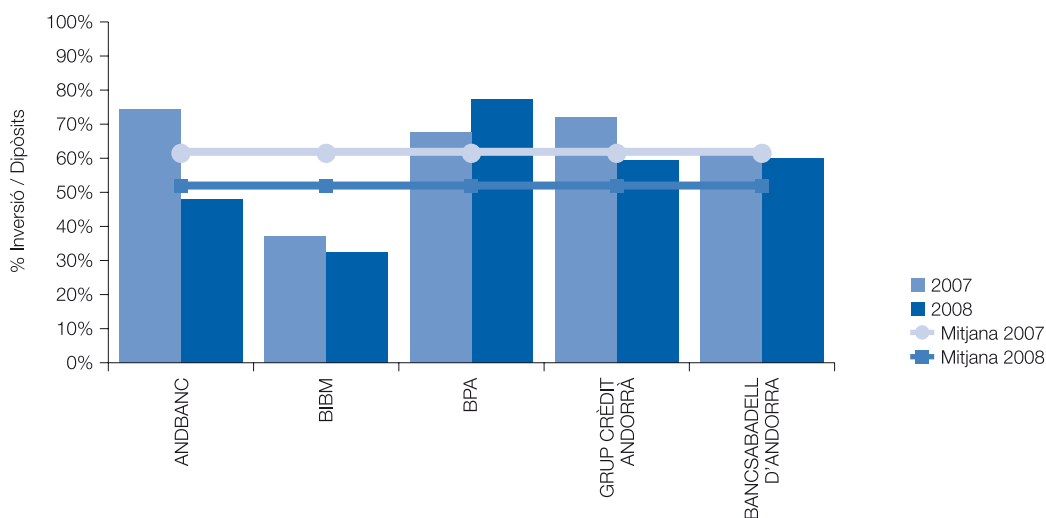
Font: Informes anuals entitats bancàries

Aquesta ràtio ha estat calculada després d'homogeneïtzar els criteris a la normativa internacional perquè els saldos siguin comparables.

La ràtio agregada ha disminuït en 9,90 punts percentuals, seguint amb la línia iniciada l'any 2006 en què havia disminuït en 1,55 punts percentuals. La disminució d'aquesta ràtio durant l'any 2008 ha estat ocasionada per dos elements, tant pel significatiu creixement dels dipòsits de clients com per una moderació en el creixement de la inversió creditícia respecte al creixement experimentat per aquest capítol a l'exercici 2007. En un entorn d'alta volatilitat en els mercats financers internacionals, molts dels clients dels bancs han optat per desinvertir en valors i productes de fora de balanç i traspasar aquests recursos a dipòsits a termini. Així, durant l'any 2008 els dipòsits a termini de clients s'han incrementat en un 29,12% en detriment dels recursos de clients gestionats fora de balanç que han disminuït en un 36,41%.

En general, totes les entitats bancàries han tingut tendència a disminuir la ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients, a excepció de BPA, que ha incrementat dita ràtio en 9,62 punts percentuals respecte l'any anterior; aquest increment es deu al fet que la inversió creditícia ha crescut un 37,36%, gairebé el doble que els dipòsits, que també han experimentat un creixement significatiu del 20,25%. En els últims anys, l'entitat bancària amb una ràtio d'inversió superior havia estat Andbanc. Aquesta variació en la tendència de la ràtio d'inversió d'Andbanc es deu principalment al fet que des de l'exercici anterior aquest ha moderat el creixement d'inversió creditícia, situant-lo a 31 de desembre de 2008 en un 3,48%, mentre que els seus dipòsits de clients han crescut un 60,53% en aquest període. Grup Crèdit Andorrà també ha disminuït substancialment la ràtio d'inversió creditícia sobre dipòsits de clients, havent reduït el mateix en més de 12 punts. Tant BIBM com Bancsabadell d'Andorra, han mantingut bastant estable la seva ràtio d'inversió respecte a l'exercici 2007.

Evolució de la ràtio d'inversió sobre els dipòsits de clients 2007-2008



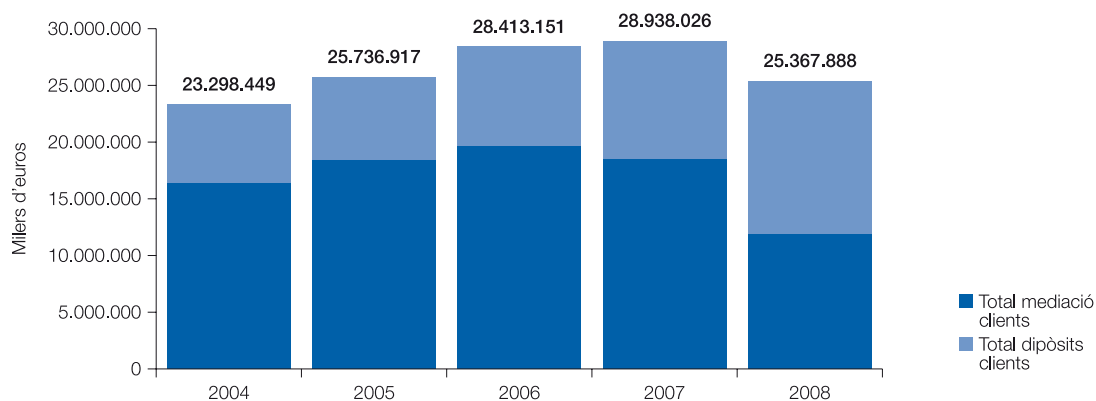
Font: Informes anuals entitats bancàries

Recursos gestionats agregats

Els recursos gestionats per les entitats bancàries andorranes (inclouen els dipòsits de clients i la mediació de clients) que havien experimentat un creixement del 34,83% durant el període 2003-2007, han retrocedit agregadament situant-se el creixement del període 2003-2008 en el 18,19%. Aquesta davallada ha estat ocasionada principalment per la disminució del valor de mercat dels recursos de mediació de clients invertits en els mercats de capitals internacionals que han experimentat fortes caigudes al llarg de l'exercici 2008 degut a la crisi internacional.

En el gràfic següent es presenta aquesta evolució dels recursos gestionats per les entitats bancàries en els darrers cinc anys, així com la seva distribució entre dipòsits de clients i recursos de mediació de clients.

Evolució dels recursos gestionats 2004-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Com es pot observar en el gràfic anterior, els recursos gestionats pel sistema bancari andorrà han experimentat una evolució canviant en els darrers cinc anys. En primer lloc, al principi de dit període, l'entorn de tipus d'interès baixos va propiciar un desplaçament significatiu dels recursos gestionats dins el balanç dels bancs en forma de dipòsits de clients cap a fora de balanç, en actius financers que, en entorns de baixos tipus d'interès, podien generar retorns més atractius per als inversors.

A partir de l'any 2006, en un entorn de pujada dels tipus d'interès es va invertir la tendència de migració de recursos de clients del balanç dels bancs a fora de balanç per tornar a balanç.

Durant aquest any 2008 malgrat la baixada de tipus d'interès, especialment en el darrer trimestre de 2008, aquesta tendència s'ha accentuat, de manera que els dipòsits de clients s'han incrementat en un 29,12% en detriment dels recursos de mediació de clients que han disminuït un 35,82%. Aquest fort transvasament de recursos de clients de fora de balanç a dipòsits ha estat motivat, principalment, per la incertesa i volatilitat dels mercats, marcats fortament per la crisi financera internacional, que han modificat l'apetit de risc dels inversors, majoritàriament adversos al risc en moments de crisi com l'actual.

Tots aquests elements han generat un canvi en la composició i pes relatiu dels dipòsits de clients en els recursos gestionats pels bancs andorrans. En els darrers cinc anys, els dipòsits de clients havien representat aproximadament un 30% front el 70% de recursos de clients en mediació. A tancament de l'any 2008 els dipòsits de clients representen el 53% i els recursos gestionats fora de balanç, un 47%.

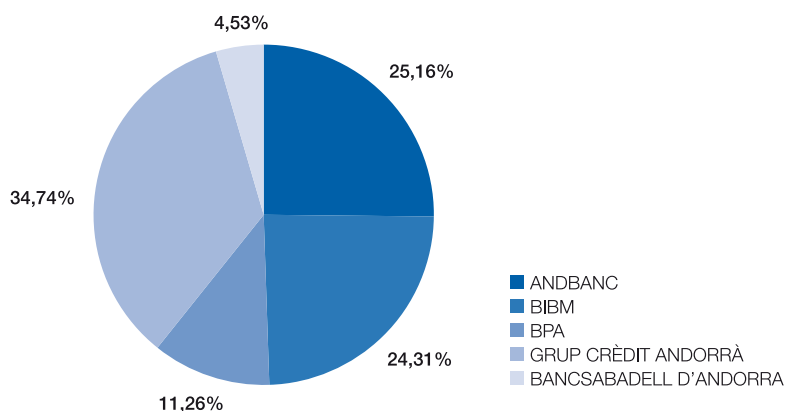
L'evolució del volum de mediació de clients entre el 2007 i el 2008 es presenta a continuació:

Evolució de la mediació de clients					
(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ANDBANC	4.775.698	25,85%	3.091.174	26,07%	(35,27%)
BIBM	4.702.466	25,45%	2.872.753	24,23%	(38,91%)
BPA	1.796.476	9,72%	1.397.405	11,78%	(22,21%)
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	6.461.448	34,98%	3.933.301	33,17%	(39,13%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	738.423	4,00%	563.109	4,75%	(23,74%)
TOTAL	18.474.511	100,00%	11.857.742	100,00%	(35,82%)

Font: Informes anuals entitats bancàries

La distribució dels recursos gestionats agregats per entitat bancària a 31 de desembre de 2008, és com es mostra a continuació:

Recursos gestionats per entitat 2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Comptes d'ordre consolidats agregats de la banca andorrana

El detall dels comptes d'ordre agregats de la banca andorrana de l'any 2007 i 2008 es mostra a continuació:

Evolució dels comptes d'ordre agregats

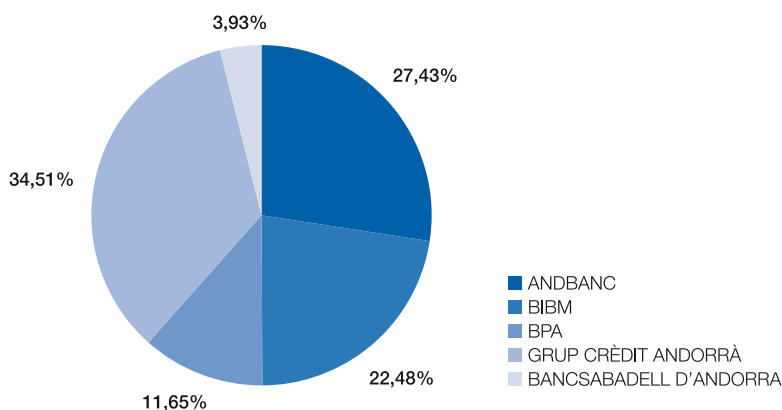
(Milers d'euros)

	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Passius contingents	629.371	1,63%	625.658	2,18%	(0,59%)
Compromisos i riscos contingents	1.621.494	4,21%	1.416.354	4,94%	(12,65%)
Operacions de futurs	12.520.650	32,49%	8.357.082	29,17%	(33,25%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	19.524.512	50,67%	14.489.126	50,58%	(25,79%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	4.237.164	11,00%	3.761.462	13,13%	(11,23%)
TOTAL	38.533.191	100,00%	28.649.682	100,00%	(25,65%)

Font: Informes anuals entitats bancàries

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els comptes d'ordre consolidats de cada grup bancari. Presentem a continuació un detall dels comptes d'ordre agregats per entitat a 31 de desembre de 2008.

Comptes d'ordre agregats per entitat 2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

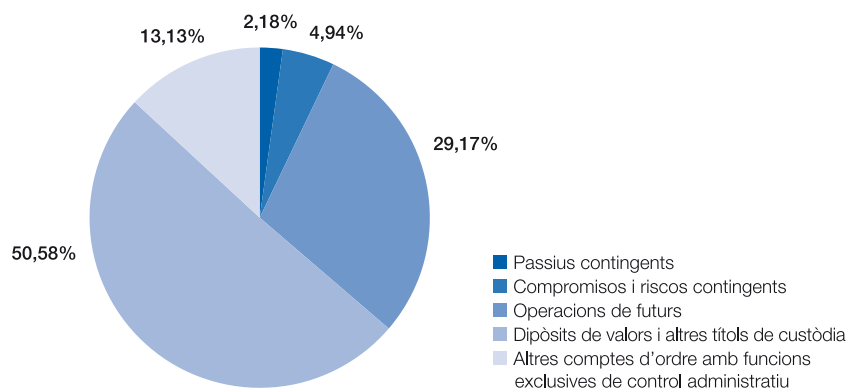
Durant l'exercici 2008 els comptes d'ordre agregats han disminuït un 25,65% (2006 vs. 2007: +2,96%, 2005 vs. 2006: +4,71%) i s'han situat en 28.650 milions d'euros. La partida més significativa, "Dipòsits de valors i altres títols de custòdia", que representa un 50,58% del total, ha experimentat una variació negativa d'un 25,79% respecte de l'exercici anterior (2006 vs. 2007: -5,23%). Aquesta variació es deu fonamentalment a la davallada dels dipòsits de valors i altres títols en custòdia de tercers que són els recursos de clients gestionats fora de balanç que ha estat analitzada en l'apartat anterior. D'altra banda, el capítol d'"Operacions de futur" que l'exercici 2007 havia augmentat amb respecte l'exercici 2006 un 22,61%, elevant el seu pes específic fins el 32,49% del total dels comptes d'ordre, aquest exercici ha experimentat una variació negativa del 33,25%, disminuint el seu pes específic fins a un 29,17%. Aquesta disminució de les operacions de futur ve generada per la reducció d'operacions de compra-venda de divises a termini com a conseqüència de la disminució del risc de tipus de canvi al qual estan

exposats tants els balanços dels bancs com els dels clients; així mateix, també inclouen operacions de futurs sobre tipus d'interès i, en menor mesura, opcions sobre instruments financers, que també s'han vist reduïdes.

El capítol "Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu", on s'inclou garanties i compromisos rebuts i altres comptes d'ordre, ha sofert un lleuger descens de l'11,23% respecte a l'any anterior en què ja experimentà una disminució del 5,13% respecte el 2006. A 31 de desembre de 2008 aquest epígraf representa un 13,13% del total de comptes d'ordre agregats de la banca andorrana semblant al seu pes en el 2007 era d'un 11,00%.

La composició dels comptes d'ordre agregats el 31 de desembre de 2008 és com segueix:

Estructura dels comptes d'ordre agregats 2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Comptes de pèrdues i guanys consolidats agregats de la banca andorrana

A continuació es mostra el detall dels comptes de pèrdues i guanys consolidats agregats de la banca andorrana per als anys 2007 i 2008.

(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Interessos i rendiments assimilats	526.207	636.526	20,96%
Interessos i càrregues assimilables	(369.062)	(468.762)	27,01%
Rendiments de valors de renda variable	753	1.055	40,11%
MARGE FINANCER	157.898	168.819	6,92%
Comissions per serveis netes	419.395	283.389	(32,43%)
Resultats d'operacions financeres	52.330	31.023	(40,72%)
Altres resultats ordinaris	3.479	3.022	(13,14%)
MARGE ORDINARI	633.102	486.253	(23,20%)
Despeses de personal	(94.404)	(102.863)	8,96%
Despeses generals	(122.736)	(119.461)	(2,67%)
Amortitzacions i provisions	(40.628)	(43.963)	8,21%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	1.950	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	375.334	221.916	(40,88%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(19.174)	(22.554)	17,63%
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(2.129)	(28.739)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	(4.166)	(23)	(99,45%)
RESULTAT ORDINARI	349.865	170.600	(51,24%)
Resultats extraordinaris	3.756	26.912	-
Resultats atribuïts a la minoria	220	(341)	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	353.841	197.171	(44,28%)

Font: Informes anuals entitats bancàries

En el capítol "V. Dades d'interès" es poden trobar els comptes de pèrdues i guanys consolidats per cada grup bancari.

El conjunt de les entitats bancàries andorranes han obtingut en l'exercici 2008 un benefici de 197 milions d'euros, un 44,28% menys que en l'exercici anterior (2006 vs. 2007: + 4,92%; 2005 vs 2006: +18,28%). La disminució dels beneficis de la banca andorrana enregistrada al 2008 ha estat motivada, principalment, per una significativa disminució dels ingressos per comissions fruit dels transvasament dels recursos gestionats de clients de fora de balanç a dipòsits de clients. La banca andorrana no ha enregistrat pèrdues significatives en operacions financeres gràcies a la prudència en la gestió de la seva cartera pròpia. Això ha evitat pèrdues significatives provinents d'actius tòxics, que han afectat significativament els resultats d'entitats bancàries de primera fila a nivell internacional. Així doncs, la banca andorrana, en un any crític pel sistema financer internacional, ha obtingut un benefici agregat de gairebé 200 milions d'euros, tot i mantenint una ràtio de solvència i liquiditat del 18,13% i el 66,25%, respectivament. Ambdós molt superiors a les ràtios mantingudes per moltes de les entitats financeres internacionals.

Marge financer

Com es pot apreciar en el quadre següent, l'any 2008 el marge financer agregat de les entitats bancàries andorranes ha estat de 168.819 milers d'euros i ha experimentat un augment del 6,92% respecte l'exercici 2007 (2006 vs. 2007: +14,62%; 2005 vs 2006: +6,03%). Tot i l'augment dels tipus d'interès durant els tres primers trimestres de l'any 2008, la reducció de la taxa de creixement del marge ha estat de 7,7 punts percentuals respecte la taxa de creixement de l'exercici anterior, degut principalment a l'increment dels interessos pagats a dipòsits de clients.

Marge financer per entitat bancària

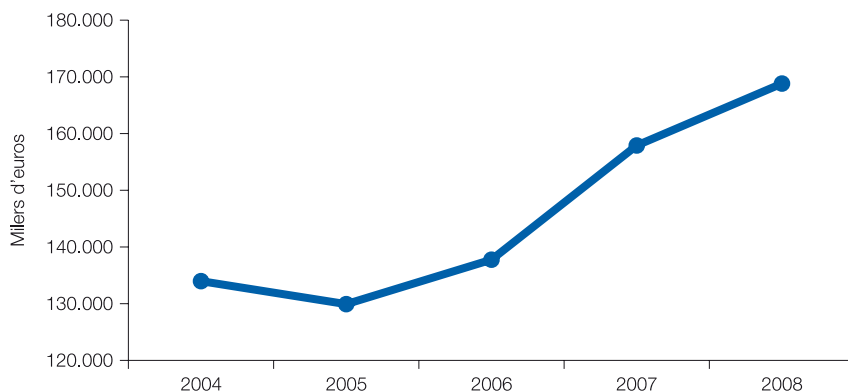
(Milers d'euros)

	2007	2008	Var. (%) 07-08
ANDBANC	33.680	39.060	15,97%
BIBM	36.725	36.967	0,66%
BPA	12.646	18.409	45,57%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	67.967	66.317	(2,43%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	6.880	8.066	17,24%
TOTAL MARGE FINANCER	157.898	168.819	6,92%

Font: Informes anuals entitats bancàries

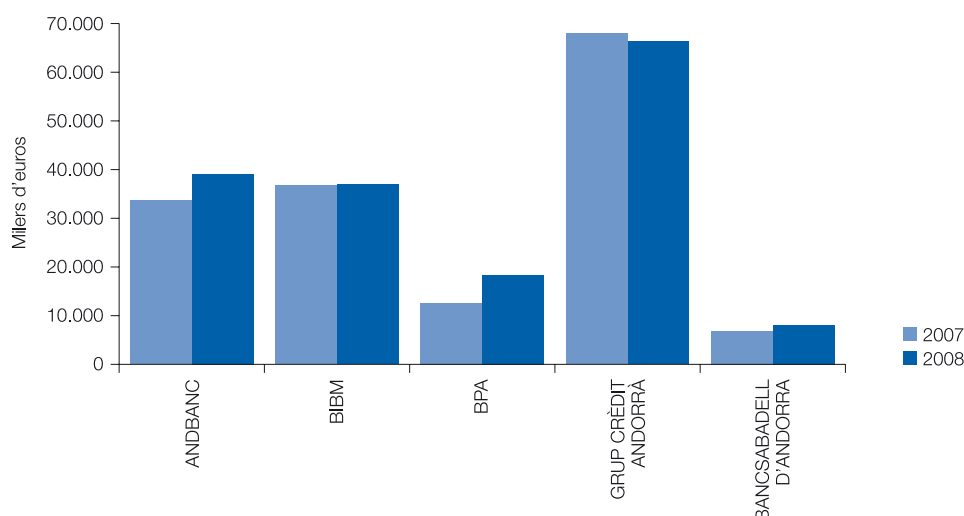
A continuació es presenta el gràfic de l'evolució del marge financer agregat dels últims cinc exercicis, així com el gràfic del marge financer per entitat bancària per als exercicis 2007 i 2008:

Evolució del marge financer agregat 2004-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Evolució del marge financer 2007-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Marge ordinari

La taula següent ens mostra que el marge ordinari agregat ha experimentat un decrement del 23,20% l'any 2008, baixant fins als 486.253 milers d'euros (2006 vs. 2007: +7,66%; 2005 vs. 2006: +13,01%). Això és, principalment, degut a la disminució d'un 32,43% de les comissions netes generades per l'oferta de productes i serveis d'alt valor afegit que es produeix en els recursos de clients gestionats fora de balanç. La significativa desinversió en aquests productes per invertir-los en productes més segurs, com els dipòsits, expliquen aquesta davallada de comissions netes. Per altra banda, i amb un pes relatiu força inferior, la disminució d'un 40,72% (2007: -6,23%) dels resultats d'operacions financeres també ha contribuït a la davallada enregistrada en el marge ordinari agregat de la banca andorrana a tancament de l'exercici 2008. La volatilitat viscuda en els mercats financers internacionals i les pèrdues enregistrades per les borses i els mercats de renda fixa durant l'any 2008 són algunes de les causes de la disminució dels resultats per operacions financeres.

Marge ordinari per entitat bancària

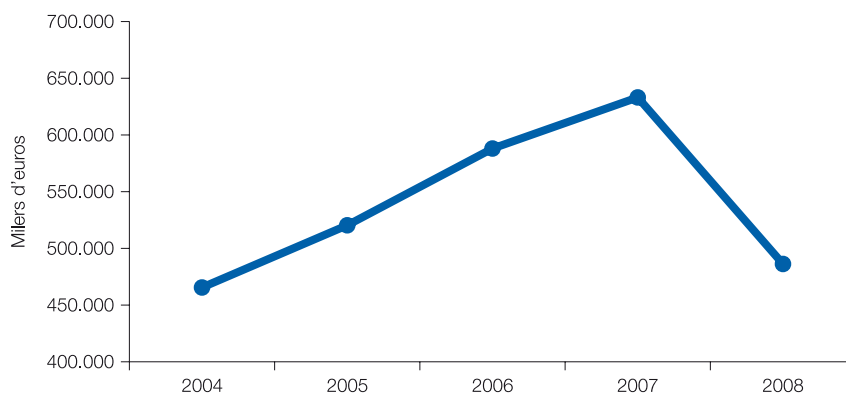
(Milers d'euros)

	2007	2008	Var. (%) 07-08
ANDBANC	152.053	117.341	(22,83%)
BIBM	142.782	106.721	(25,26%)
BPA	77.646	60.812	(21,68%)
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	240.675	183.280	(23,85%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	19.946	18.099	(9,26%)
TOTAL MARGE ORDINARI	633.102	486.253	(23,20%)

Font: Informes anuals entitats bancàries

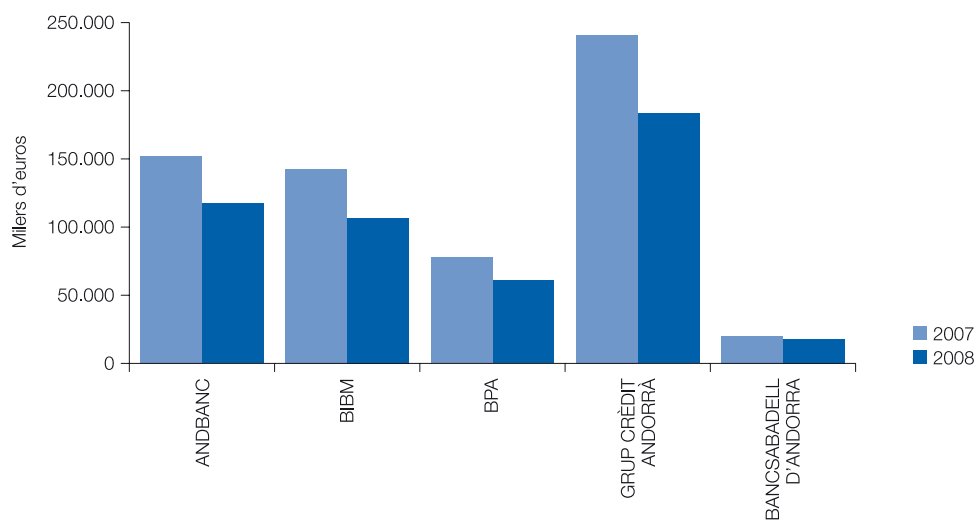
A continuació es presenta el gràfic de l'evolució del marge ordinari agregat dels últims cinc exercicis, així com el gràfic del marge ordinari per entitat bancària per als exercicis 2007 i 2008:

Evolució del marge ordinari agregat 2004-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

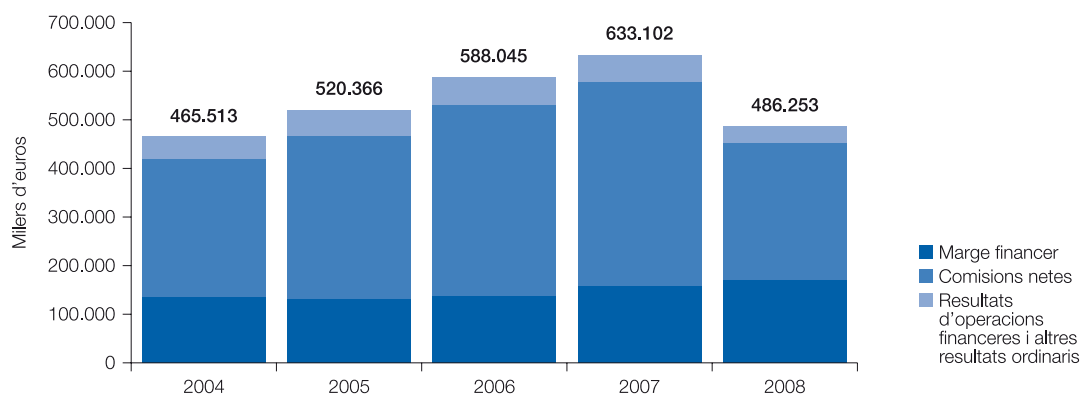
Evolució del marge ordinari 2007-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

El gràfic següent ens mostra que els ingressos per comissions continuen sent l'element més significatiu per la seva contribució al marge ordinari, si bé es denota un increment de l'aportació del marge financer a l'haver experimentat un increment del 6,92% en aquest exercici. Per altra banda, també es pot apreciar una disminució de l'aportació al marge ordinari dels resultats de les operacions financeres que han disminuït en 21 milions d'euros al 2008.

Evolució marge ordinari agregat 2004-2008



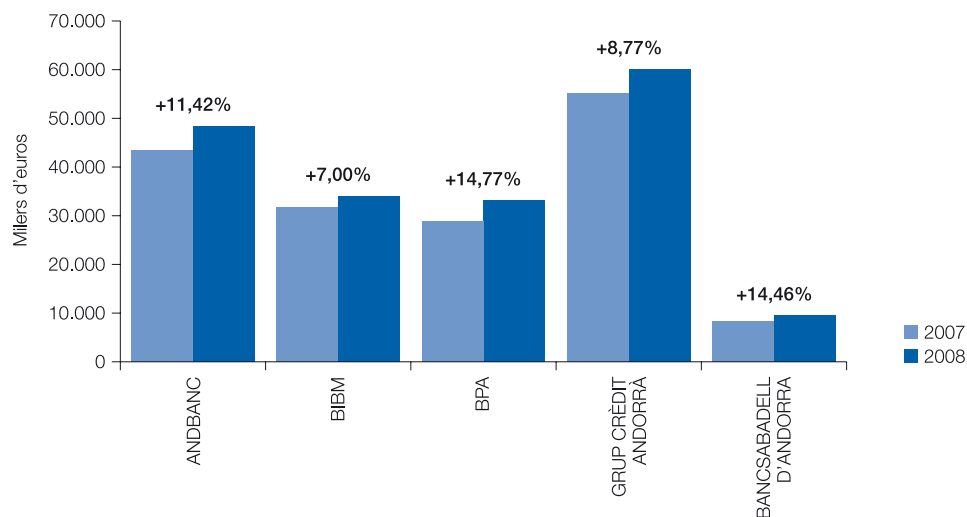
Font: Informes anuals entitats bancàries

Despeses de transformació

L'any 2008, les despeses de transformació agregades de les entitats bancàries andorranes, que es componen de les "Despeses de personal" i les "Despeses generals" (incloent "Tributs" a excepció de l'ISI Bancari), han estat de 185.122 milers d'euros, amb un increment d'un 10,44% en relació amb l'exercici 2007. L'evolució de les despeses de transformació de la banca andorrana durant aquest any 2008 denota que tot i la situació de crisi financera mundial, aquesta ha augmentat el nombre d'empleats, ha continuat el seu pla d'expansió internacional i ha consolidat el seu mercat intern.

L'evolució de les despeses de transformació entre l'any 2007 i el 2008 per a cadascuna de les entitats bancàries que integren el sistema bancari andorrà es presenta a continuació:

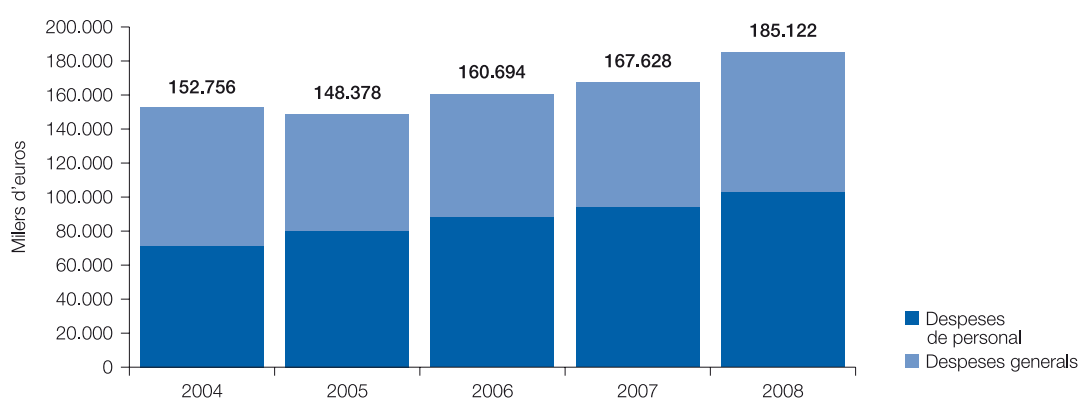
Evolució de les despeses de transformació 2007-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

La composició de les despeses de transformació de la banca andorrana en els darrers anys ha anat evolucionant, adquirint cada vegada major pes relatiu les despeses de personal que les generals. Aquesta evolució en la composició de les despeses de transformació en els darrers cinc anys es presenta en el gràfic següent:

Evolució de la composició de les despeses de transformació agregades 2004-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Per complementar l'anàlisi derivada de l'evolució de les despeses de transformació, cal analitzar la *ràtio d'eficiència* de les entitats bancàries, que és un indicador que mesura la part del marge ordinari que és absorbida per les despeses de transformació.

La ràtio d'eficiència mitjana de les entitats bancàries andorranes per a l'any 2008 s'ha situat en un 38,07%, enregistrant un increment significatiu respecte l'exercici 2007 en que fou del 26,48%. L'increment de més d'11 punts percentuals respecte a l'exercici anterior s'ha produït perquè l'evolució de les despeses de transformació de la banca andorrana no ha estat proporcional a la disminució del marge ordinari per a aquest exercici. Tot i l'increment experimentat, si comparem l'eficiència de la banca andorrana amb el dels sectors bancaris d'altres països europeus, aquest segueix estant entre els més baixos i, per tant, podem afirmar que l'eficiència segueix sent un clar diferencial del model de gestió de la banca andorrana.

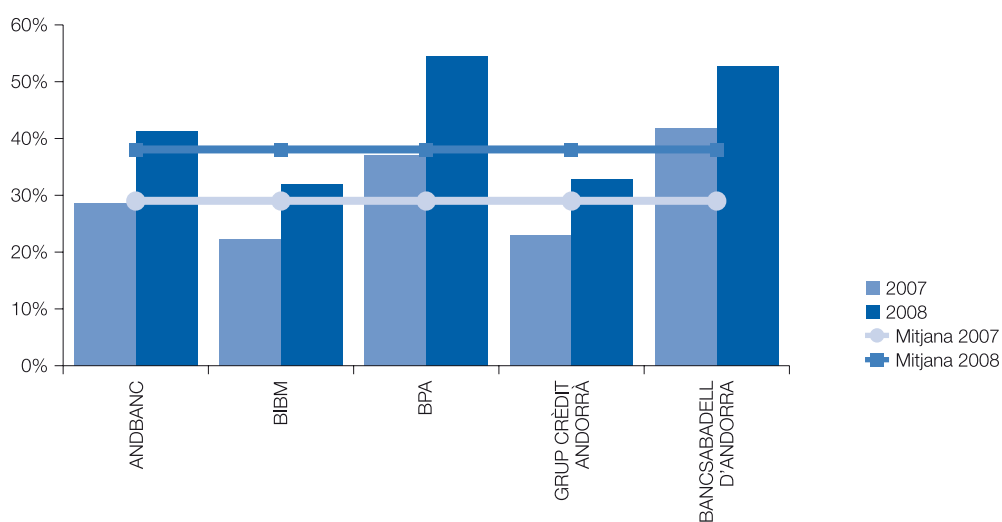
A continuació es presenta el quadre i el gràfic de la ràtio d'eficiència detallada per entitat i amb xifres comparatives per a l'exercici 2007 i 2008.

Ràtio d'eficiència per entitat bancària		
	2007	2008
ANDBANC	28,59%	41,28%
BIBM	22,27%	31,88%
BPA	37,14%	54,43%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	22,93%	32,76%
BANCSABADELL D'ANDORRA	41,75%	52,66%
MITJANA	26,48%	38,07%

Font: Associació de Bancs Andorrans

L'evolució de la ràtio d'eficiència per a les entitats bancàries andorranes entre l'exercici 2007 i el 2008 és com segueix:

Evolució de la ràtio d'eficiència de les entitats bancàries andorranes 2007-2008



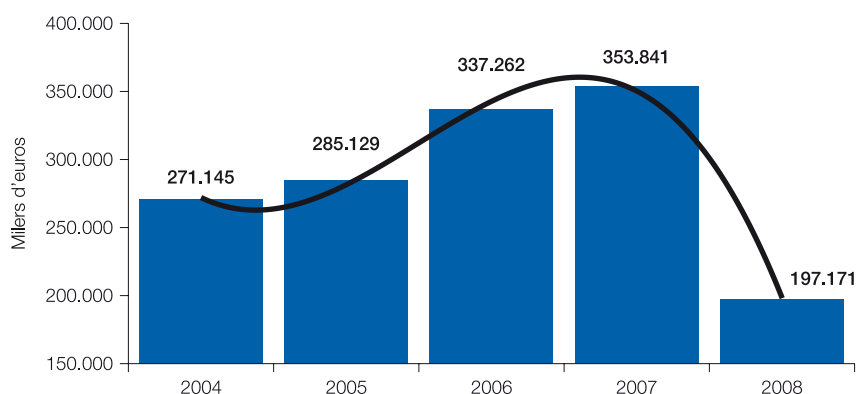
Font: Associació de Bancs Andorrans

Benefici

Com a resultat de la disminució del marge ordinari en un 23,20% i d'un increment de les despeses de transformació després d'amortitzacions, el marge d'exploració agregat s'ha situat en els 221.916 milers d'euros, enregistrant una disminució del 40,88% respecte el mateix període de l'any anterior (2006 vs. 2007: +8,87%). Aquest fet, juntament amb un increment significatiu de les despeses per dotacions de provisions, amb especial rellevància en el cas de les provisions per riscos i càrregues, han generat una disminució del benefici agregat de les entitats bancàries andorranes d'un 44,28% respecte als resultats obtinguts el 2007 en què el benefici dels bancs va créixer un 4,92% (2005 vs 2006: +18,28%). Aquests resultats, que ascendeixen a gairebé 200 milions d'euros, han estat valorats positivament tenint en compte el context econòmic internacional i, molt especialment, l'evolució dels mercats financers internacionals durant aquest exercici 2008.

A continuació, es presenta el gràfic que mostra l'evolució del resultat agregat de les entitats bancàries andorranes des de l'any 2004 fins l'any 2008, així com el quadre del benefici per entitat bancària:

Evolució del resultat agregat 2004-2008



Font: Informes anuals entitats bancàries

Benefici per entitat bancària

(Milers d'euros)

	2007	2008	Var. (%) 07-08
ANDBANC	85.657	31.410	(63,33%)
BIBM	94.393	52.224	(44,67%)
BPA	37.588	23.346	(37,89%)
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	128.001	85.005	(33,59%)
BANCSABADELL D'ANDORRA	8.202	5.186	(36,77%)
TOTAL BENEFICI	353.841	197.171	(44,28%)

Font: Informes anuals entitats bancàries

Rendibilitat dels fons propis mitjans (ROE)

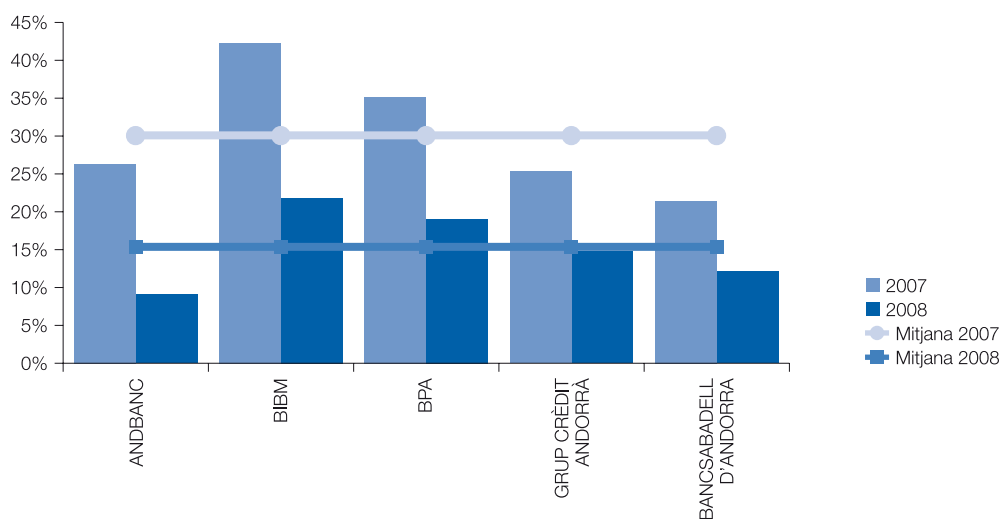
La rendibilitat mitjana dels fons propis de la banca andorrana per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2008 ha estat del 15,37% (calculada Beneficis/Recursos propis mitjans) amb una disminució d'un 14,72% respecte el 2007; aquesta disminució ha estat propiciada bàsicament per la disminució dels beneficis, ja que els recursos propis mitjans s'han mantingut quasi en el mateix nivell que el 2007.

A continuació, es presenta el quadre i el gràfic de la rendibilitat dels fons propis mitjans per cada entitat bancària pels anys 2007 i 2008:

	2007	2008
ANDBANC	26,29%	9,11%
BIBM	42,27%	21,85%
BPA	35,14%	19,02%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	25,31%	14,74%
BANCSABADELL D'ANDORRA	21,44%	12,12%
MITJANA	30,09%	15,37%

Font: Associació de Bancs Andorrans

Rendibilitat dels fons propis mitjans per entitat 2007-2008



Font: Associació de Bancs Andorrans

Rendibilitat dels actius mitjans (ROA)

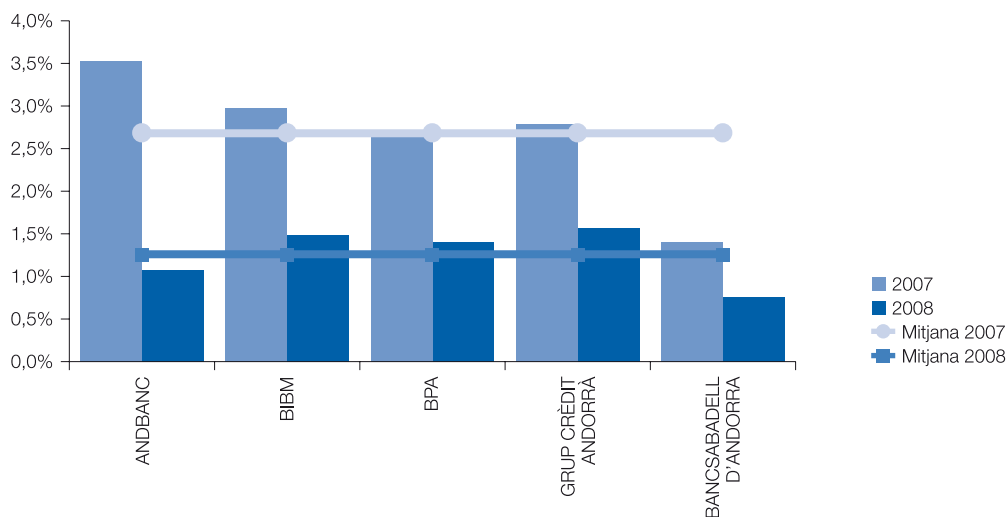
La rendibilitat mitjana dels actius totals de la banca andorrana per a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2008 s'ha situat en un 1,26%, un 52,99% per sota de la rendibilitat assolida l'any 2007. Aquesta disminució de la rendibilitat mitjana dels actius de la banca andorrana ha estat motivada per dos factors que han incidit en la mateixa direcció. Per una banda, el substancial increment dels actius agregats que la banca andorrana ha enregistrat en el 2008, i per altra banda la davallada del benefici agregat en un 44,28%, principalment generat per la disminució del volum de negoci de recursos de mediació de clients a favor dels dipòsits.

A continuació es presenta el quadre i el gràfic que mostren la rendibilitat dels actius mitjans (calculada Benefici/Actius totals mitjans) per cada entitat bancària per als anys 2007 i 2008:

	2007	2008
ANDBANC	3,53%	1,07%
BIBM	2,98%	1,48%
BPA	2,68%	1,40%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	2,79%	1,57%
BANCSABADELL D'ANDORRA	1,40%	0,76%
MITJANA	2,68%	1,26%

Font: Associació de Bancs Andorrans

Rendibilitat dels actius mitjans per entitat 2007-2008



Font: Associació de Bancs Andorrans

Cal remarcar que tant la rendibilitat dels actius mitjans (ROA) com la dels fons propis mitjans (ROE) estan en línia i, en molts casos, per sobre al de altres sectors bancaris de països europeus com Espanya, Regne Unit, França i Alemanya.

Solvència i liquiditat

El Consell General va aprovar el 29 de febrer de 1996 la Llei de regulació dels criteris de solvència i liquiditat de les entitats financeres. Aquesta llei pretén mantenir la solidesa de l'estructura del sistema financer andorrà i té com a origen una recomanació del Comitè de Basilea (*Basel Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices*).

A fi d'aconseguir que el sistema financer andorrà obtingués una bona imatge de solvència en l'àmbit internacional, es van establir uns coeficients de solvència i liquiditat molt més exigents als que prevalien a la majoria de països que els utilitzaven i es van establir uns mínims del 10% i del 40%, respectivament.

En el quadre següent es mostra l'evolució dels dos coeficients per a cada entitat bancària durant els exercicis 2007 i 2008 que, tal com es pot apreciar, superen àmpliament els mínims establerts.

	Solvència		Liquiditat	
	2007	2008	2007	2008
ANDBANC	26,61%	15,92%	60,97%	58,72%
BIBM	22,87%	22,01%	68,65%	82,90%
BPA	17,27%	17,47%	73,66%	60,53%
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	18,84%	20,37%	60,46%	70,08%
BANCSABADELL D'ANDORRA	14,23%	14,88%	67,43%	59,03%
MITJANA	19,96%	18,13%	66,23%	66,25%

Font: Informes anuals entitats bancàries

Com es mostra en el quadre anterior, la solvència mitjana de la banca andorrana el 31 de desembre de 2008 ha estat del 18,13%, amb una variació de gairebé dos punts percentuals respecte a l'exercici anterior, però que es manté a un nivell molt superior respecte a les ràtios de solvència de les principals entitats bancàries internacionals, tant amb models de banca privada, com *retail* o universal.

A aquesta mateixa data, la liquiditat mitjana de la banca andorrana ha estat del 66,25%, lleugerament superior a l'assolida l'any 2007. En un entorn en què la desconfiança en els mercats financers internacionals ha generat situacions crítiques en els mercats de liquiditat interbancària, les entitats bancàries andorranes han demostrat gaudir d'una situació privilegiada incrementant fins i tot la seva liquiditat respecte a exercicis anteriors.

Aquestes dues ràtios mostren la gestió conservadora i prudent de la banca andorrana.

Un altre dels indicadors de la solvència de les entitats bancàries són els *ratings* elaborats per agències especialitzades com Fitch Ratings, Moody's o Standard & Poor's.

El quadre següent mostra els *ràtings* concedits el 2008 a algunes entitats bancàries andorranes.

	<i>Ràtings</i>			<i>Agència</i>
	<i>Llarg termini</i>	<i>Curt termini</i>	<i>Fortalesa financera</i>	
ANDBANC	A-	F2	B/C	Fitch Ratings
BIBM	A2	P-1	C+	Moody's
BPA	BBB	F3	C	Fitch Ratings
GRUP CRÈDIT ANDORRÀ	A	F1	B	Fitch Ratings
BANCSABADELL D'ANDORRA (*)	-	-	-	-
(*) Participat al 51% per Banc Sabadell				
<i>Font: Informes de les agències de ràting a maig de 2009</i>				

Pel que fa al *ràting* sobirà del Principat d'Andorra, la darrera actualització realitzada al juliol de 2009 per Standard & Poor's ha estat d'A+ per al llarg termini i A-1+ per al curt termini amb perspectiva estable. Aquests *ràtings* reflecteixen l'impacte en l'evolució de l'economia andorrana de la situació financera internacional i econòmica dels països veïns durant l'any 2008 i el primer trimestre del 2009. La perspectiva estable reflecteix principalment l'esforç continu realitzat des del Govern d'Andorra per tal de millorar la qualitat i la diversificació de l'oferta turística al Principat, la competitivitat del sistema financer i la capacitat d'adaptació que té el país per fer front a les vulnerabilitats externes.

V. DADES D'INTERÈS



V. DADES D'INTERÈS

V.1. GRUPS BANCARIS ANDORRANS ⁽¹⁾

Andorra Banc Agrícola Reig, SA

Ed. Centre de Negoci - C/ Manuel Cerqueda i Escaler, 6 - AD700 Escaldes-Engordany
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 873333 - Fax +376 863905
www.andbanc.com

President Honorari:	Sr. Òscar Ribas Reig
President:	Sr. Manel Cerqueda Donadeu
Vicepresident:	Sr. Oriol Ribas Duró
Conseller - Director general (*):	Sr. Jordi Comas Planas
Director general adjunt de serveis corporatius:	Sr. José Luis Muñoz Lasuén
Director general adjunt de negoci:	Sr. Ricard Tubau Roca

(*) Fins el passat 14 de maig de 2008 va ocupar el càrrec de Director General d'Andbanc el Sr. Jaume Sabater Rovira.

Balanços de situació consolidats d'Andorra Banc Agrícola Reig, SA (Andbanc) a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
ACTIU	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Caixa i bancs centrals OCDE	14.708	0,55%	10.559	0,29%	(28,21%)
INAF	18.577	0,70%	18.577	0,51%	-
Intermediaris financers	523.723	19,66%	913.810	24,98%	-
Inversions creditícies	1.513.069	56,81%	1.558.713	42,62%	3,02%
Cartera de valors	479.924	18,02%	966.498	26,42%	-
Diferències positives de consolidació	-	-	3.095	0,08%	-
Actius immaterials	10.744	0,40%	11.812	0,32%	9,94%
Actius materials	50.973	1,91%	114.901	3,14%	-
Comptes de periodificació	33.055	1,24%	32.692	0,89%	(1,10%)
Altres actius	18.808	0,71%	27.513	0,75%	46,28%
TOTAL ACTIU	2.663.581	100,00%	3.658.170	100,00%	37,34%
PASSIU					
INAF	19.883	0,75%	19.426	0,53%	(2,30%)
Bancs i entitats de crèdit	145.595	5,47%	8.483	0,23%	(94,17%)
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	2.050.598	76,98%	3.291.763	89,98%	60,53%
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	26.405	0,99%	9.061	0,25%	-
Fons per a riscos generals	800	0,03%	800	0,02%	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	20.484	0,77%	29.487	0,81%	43,95%
Altres passius	23.450	0,88%	25.889	0,71%	10,40%
Capital social	68.061	2,56%	78.061	2,13%	14,69%
Reserves	260.714	9,78%	180.783	4,94%	(30,66%)
Resultats	85.657	3,22%	31.410	0,86%	(63,33%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(38.084)	(1,43%)	(16.993)	(0,46%)	(55,38%)
Interessos minoritaris	18	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	2.663.581	100,00%	3.658.170	100,00%	37,34%

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Comptes d'ordre consolidats d'Andorra Banc Agrícol Reig, SA (Andbanc) a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Passius contingents	89.121	0,94%	113.436	1,44%	27,28%
Compromisos i riscos contingents	426.491	4,48%	361.200	4,60%	(15,31%)
Operacions de futur	2.387.119	25,07%	1.706.137	21,71%	(28,53%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	5.206.226	54,69%	4.190.757	53,33%	(19,50%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.411.056	14,82%	1.486.931	18,92%	5,38%
TOTAL	9.520.013	100,00%	7.858.461	100,00%	(17,45%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats d'Andorra Banc Agrícol Reig, SA (Andbanc) per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Interessos i rendiments assimilats	107.063	130.022	21,44%
Interessos i càrregues assimilables	(73.701)	(91.452)	24,09%
Rendiments de valors de renda variable	318	490	54,09%
MARGE FINANCER	33.680	39.060	15,97%
Comissions per serveis netes	102.966	67.038	(34,89%)
Resultats d'operacions financeres	13.932	9.784	(29,77%)
Altres resultats ordinaris	1.475	1.459	(1,08%)
MARGE ORDINARI	152.053	117.341	(22,83%)
Despeses de personal	(24.617)	(27.068)	9,96%
Despeses generals	(30.657)	(31.239)	1,90%
Amortitzacions i provisions	(6.203)	(7.321)	18,02%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	90.576	51.713	(42,91%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(5.227)	(11.248)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(166)	(3.301)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	85.183	37.164	(56,37%)
Resultats extraordinaris	254	(5.754)	-
Resultats atribuïts a la minoria	220	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	85.657	31.410	(63,33%)

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Banc Internacional d'Andorra, SA

Av. Meritxell, 96 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 884488 - Fax +376 884499
www.bibm.ad

President Honorari:	Sr. Joan Mora Font
President:	Sr. Jordi Aristot Mora
Conseller - Director general:	Sr. Joan Quera Font
Director general:	Sr. Santiago Guillén Sánchez

Banca Mora, SAU

Av. Meritxell, 96 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 884488 - Fax +376 884499
www.bibm.ad

President:	Sr. Francesc Mora Sagués
Conseller - Director general:	Sr. Joan Quera Font
Director general:	Sr. Santiago Guillén Sánchez

Balanços de situació consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SAU (BIBM) a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	17.518	0,54%	21.735	0,58%	24,07%
INAF	28.642	0,88%	28.641	0,76%	-
Intermediaris financers	1.956.804	60,41%	1.876.284	49,96%	(4,11%)
Inversions creditícies	1.041.449	32,14%	1.060.642	28,24%	1,84%
Cartera de valors	110.504	3,41%	650.971	17,33%	-
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	6.117	0,19%	6.831	0,18%	11,67%
Actius materials	54.146	1,67%	68.851	1,83%	27,16%
Comptes de periodificació	20.153	0,62%	36.823	0,98%	82,72%
Altres actius	4.696	0,14%	5.434	0,14%	15,72%
TOTAL ACTIU	3.240.029	100,00%	3.756.212	100,00%	15,93%
PASSIU					
INAF	36.395	1,12%	41.042	1,09%	12,77%
Bancs i entitats de crèdit	43.186	1,33%	74.117	1,97%	71,62%
Altres intermediaris financers	133	-	26	-	(80,45%)
Dipòsits de clients	2.826.350	87,25%	3.294.089	87,70%	16,55%
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	16.791	0,52%	18.707	0,50%	11,41%
Fons per a riscos generals	419	0,01%	-	-	-
Passius subordinats	60.000	1,85%	60.000	1,60%	-
Comptes de periodificació	22.211	0,69%	26.647	0,71%	19,97%
Altres passius	10.148	0,31%	14.964	0,40%	47,46%
Capital social	42.407	1,31%	42.407	1,13%	-
Reserves	150.972	4,66%	162.989	4,34%	7,96%
Resultats	94.393	2,91%	52.224	1,39%	(44,67%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(63.376)	(1,96%)	(31.000)	(0,83%)	(51,09%)
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	3.240.029	100,00%	3.756.212	100,00%	15,93%

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Comptes d'ordre consolidats Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SAU (BIBM) a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Passius contingents	114.034	1,36%	120.437	1,87%	5,61%
Compromisos i riscos contingents	333.030	3,99%	336.880	5,23%	1,16%
Operacions de futur	1.665.430	19,93%	1.354.666	21,03%	(18,66%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	4.729.870	56,61%	3.456.523	53,65%	(26,92%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.513.099	18,11%	1.173.484	18,22%	(22,44%)
TOTAL	8.355.463	100,00%	6.441.990	100,00%	(22,90%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Banc Internacional d'Andorra, SA, Banca Mora, SAU (BIBM) per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Interessos i rendiments assimilats	136.523	154.820	13,40%
Interessos i càrregues assimilables	(99.800)	(117.856)	18,09%
Rendiments de valors de renda variable	2	3	50,00%
MARGE FINANCER	36.725	36.967	0,66%
Comissions per serveis netes	99.858	65.913	(33,99%)
Resultats d'operacions financeres	5.975	3.640	(39,08%)
Altres resultats ordinaris	224	201	(10,27%)
MARGE ORDINARI	142.782	106.721	(25,26%)
Despeses de personal	(18.000)	(17.364)	(3,53%)
Despeses generals	(25.157)	(24.841)	(1,26%)
Amortitzacions i provisions	(7.108)	(7.177)	0,97%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	92.517	57.339	(38,02%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	2.824	(3.385)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(1.010)	(3.365)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	94.331	50.589	(46,37%)
Resultats extraordinaris	62	1.635	-
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	94.393	52.224	(44,67%)

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Banca Privada d'Andorra, SA

Av. Carlemany, 119 - AD700 Escaldes-Engordany
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 873500 - Fax +376 873519
www.bpa.ad

President:	Sr. Higini Cierco Noguer
President:	Sr. Ramon Cierco Noguer
Conseller - Director general:	Sr. Joan Pau Miquel Prats
Director general adjunt:	Sr. Xavier Mayol González

Balanços de situació consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA) a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	6.655	0,44%	11.172	0,64%	67,87%
INAF	8.521	0,56%	8.521	0,49%	-
Intermediaris financers	30.545	2,00%	35.588	2,03%	16,51%
Inversions creditícies	1.225.486	80,41%	1.246.417	71,11%	1,71%
Cartera de valors	164.695	10,81%	310.308	17,70%	88,41%
Diferències positives de consolidació	-	-	1.353	0,08%	-
Actius immaterials	7.899	0,52%	9.367	0,53%	18,58%
Actius materials	62.198	4,08%	81.010	4,62%	30,25%
Comptes de periodificació	7.376	0,48%	11.358	0,65%	53,99%
Altres actius	10.671	0,70%	37.688	2,15%	-
TOTAL ACTIU	1.524.046	100,00%	1.752.782	100,00%	15,01%
PASSIU					
INAF	32.593	2,14%	34.173	1,95%	4,85%
Bancs i entitats de crèdit	128.744	8,45%	45.765	2,61%	(64,45%)
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	1.212.553	79,55%	1.458.127	83,20%	20,25%
Deutes representats per títols	-	-	-	-	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	-	-	46.175	2,63%	-
Fons per a riscos generals	902	0,06%	902	0,05%	-
Passius subordinats	-	-	31.235	1,78%	-
Comptes de periodificació	15.283	1,00%	19.060	1,09%	24,71%
Altres passius	14.608	0,96%	11.621	0,66%	(20,45%)
Capital social	33.000	2,17%	60.000	3,42%	81,82%
Reserves	57.778	3,79%	27.133	1,55%	(53,04%)
Resultats	37.588	2,47%	23.346	1,33%	(37,89%)
Resultats d'exercicis anteriors	(3)	-	(29)	-	-
Dividends a compte	(9.000)	(0,59%)	(5.000)	(0,29%)	(44,44%)
Interessos minoritaris	-	-	274	0,02%	-
TOTAL PASSIU	1.524.046	100,00%	1.752.782	100,00%	15,01%

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Comptes d'ordre consolidats Banca Privada d'Andorra, SA (BPA) a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Passius contingents	133.522	3,29%	97.352	2,92%	(27,09%)
Compromisos i riscos contingents	147.802	3,65%	130.502	3,91%	(11,70%)
Operacions de futur	1.649.130	40,68%	1.212.678	36,34%	-
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	1.940.172	47,86%	1.683.767	50,44%	(13,22%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	183.281	4,52%	213.116	6,39%	16,28%
TOTAL	4.053.907	100,00%	3.337.415	100,00%	(17,67%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Banca Privada d'Andorra, SA (BPA) per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Interessos i rendiments assimilats	56.514	71.574	26,65%
Interessos i càrregues assimilables	(43.888)	(53.185)	21,18%
Rendiments de valors de renda variable	20	20	-
MARGE FINANCER	12.646	18.409	45,57%
Comissions per serveis netes	56.327	45.465	(19,28%)
Resultats d'operacions financeres	7.411	(3.976)	-
Altres resultats ordinaris	1.262	914	(27,58%)
MARGE ORDINARI	77.646	60.812	(21,68%)
Despeses de personal	(15.011)	(16.842)	12,20%
Despeses generals	(20.412)	(21.456)	5,11%
Amortitzacions i provisions	(4.595)	(5.103)	11,06%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	37.628	17.411	(53,73%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(3.484)	1.648	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	-	(21.700)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	-	-
RESULTAT ORDINARI	34.144	(2.641)	-
Resultats extraordinaris	3.444	25.987	-
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	37.588	23.346	(37,89%)

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Grup Crèdit Andorrà

Av. Meritxell, 80 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 888000 - Fax +376 888021
www.creditandorra.ad

President:	Sr. Antoni Pintat Santolària
Vicepresident:	Sr. Jaume Casal Mor
Conseller delegat - Director general:	Sr. Josep Peralba Duró
Director general adjunt corporatiu:	Sr. Xavier Cornella Grau
Director general adjunt de negoci:	Sr. Xavier Cornella Castel

Balanços de situació consolidats de Grup Crèdit Andorrà a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	19.349	0,39%	31.496	0,52%	62,78%
INAF	46.245	0,94%	46.245	0,77%	-
Intermediaris financers	1.210.077	24,64%	1.677.766	27,88%	38,65%
Inversions creditícies	2.732.012	55,65%	2.882.289	47,90%	5,50%
Cartera de valors	528.632	10,77%	888.364	14,76%	68,05%
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	149.678	3,05%	133.679	2,22%	(10,69%)
Actius materials	111.545	2,27%	247.229	4,11%	-
Comptes de periodificació	80.277	1,63%	69.389	1,15%	(13,56%)
Altres actius	32.313	0,66%	41.523	0,69%	28,50%
TOTAL ACTIU	4.910.128	100,00%	6.017.980	100,00%	22,56%
PASSIU					
INAF	63.217	1,29%	61.020	1,01%	(3,48%)
Bancs i entitats de crèdit	122.173	2,49%	5.633	0,09%	(95,39%)
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	3.821.540	77,82%	4.879.467	81,08%	27,68%
Deutes representats per títols	16.312	0,33%	83.504	1,39%	-
Fons de provisions per a riscos i càrregues	2.918	0,06%	2.742	0,05%	(6,03%)
Fons per a riscos generals	64.620	1,32%	53.281	0,89%	(17,55%)
Passius subordinats	150.000	3,05%	150.000	2,49%	-
Comptes de periodificació	37.656	0,77%	52.268	0,87%	38,80%
Altres passius	37.458	0,76%	43.869	0,73%	17,12%
Capital social	70.000	1,43%	70.000	1,16%	-
Reserves	448.233	9,13%	565.390	9,40%	26,14%
Resultats	128.001	2,61%	85.005	1,41%	(33,59%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	(52.000)	(1,06%)	(35.000)	(0,58%)	(32,69%)
Interessos minoritaris	-	-	801	0,01%	-
TOTAL PASSIU	4.910.128	100,00%	6.017.980	100,00%	22,56%

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Comptes d'ordre consolidats de Grup Crèdit Andorrà a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Passius contingents	264.555	1,73%	256.549	2,59%	(3,03%)
Compromisos i riscos contingents	621.825	4,08%	488.298	4,94%	(21,47%)
Operacions de futur	6.420.742	42,10%	3.749.051	37,92%	(41,61%)
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	6.833.293	44,81%	4.618.022	46,71%	(32,42%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	1.109.961	7,28%	775.296	7,84%	(30,15%)
TOTAL	15.250.376	100,00%	9.887.216	100,00%	(35,17%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de Grup Crèdit Andorrà per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Interessos i rendiments assimilats	200.362	247.784	23,67%
Interessos i càrregues assimilables	(132.804)	(182.004)	37,05%
Rendiments de valors de renda variable	409	537	31,30%
MARGE FINANCER	67.967	66.317	(2,43%)
Comissions per serveis netes	149.529	98.153	(34,36%)
Resultats d'operacions financeres	22.741	18.450	(18,87%)
Altres resultats ordinaris	438	360	(17,81%)
MARGE ORDINARI	240.675	183.280	(23,85%)
Despeses de personal	(31.945)	(35.805)	12,08%
Despeses generals	(41.875)	(37.062)	(11,49%)
Amortitzacions i provisions	(21.032)	(22.319)	6,12%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	1.950	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	145.823	90.044	(38,25%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(12.677)	(9.258)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	(953)	(373)	-
Dotacions als fons per a riscos generals	(4.166)	-	-
RESULTAT ORDINARI	128.027	80.413	(37,19%)
Resultats extraordinaris	(26)	4.933	-
Resultats atribuïts a la minoria	-	(341)	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	128.001	85.005	(33,59%)

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

BancSabadell d'Andorra, SA

Av. del Fener, 7 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 735600 - Fax +376 735601
www.bsa.ad

President:

Sr. Robert Cassany Vila

Conseller - Director general:

Sr. Miquel Alabern Comas

Director general adjunt:

Sr. Josep Segura Solà

Balanços de situació consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
ACTIU					
Caixa i bancs centrals OCDE	3.587	0,54%	6.097	0,90%	69,97%
INAF	6.220	0,94%	6.220	0,92%	-
Intermediaris financers	10.279	1,55%	7.025	1,04%	(31,66%)
Inversions creditícies	518.388	78,38%	509.049	75,14%	(1,80%)
Cartera de valors	90.079	13,62%	113.944	16,82%	26,49%
Diferències positives de consolidació	-	-	-	-	-
Actius immaterials	2.263	0,34%	2.921	0,43%	29,08%
Actius materials	18.052	2,73%	20.936	3,09%	15,98%
Comptes de periodificació	5.844	0,88%	5.648	0,83%	(3,35%)
Altres actius	6.738	1,02%	5.644	0,83%	(16,24%)
TOTAL ACTIU	661.450	100,00%	677.484	100,00%	2,42%
PASSIU					
INAF	17.786	2,69%	18.840	2,78%	5,93%
Bancs i entitats de crèdit	31.225	4,72%	1.594	0,24%	-
Altres intermediaris financers	-	-	-	-	-
Dipòsits de clients	552.474	83,53%	586.700	86,60%	6,20%
Deutes representats per títols	11.000	1,66%	17.250	2,55%	56,82%
Fons de provisions per a riscos i càrregues	56	0,01%	74	0,01%	32,14%
Fons per a riscos generals	-	-	23	-	-
Passius subordinats	-	-	-	-	-
Comptes de periodificació	3.714	0,56%	4.908	0,72%	32,15%
Altres passius	3.259	0,49%	5.238	0,77%	60,72%
Capital social	30.068	4,55%	30.068	4,44%	-
Reserves	3.666	0,55%	7.603	1,12%	-
Resultats	8.202	1,24%	5.186	0,77%	(36,77%)
Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-	-
Dividends a compte	-	-	-	-	-
Interessos minoritaris	-	-	-	-	-
TOTAL PASSIU	661.450	100,00%	677.484	100,00%	2,42%

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Comptes d'ordre consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA a 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)					
	2007	% s/total	2008	% s/total	Var. (%) 07-08
Passius contingents	28.139	2,08%	37.884	3,37%	34,63%
Compromisos i riscos contingents	92.346	6,82%	99.474	8,85%	7,72%
Operacions de futur	398.229	29,42%	334.550	29,75%	-
Dipòsits de valors i altres títols en custòdia	814.951	60,22%	540.057	48,01%	(33,73%)
Altres comptes d'ordre amb funcions exclusives de control administratiu	19.767	1,46%	112.635	10,02%	-
TOTAL	1.353.432	100,00%	1.124.600	100,00%	(16,91%)

Font: Informe anual entitat bancària

Comptes de pèrdues i guanys consolidats de BancSabadell d'Andorra, SA per als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2007 i 2008

(Milers d'euros)			
	2007	2008	Var. (%) 07-08
Interessos i rendiments assimilats	25.745	32.326	25,56%
Interessos i càrregues assimilables	(18.869)	(24.265)	28,60%
Rendiments de valors de renda variable	4	5	25,00%
MARGE FINANCER	6.880	8.066	17,24%
Comissions per serveis netes	10.715	6.820	(36,35%)
Resultats d'operacions financeres	2.271	3.125	37,60%
Altres resultats ordinaris	80	88	10,00%
MARGE ORDINARI	19.946	18.099	(9,26%)
Despeses de personal	(4.831)	(5.784)	19,73%
Despeses generals	(4.635)	(4.863)	4,92%
Amortitzacions i provisions	(1.690)	(2.043)	20,89%
Provisions per a depreciació d'actius netes de recuperacions	-	-	-
MARGE D'EXPLOTACIÓ	8.790	5.409	(38,46%)
Provisions per a insolvències netes de recuperacions	(610)	(311)	-
Provisions per a riscos i càrregues netes de recuperacions	-	-	-
Dotacions als fons per a riscos generals	-	(23)	-
RESULTAT ORDINARI	8.180	5.075	(37,96%)
Resultats extraordinaris	22	111	-
Resultats atribuïts a la minoria	-	-	-
RESULTATS ATRIBUÏTS AL GRUP	8.202	5.186	(36,77%)

Font: Informe anual entitat bancària

(1) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

V.2. ALTRES DADES D'INTERÈS

Govern d'Andorra

Ed. Administratiu de Govern - C/ Prat de la Creu, 62-64 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) Tel. +376 875700
www.govern.ad

A 1 de gener de 2008:

Cap de Govern:	M.I. Sr. Albert Pintat Santolària
Ministre de Presidència i Finances:	M.I. Sr. Ferran Mirapeix Lucas
Ministre d'Ordenament Territorial, Urbanisme i Medi Ambient:	M.I. Sr. Xavier Jordana Rossell
Ministre Portaveu del Govern, de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats:	M.I. Sr. Juli Minoves Triquell
Ministre de Justícia i Interior:	M.I. Sr. Antoni Riberaygua Sasplugas
Ministra d'Afers Exteriors:	M.I. Sra. Meritxell Mateu Pi
Ministra de Salut, Benestar, Família i Habitatge:	M.I. Sra. Montserrat Gil Torné
Ministre d'Economia i Agricultura:	M.I. Sr. Joel Font Coma
Ministra d'Educació, Formació Professional, Joventut i Esports:	M.I. Sra. Roser Bastida Areny
Secretari General:	Sr. Esteve Vidal Ferrer
Cap del Gabinet del Cap de Govern:	Sra. Anna Zamora Puigcercós
Cap de Protocol:	Sra. Roser Suñé Pascuet

Canvis efectuats en l'estructura ministerial del Govern d'Andorra a partir del maig de 2008:

Ministra de Presidència:	M.I. Sra. Concepció Marsol Riart
Ministre de Finances:	M.I. Sr. Ferran Mirapeix Lucas
Ministre de Desenvolupament Econòmic, Turisme, Cultura i Universitats:	M.I. Sr. Juli Minoves Triquell

Al 8 de juny de 2009 es constituí el nou Govern d'Andorra d'acord amb els resultats electorals obtinguts en les darreres eleccions generals celebrades el passat 26 d'abril de 2009.

La composició del nou Govern d'Andorra és com segueix:

Cap de Govern:	M.I. Sr. Jaume Bartumeu Cassany
Ministre d'Economia i Finances:	M.I. Sr. Pere López Agràs
Ministre d'Afers Exteriors i Relacions Institucionals:	M.I. Sr. Xavier Espot Miró
Ministre d'Ordenament Territorial, Medi Ambient i Agricultura:	M.I. Sr. Vicenç Alay Ferrer
Ministra d'Educació, Cultura i Joventut:	M.I. Sra. Susanna Vela Palomares
Ministra de Salut, Benestar i Treball:	M.I. Sra. Cristina Rodríguez Galan
Ministre d'Interior:	M.I. Sr. Víctor Naudi Zamora
Secretari General:	Sr. Alexandre Cucurella Rossell
Cap del Gabinet del Cap de Govern:	Sra. Marian Sanchiz Rego

Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF) ⁽²⁾

C/ Bonaventura Armengol, 10 Ed. Montclar, bloc 2, 4a planta - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 808898 - Fax +376 865977
www.inaf.ad

President:	Sr. Manel Torrentallé Cairó
Director general:	Sr. Carles Salvadó Miras

Associació de Bancs Andorrans (ABA) ⁽²⁾

C/ Ciutat de Consuegra, 16 - Ed. L'Illa, esc. A, 2n pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 807110 - Fax +376 866847
www.aba.ad

President:	Sr. Josep Peralba Duró
Vicepresident:	Sr. Joan Quera Font
Director general:	Sr. Antoni Armengol Aleix
Directora tècnica:	Sra. Clàudia Cornella Durany

Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIF) ⁽²⁾

C/ Prat de la Creu, 8 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 806730 - Fax: +376 828842
www.upb.ad

Director:	Sr. Josep M ^a Francino Batlle
-----------	--

Unitat de Prevenció i Lluita contra la Corrupció ⁽²⁾

Ed. Administratiu de Govern - C/ Prat de la Creu, 62-64 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. + 376 875700 - Fax: + 376 829218
www.finances.ad

Cap de la unitat:	Sra. Maribel Lafoz Jódar
-------------------	--------------------------

Andorra Desenvolupament i Inversió, SA (ADI) ⁽²⁾

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. A, 1r pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. + 376 812020 - Fax: +376 812021
www.adi.ad

Director:	Sr. Pierre-Olivier Davasse
-----------	----------------------------

Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) ⁽²⁾

C/ Prat de la Creu, 8, Despatx 204-205 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 809292 - Fax +376 809293
www.ccis.ad

President:	Sr. Francesc Pallàs Viladomat ^(*)
Directora:	Sra. Pilar Escaler Penella

(*) Durant el maig de 2009 aquest càrrec ha passat a ser ocupat pel Sr. Marc Pantebre Palmitjavila

(2) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

Associació de Consumidors i Usuaris (ACU) ⁽²⁾

Placeta Monjó 2, baixos - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 867456 - Fax: +376 861466
www.acu.ad

Presidenta: Sra. Angelina Mas Joaniquet

Associació de la Micro, Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME) ⁽²⁾

Av. Doctor Mitjavila, 36, 1r pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 824344 - Fax: +376 810050
www.pime.ad

President: Sr. Marc Aleix Tugàs
Secretari: Sr. Didier Aleix Tugàs

Confederació Empresarial Andorrana (CEA) ⁽²⁾

C/ Prat de la Creu, 59-65, esc. B, 2n pis - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 800020 - Fax: +376 800024
www.cea.ad

President: Sr. Xavier Altimir Planes
Directora: Sra. Mònica Codina Tort

Col·legi d'Economistes d'Andorra (COEA) ⁽²⁾

C/ Bonaventura Armengol, 15 - AD500 Andorra la Vella
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 807807 - Fax: +376 807817
www.coea.ad

Degà: Sr. Sergi Tejero Cano
Secretari: Sr. Xavier Prats Martínez

Universitat d'Andorra (UdA) ⁽²⁾

Plaça de la Germandat, 7 - AD600 Sant Julià de Lòria
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 743000 - Fax: +376 743043
www.uda.ad

Rector: Magfc. Sr. Daniel Bastida Obiols

Institut d'Estudis Jurídics, Econòmics i Financers d'Andorra (JEF) ⁽²⁾

Plaça de la Germandat, 7 - AD600 Sant Julià de Lòria
(Principat d'Andorra) - Tel. +376 743000 - Fax: +376 743043
www.jef.ad

President Honorari: Sr. M.I. Albert Pintat Santolària
President Executiu: Sr. M.I. Juli Minoves Triquell
President del Consell Assessor: Sr. Carles Gasòliba Böhn
Director: Sr. Jaume Saura Estapà

(2) Les dades d'interès corresponen a les persones i als càrrecs ocupats fins el 31 de maig de 2009

